Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [1]

Objectiones ſeptimæ
IN
MEDITATIONES
De prima Philoſophia cum notis Authoris.

Amſtelodami,

Apud Ludovicum Elzevirium, 1642.

Cum Authoris conſenſu.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

OBJECTIONES SEPTIMÆ.

Cum notis Authoris

Sive

DISSERTATIO

De

Prima Philoſophia.

MUlta ex me quæris, V C. circa novam veſtigandi veri methodum, iiſque ut reſpondeam, non modo poſtulas, ſed inſtanter urges. Silebo tamen, nec morem geram, mihi niſi illud ante conceſſeris, abducamus animum penitus tota in diſſertatione ab iis, qui ea de re aut ſcripſere, aut dixere aliquid, addoque quæſita tua ſic componas, ut ne videaris poſtulare quid ſenſerint, & quo animo, quo exitu rectene an ſecus; ſed perinde quaſi nemo ſenſerit, ſcripſerit, dixerit iis de de rebus quicquam, quæras dumtaxat ea, quæ meditanti tibi, & novam aliquam Philoſophandi methodum veſtiganti, aliquid difficultatis habere videbuntur, ut hoc pacto, & verum quæramus, & ita quæramus, ut amicitiæ, obſervantiæque leges erga vi-

A

B

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ros doctos, ſalvæ, & incolumes retineantur, Quia annuis, & ſpondes, ego quoque tuos ad nutus reſpondeo. Itaque

NOTÆ.

A. MUlta ex me quæris. *Cum hanc diſſertationem ab ejus authore acceperim, poſtquam enixe rogaſſem, ut ea quæ ab ipſo, in meas Meditationes de prima Philoſophia, conſcripta fuiſſe audiebam*, vel in lucem ederet, vel ſaltem ad me mitteret, ut reliquis objectionibus in eaſdem Meditationes ab aliis factis adjungerentur: *Non potui recuſare quin illam hic adjungerem; Nec etiam dubitare, quin ego is ſim quem ille hoc in loco alloquitur. Etſi profecto non meminerim me unquam ab eo quæſiviſſe quid de meâ veſtigandi veri methodo ſentiret: Quin è contra, cum ante ſeſquiannum velitationem quamdam ab ipſo in me conſcriptam vidiſſem, in qua veritatem non quæri, ſed ea quæ nunquam ſcripſi, nec cogitavi, mihi affingi judicabam, non diſſimulavi me in poſterum quicquid ab illo ſolo veniret reſponſione indignum crediturum. Sed quoniam addictus eſt Societati, ob doctrinam ac pietatem celeberrimæ, cujuſque omnia membra ita inter ſe conjuncta ſunt, ut raro quicquam ab uno ex ipſis fiat, quod non ab omnibus approbetur: fateor me non modo poſtulaſſe, ſed & inſtanter urſiſſe, ut aliqui*

aliqui ex ea Societate mea ſcripta examinare, ac quicquid in iis à veritate alienum eſſet, mihi indicare dignarentur. Rationes etiam multas addidi, ob quas id mihi non recuſatum iri ſperabam: Ac monui, me ob hanc ſpem quicquid in poſterum, vel ab hoc authore, vel à quovis alio ejuſdem Societatis, de meis opinionibus ſcriberetur, maximi eſſe facturum; atque non dubitaturum quin illud, cujuſcunque tandem nomen ferret, non ab illo uno, ſed à pluribus ex doctiſſimis & prudentiſſimis ejuſdem Societatis eſſet compoſitum, examinatum, & correctum; atque ideo nullas contineret cavillationes, nulla ſophiſmata, nulla convitia, nullamque inanem loquacitatem, ſed tantum firmiſſimas & ſolidiſſimas rationes; atque ex iis argumentis, quæ jure in me afferri poſſunt, nullum in eo eſſet omiſſum: adeo ut per illud unum ſcriptum erroribus me omnibus meis liberatum iri confiderem; Et ſi quid ex iis quæ vulgavi non foret in eo refutatum à nemine poſſe refutari ſed omnino verum & certum eſſe arbitrarer. *Quamobrem nunc hæc omnia de hac Diſſertatione judicarem, crederemque ipſam totius Societatis juſſu ſcriptam eſſe, ſi nullas in ea cavillationes nulla ſophiſmata, nulla convitia, nullamque inanem loquacitatem contineri certus eſſem. Sed ſane ſi quæ ſint, nefas puto illam, à tam ſanctis viris profectam eſſe, ſuſpicari: Et*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

quoniam hac in re judicio meo non fido, dicam hic ingenue ac candide quid mihi videatur, non ut ullo modo meis verbis lector credat, ſed tantum ut ipſi præbeam occaſionem ad examinandam veritatem.

B Silebo tamen &c. *Hic promittit author noſter ſe nullius ſcriptum impugnaturum, ſed tantum ad ea quæ ab ipſo quæſivi reſponſurum: Et tamen nihil unquam ab ipſo quæſivi; Nec quidem unquam hominem ſum alloquutus, aut vidi; Atque ea quæ me ſimulat à ſe quærere, componit ut plurimum ex verbis, quæ in Meditationibus meis habentur: adeo ut ſit plane manifeſtum nihil præter illas ab ipſo impugnari. Cauſæ autem cur contrarium fingat fortaſſe ſunt honeſtæ ac piæ: Sed ego non alias poſſum ſuſpicari, quam quod credat ſibi hoc pacto magis liberum eſſe quidlibet mihi affingere, quia nempe ex meis ſcriptis mendacii argui non poterit, cum ſe illa non impugnare profiteatur; Ac præterea quod cavere velit ne lectoribus ſuis occaſionem det ea examinandi, daret enim fortaſſe, ſi de iis loqueretur; Quodque malit me tam ineptum, atque imperitum deſcribere, ut ipſos ab omnibus iis, quæ unquam à me proficiſcentur, legendis abſterreat. Ita larvâ quadam, ex fragmentis mearum Meditationum male compactâ, vultum meum non tegere, ſed deformare conatur: Ego vero illam detraho, & rejicio; tum quia Hiſtrioniæ faciendæ non ſum aſſuetus; tum etiam quia hic, ubi mihi*

cum

cum viro religioſo, de re admodum ſeria quæſtio eſt, parum deceret.

QUÆSTIO PRIMA.

An, &

Quo pacto dubia pro falſis habenda.

QUæris primo ſitne legitima lex illa veſtigandi veri, Quidquid habet vel minimum dubitationis, illud pro falſo habendum eſt. Ut reſpondeam quærenda mihi ſunt à te nonnulla. 1. Quid ſit iſtud Minimum dubitationis. 2. Quid illud, Habendum pro falſo. 3. Quatenus habendum pro falſo. Ac dubitationem quod attinet.

§ 1. *Quid minimum Dubitationis.*

Quid eſt iſtud Minimum? Pluribus, ais, te non morabor. Illud habet dubitationis aliquid, de quo poſſum dubitare an ſit, vel an ita ſe habeat, non temere quidem, ſed validas ob rationes. Præterea illud habet dubitationis aliquid, circa quod, etſi mihi clarum videatur, poſſum decipi à malo aliquo Genio, qui mihi velit illudere, & artibus ſuis, ac præſtigiis efficere, ut id clarum, & certum appareat, quod revera ſit falſum. Primum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

dubitationis habet non parum ; ſecundum nonnihil quidem , ſed illud minimum , ſatis tamen, ut illud dubium vocetur , & ſit. Vis exemplum ? eſſe terram cœlum , colores; te habere caput, te oculos, te corpus , & mentem dubia ſunt primi generis : ſecundi vero hæc , 2, & 3, faciunt 5. Totum eſt ſua parte majus, & ſimilia.

Præclare ſane. At, ita ſi ſe res habet, quid quæſo erit , quod dubitationis habeat nonnihil ? quid immune ab eo metu , quem vafer
D intentat Genius ? nihil , ais , omnino nihil, quoad Deum eſſe, nec poſſe decipere, certo, & firmiſſimis ex Metaphyſicæ principiis exploratum habeamus, ut ea ſit lex unica. Ignorata illa re, *an ſit Deus, &, ſi ſit, an poßit eſſe deceptor , non videor de ulla alia re plane certus eſſe unquam poſſe.* Et vero , ut hic mentem meam penitus agnoſcas , niſi ſcivero Deum eſſe , & Veracem Deum , qui genium illum malum coerceat , vereri ſemper potero , ac debebo ut ne mihi illudatur , & falſum veri ſpecie veluti clarum & certum obtrudatur. Ubi vero penitus intellexero Deum eſſe, nec eum poſſe & decipi , & decipere , adeoque neceſſario impedire , mihi ne Genius imponat in iis, quæ clare , & diſtincte intellexero, tum enimvero, ſi quæ erunt talia , ſi quid clare, & diſtincte percepero, hæc vera , hæc certa eſſe dicam , ut tunc temporis ea ſit re-

gula

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

gula veri, certique, *Illud omne eſt verum, quod valde clare, & diſtincte percipio.* Nihil eſt, quod ultra quæram: venio ad ſecundum, ac

§ 2. *Quid, pro falſo habendum.*

Dicis gratia, Cum dubium ſit habere te oculos, te caput, te corpus, adeoque illud habere debeas pro falſo, ex te ſcire velim quid ſit illud, habere pro falſo, an credere, & dicere falſũ eſt me habere oculos, caput, corpus? an credere, & *voluntate plane in contrariũ verſa* dicere, Non habeo oculos, caput, corpus, ſive, ut verbo dicam, Credere, dicere, ponere oppoſitum ejus, quod dubium eſt? Hoc ipſum, ais. Belle. At reſpondeas adhuc velim. Non eſt certum 2 & 3 facere 5. an ergo credã, & ponam, 2, & 3, non faciunt 5. Crede, ais, & pone. Pergo. Non eſt certum me, iſta dum loquor, vigilare, & non ſomniare. An ergo credam, & dicam. Ita dum loquor, non vigilo, ſed ſomnio. Crede, ais, & dic. Apponam & hoc ultimum, ut ne ſim moleſtus. Non eſt certum id quod dubitanti vigiletne an dormiat, apparet clarum, & certum, certum eſſe, & clarum. An ergo credã, & dicam. Quod dubitanti vigiletne, an dormiat, apparet clarum, & certum, id non eſt clarum, & certum, ſed obſcurum, & falſum? Quid hæres? *Plus æquo indulgere non potes diffidentiæ.* E

An tibi numquam contigit, quod bene multis, ut ſomnianti certa, & clara ea viderentur, quæ dubia poſtea, quæ falſa comperéris? *ſane prudentiæ eſt numquam illis plane confidere,*
F *qui te vel ſemel decepere.* At, ais, alia ſumme certorum ratio eſt. Sunt ea iſtiuſmodi, ut vel ſomniantibus, aut deliris apparere non poſſint dubia. Serione loqueris, amabo te, qui illa ſumme certa ſic confingas, ut ne ſomniantibus quidem, aut deliris apparere poſſint dubia? Quæ ſunt illa porro? ac ſi dormientibus, ſi male ſanis, quæ ridicula ſunt, quæ abſurda, certa interdum videntur, & ſumme certa, quidni etiam certa; & ſumme certa, falſa videantur, & dubia? Novi ego, qui dormitabundus aliquando pulſari horam quartam audiverit, & ſic numeravit Una, Una, Una, Una: ac tum præ rei abſurditate, quam animo concipiebat, exclamavit. Næ delirat horologium! quater pulſavit horam primam. Et vero quid adeo eſt abſurdum, & à ratione alienum, quod dormienti, quod deliro venire non poſſit in mentem? quod non probet ſomnians, non credat, & de eo tanquam à ſe præclare invento, excogitatoque non gratuletur? Sane ut ne pluribus tecum contendam, nunquam effeceris, ut hoc effatum, Quod dubitanti ſomniet ne, an vigilet videtur certum, eſt certum, & ita certum, ut ſtatui poſſit velut fundamentum
ſcientiæ

ſcientiæ alicujus, & Metaphyſicę ſummè certæ, & accuratæ, hoc inquam habeam tam certum, atque illud, 2. & 3 faciunt 5: nedum tam certum, ut de eo nullo modo quiſquam dubitare poſſit, nec decipi circa illud à Genio aliquo malo: nec vereor tamen, ea ſi in mente perſtitero, ut me quiſquam putet pervicacem. Quare aut ex lege illa tua ſic dicam. Non eſt certum id eſſe certum, quod apparet certum ei, qui dubitat vigiletne an dormiat. Ergo quod dubitanti vigiletne an dormiat apparet certum, id reputari poteſt, ac debet tanquam falſum, & omnino pro falſo habendum eſt: aut ſane ſi quam habes aliam peculiarem tibi regulam, mecum communicabis. Venio ad tertium, &

§ 3. *Quatenus habendum pro falſo.*

Quæro, cum certum non videatur 2. & 3 facere 5. cumque ex præcedenti regula debeam credere, & dicere, 2. & 3 non faciunt 5. an continuo illud ita debeam credere, ut mihi perſuadeam aliter habere ſe non poſſe, atque illud certum eſſe. Miraris quæſitum illud meum. Nec mihi mirum, cum ipſe mirer. Reſpondeas tamen neceſſe eſt, à me ſi reſponſum expectas. Vis habeam illud certum, 2. & 3 non faciunt 5? Imo vis illud eſſe, & videri omnibus certum, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ita certum, ut etiam ab artibus mali Genii tutum ſit?

Rides, ais, Id ſano homini quî veniat in mentem?

Quid igitur? dubium erit, & incertum, perinde atque illud 2. & 3. faciunt 5? Hoc ſi ita eſt, ſi dubium eſt illud, 2. & 3. non faciunt 5, credam, & tua ex lege dicam illud eſſe falſum, adeoque ponam contrarium, & ita ſtatuam, 2. & 3. faciunt 5. Atque eodem modo in cæteris me geram, &, quia certum non videtur eſſe corpus aliquod, dicam Nullum eſt corpus, & quia certum non eſt illud, Nullum eſt corpus, dicam voluntate penitus in contrarium verſa aliquod eſt corpus, ſimulque & corpus erit, & non erit.

G Ita eſt, ais, atque illud eſt dubitare, in orbem ferri, ire, redire, hoc & illud affirmare, & negare, clavum figere, & refigere.

Præclare omnino, at ut iis utar, quæ dubia erunt, quid faciam? Quid de illo 2. & 3. faciunt 5? & de iſto aliquod eſt corpus? ponamne? an negabo?

Nec pones, ais, nec negabis; neutro uteris; utrumque habebis velut falſum, nec ab iis quæ ſic nutant quidquam expectabis, niſi illud quoque nutans, dubium, & incertum.

Quia nihil ſupereſt quod rogem, reſpondeo viciſſim, ubi tamen doctrinæ tuæ brevem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

fecero ſyllabum 1. De rebus omnibus ac præſertim de materialibus poſſumus dubitare, quandiu ſcilicet non habemus alia ſcientiarum fundamenta, quam ea, quæ antehac habuimus. 2. Aliquid habere pro falſo eſt, aſſenſionem ſuam ab eo, tanquam ab aperte falſo, cohibere, & voluntate plane in contrarium verſa opinionem ſuam de eo tanquam falſam, & imaginariam fingere. 3. Eatenus, id quod dubium haberi debet pro falſo, ut oppoſitum illius ſit quoque dubium, & pro falſo habeatur.

NOTÆ.

PVderet me eſſe nimis diligentem, & multa verba impendere, in omnibus annotandis, quæ meis fere verbis hic expreſſa, pro meis tamen non agnoſco. Sed rogo tantum lectores ut memoriâ repetant ea, quæ in 1. *Meditatione, atque initio* 2, *ac* 3, *ipſarumque ſynopſi à me ſcripta ſunt: agnoſcent enim fere omnia quæ hic habentur inde quidem eſſe deſumpta; ſed ita turbata, diſtorta, & perperam interpretata proponi, ût quamvis ibi nihil non valde conſentaneum rationi contineant, hic tamen magna ex parte abſurdiſſima videantur.*

Validas ob rationes. *Dixi ſub finem* 1. *Meditationis, nos poſſe de iis omnibus, quæ nunquam adhuc ſatis clare perſpeximus, dubitare* ob C

validas & meditatas rationes : *quia nempe ibi tantum agebatur de ſumma illa dubitatione, quam ſæpe metaphyſicam, hyperbolicam, atque ad uſum vitæ nullo modo transferendam eſſe inculcavi; & ad quam id omne, quod vel minimum ſuſpicionis afferre poteſt, pro ſatis valida ratione ſumi debet. Hic vero vir amicus & candidus proponit in exemplum eorum, de quibus dixi dubitari ob validas rationes, an ſit terra, an habeam corpus, & ſimilia, ut nempe ſui lectores, qui de hac Metaphyſica dubitatione nihil ſcient, ipſam ad uſum vitæ referentes, me non ſanæ mentis eſſe arbitrentur.*

D Nihil, ais, omnino nihil. *Quo ſenſu iſtud* Nihil *debeat intelligi ſatis explicui variis in locis : Ita nempe, ut quandiu attendimus ad aliquam veritatem, quam valde clare percipimus, non poſſimus quidem de ipſa dubitare; Sed quando, ut ſæpe accidit, ad nullam ſic attendimus, etſi recordemur nos antea multas ita perſpexiſſe, nulla tamen ſit de qua non merito dubitemus, ſi neſciamus id omne quod clare percipimus verum eſſe. Hic vero, vir accuratus, hoc Nihil ita intelligit, ut ex eo quod ſemel dixerim nihil eſſe de quo non liceat dubitare, nempe in prima Meditatione, in qua ſupponebam me non attendere ad quicquam quod clare perciperem, concludat me etiam in ſequentibus nihil certi poſſe cognoſcere : Tanquam ſi rationes, quas interdum habemus ad dubitandum de re aliqua, non ſint legitimæ*

ac validæ, niſi probent de eadem re ſemper eſſe dubitandum.

Credere, dicere, ponere oppoſitum ejus quod dubium eſt. *Vbi dixi dubia eſſe aliquandiu pro falſis habenda, ſive tanquam falſa rejicienda, tam manifeſte explicui me tantum intelligere, ad veritates metaphyſice certas inveſtigandas, non majorem habendam eſſe rationem dubiorum, quam plane falſorum, ut nemo ſanæ mentis videatur poſſe aliter mea verba interpretari; & nemo mihi affingere, me voluiſſe credere oppoſitum ejus quod dubium eſt, præſertim, ut paulo poſt habetur*, ita credere ut mihi perſuadeam aliter habere ſe non poſſe, atque illud certum eſſe, *niſi qui pro cavillatore haberi non erubeſcat: Et quamvis hoc ultimum ab Authore noſtro non affirmetur; ſed ut dubium tantum proponatur, miror tamen virum tam ſanctum voluiſſe hac in parte imitari peſſimos illos detractores, qui ſæpe ſic tantum narrant ea quæ de aliis credi volunt, addentes ſe ipſos non credere, ut impunius maledicant.* E

Alia ſumme certorum ratio eſt. Sunt ea iſtiuſmodi ut vel ſomniantibus aut deliris apparere non poſſint dubia. *Neſcio per quam Analyſin vir ſubtiliſſimus hoc ex meis ſcriptis deducere potuerit, non enim memini me quicquam tale unquam, vel per ſomnium cogitaſſe Concludere quidem potuiſſet ex meis, Id omne quod ab aliquo clare ac diſtincte percipitur eſſe verum,* F

verum, quamvis ille aliquis poßit interim dubitare ſomnietne an vigilet, imo etiam, ſi lubet, quamvis ſomniet, quamvis ſit delirus: Quia nihil poteſt clare ac diſtincte percipi, à quocunque demum percipiatur, quod non ſit tale quale percipitur, hoc eſt, quod non ſit verum. Sed quia ſoli prudentes recte diſtinguunt, inter id quod ita percipitur, & id quod tantum videtur, vel apparet, nolo mirari quod vir bonus unum pro altero hic ſumat.

G Atque illud eſt dubitare, in orbem ferri &c. *Dixi dubiorum non majorem habendam eſſe rationem quam ſi omnino falſa eſſent, ut ab illis cogitatio plane avocetur; non autem ut modo unum, modo ejus contrarium affirmetur. Sed nullam author noſter occaſionem cavillandi non quæſivit. Interim vero notatu dignum eſt, ipſum hic in fine, ubi ait ſe brevem facere doctrinæ meæ ſyllabum, nihil eorum mihi tribuere, quæ in præcedentibus, aut ſequentibus reprehendit, vel irridet: ut nempe ſciamus illum iſta tantum mihi per jocum affinxiſſe, non ſerio credidiſſe.*

RESPONSIO.

RESp.1. Si lex illa, In veſtigando vero, id quod vel minimum dubitationis habet pro falſo habendum eſt, ſic intelligatur: Cum veſtigamus quid ſit certum non debemus ullo modo niti iis, quæ non ſunt certa,

certa, aut quæ habent dubitationis aliquid, legitima eſt, uſu recepta, & communiſſima apud omnes Philoſophos.

Reſp. 2. Si dicta lex ita intelligatur. Cum veſtigamus quid ſit certum, ita debemus rejicere omnia, quæ certa non ſunt, aut aliquo modo dubia, ut illis nullo pacto utamur, adeoque ea ſpectemus perinde quaſi non eſſent, aut potius ea non ſpectemus omnino, ſed ab iis penitus abducamus animum: legitima quoque eſt, tuta, tritaque etiam à Tyronibus, atque affinitatem habet, tantam cum præcedenti, ut ab ea vix differat.

Reſp. 3. Si dicta lex ita ſumatur, Cum veſtigamus quid certum ſit, ita debemus rejicere dubia omnia; ut ponamus ea de facto non eſſe, aut eſſe illorum oppoſitum revera, & utamur ea ſuppoſitione tanquam certo aliquo fundamento, ſive utamur iis non exiſtentibus, aut nitamur eorum non exiſtentia; Illegitima eſt, fallax, & cum bona pugnans Philoſophia, ut quæ ſupponat dubii aliquid, & incerti ad veſtigandum verum, & certum, aut quæ ſupponat tanquam certum, id quod alio, atque alio modo ſe poteſt habere, puta ea quæ dubia ſunt de facto non exiſtere, cum fieri poſſit ut exiſtant.

Reſp. 4. Si quis ea lege intellecta, ut paulo ante, vellet uti ad veſtigandum verum, certumque, is oleum, & operam perderet,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ac verſaret molar.. citra mercedem , ut qu
non magis conficeret , id quod quærit, quam
illius oppoſitum. Vis exemplum ? Veſtiga
aliquis an poſſit eſſe corpus , aut corporeus
eoque inter cætera utitur , Non eſt certum
H corpus aliquod exiſtere. Ergo ex lege lata
ponam , & dicam oppoſitum , Nullum cor-
pus exiſtit. Tum reſumet , Nullum corpus
exiſtit. Sum vero ego & exiſto , ut mihi ali-
unde probe compertum eſt. Ergo non poſ-
ſum eſſe corpus. Præclare quidem , at
ecce ut eodem ex capite ducat oppoſitum.
Non eſt certum , ait , aliquod corpus exiſte-
re. Ergo ex lege ponam , dicamque Nullum
corpus exiſtit. At quale illud Nullum cor-
pus exiſtit ? Dubium ſane , & incertum quis
illud præſtet ? unde? Confecta res eſt. Du-
bium illud eſt, Nullum corpus exiſtit. Ergo
ex lege dicam , aliquod corpus exiſtit. Sum
vero , & exiſto. Ergo poſſum corpus eſſe, ſi
aliud vetat nihil. En poſſum eſſe corpus , &
Non poſſum eſſe corpus. An feci ſatis? Ve-
reor ut ne plane fecerim , quantum ex quæ-
ſitis ſequentibus colligo. Itaque

NOTÆ.

HIc *in duabus primis reſponſionibus omne id approbat , quod de re propoſita cenſui quodve ex meis ſcriptis elici poteſt : Sed*

addit

addit eſſe communiſſimum, tritumque etiam à Tyronibus. *In duabus autem ultimis id reprehendit quod me cenſuiſſe vult credi, quamvis ſit tam abſurdum ut in mentem nullius hominis ſani venire poßit. Aſtute ſane ut quicunque Meditationes meas non legerunt, vel non tam attente legerunt, ut recte ſciant quid in iis contineatur, ipſius authoritate commoti, me ridiculas opiniones habere arbitrentur; Atque ut aliis, qui id non credent, ſaltem perſuadeat, nihil à me eſſe allatum, quod non ſit communißimum, tritumque etiam à Tyronibus. Ego vero de hoc ultimo non diſputo. Neque ullam unquam ex novitate mearum opinionum laudem quæſivi: Nam contra ipſas omnium antiquißimas puto, quia verißimas; Et nulli rei magis ſoleo ſtudere, quam ſimplicißimis quibuſdam veritatibus animadvertendis, quæ cum mentibus noſtris ſint innatæ, ſtatim atque alius admonetur, non putat ſe illas unquam ignoraſſe. At certe facile poteſt intelligi hunc authorem non aliam ob cauſam mea impugnare, quam quia & bona, & nova eſſe arbitratur: Nam ſane, ſi tam abſurda crederet ac fingit, contemptu & ſilentio potius, quam tam longa & affectata refutatione digna judicaſſet.*

Ergo ex lege lata ponam & dicam oppoſitum. *Vellem ſcire quibus in tabulis iſtam unquam legem ſcriptam invenerit: Iam quidem ſupra ſatis illam inculcavit; Sed ibi etiam ſatis* H

negavi

negavi meam eſſe , *Nempe in notis ad ver*
Credere, dicere, ponere oppoſitum ej
quod dubium eſt ; *Nec ille opinor meam e*
ſuſtinebit ſi ea de re interrogetur ; *Induxit eni*
me , *ſupra in* 3. § , *de iis quæ dubia ſunt ſic l*
quentem , Nec pones , nec negabis , neutr
uteris, utrumque habebis velut falſum ; *A*
paulo poſt in ſuo doctrinæ meæ ſyllabo , *oporte*
aſſenſionem ſuam à dubio, tanquam ab aper
te falſo, cohibere ; ac voluntate plane in co
trarium verſa opinionem ſuam de eo ta
quam falſam & imaginariam fingere , *quo*
plane aliud eſt, *quam* ponere & dicere oppoſi
tum , *ita ſcilicet ut iſtud oppoſitum pro vero ha*
beatur , *quemadmodum hic ſupponit. Atque ub*
ego in 1. *Meditatione dixi me velle aliquandi*
conari mihi perſuadere oppoſitum eorum quæ an
tea temere credideram, *ſtatim addidi me id velle*,
ut velut æquatis utrimque præjudiciorum ponde-
ribus non magis in unum quam in aliud propen-
derem , *non autem ut alterutrum pro vero ſume-*
rem, *idque tanquam ſcientiæ ſumme certæ funda-*
mentum ſtatuerem , *ut alibi etiam cavillatur.*
Itaque vellem ſcire quo inſtituto legem illam
ſuam attulerit ; *Si ut ipſam mihi affingat* ; *de-*
ſidero ejus candorem , *patet enim ex dictis ipſum*
recte ſcire meam non eſſe , *quia fieri non poteſt ut*
quis putet utrumque habendum eſſe velut falſum,
ſicut dixit me putare , *ac ſimul unius oppoſitum*
ponat & dicat eſſe verum, *ut in hac lege habetur*;

Si

Si vero tantum animi cauſa ipſam attulit, ut aliquid haberet quod impugnaret, miror acumen ejus ingenii, quod nihil magis veriſimile aut ſubtile potuerit excogitare; Miror otium, quod tam multa verba impenderit, in refutanda opinione tam abſurda, ut nequidem ulli puero ſeptuenni probabilis videri poßit, Notandum enim eſt illum huc uſque nihil prorſus præter ineptißimam iſtam legem impugnaſſe; Miror denique vim ejus imaginationis, quod cum tantum in iſtam vanißimam, & ex cerebro ſuo eductam chimæram præliaretur, eodem tamen plane modo compoſuerit gradum, iiſdemque ſemper uſus ſit verbis, ac ſi me adverſarium habuiſſet, ſibique repugnantem coram vidiſſet.

QUAESTIO SECUNDA.

An ſit bona Methodus Philoſophandi, per abdicationem dubiorum omnium.

QUæris 2. An bona ſit methodus philoſophandi per abdicationem eorum omnium,quę quovis modo dubia ſunt. Hanc niſi methodum fuſius aperias, non eſt quod à me reſponſum expectes,ſic vero facis.

Ut philoſopher, ais, ut veſtigem ſitne aliquid certi, & ſumme certi, & quid illud ſit, ſic facio. Omnia quæ olim credidi, quæ antehac ſcivi, cum dubia ſint, & incerta, pro I

falſis

falſis habeo, eaque penitus abdico, ac mi
perſuadeo nec eſſe terram, nec cœlum, n
quidquam eorum, quæ olim credidi in mu
do eſſe, ſed nec mundum ipſum, nec corp
ullum, nec mentem, verbo dico, nihil. Tu
facta illa generali abdicatione, atque obt
ſtatus nihil eſſe, penitus philoſophiam ingr
dior meam, eaque duce verum & certum v
ſtigo caute, prudenter, perinde tanquam e
ſet Genius aliquis potentiſſimus, & callidi
ſimus, qui me vellet in errorem inducer
Quare ut ne decipiar circumſpicio attent
atque illud habeo plane conſtitutum nih
admittere, quod non ſit iſtiuſmodi, ut in e
quantumvis nitatur Genius ille vaferrimu
mihi nullo modo poſſit imponere, ſed n
ipſe quidem poſſim à me extorquere, id
eſſe diſſimulem, nedum negem. Cogit
igitur, volvo, & revolvo, quoad occurrat al
quid tale, atque illud ubi offendi, eo ta
quam Archimedeo puncto utor ad eruend
cætera, eoque pacto alia ex aliis certa pen
tus & explorata indipiſcor.

Præclare omnino, ac, ſpeciem quod att
net, facile reſponderem Methodum illam v
deri mihi illuſtrem, & eminentem: verun
quia reſponſum expectas accuratum, nec i
lud à me reddi poteſt, niſi antea uſu, & e
ercitatione aliqua tentem illam tuam meth
dum, tritam, tutamque ineamus viam; e
ploremu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ploremus ipſi, quid in ea ſit tandem : & quia flexus illius noſti, calles, & diverticula, teque in ea diu exercuiſti, ducem mihi te præbe. Age, fare expeditum habes aut ſocium, aut diſcipulum : quid jubes ? Ad illud iter, etſi novum, & mihi tenebris non aſſueto formidandum accedo lubens, adeo me veri ſpecies potenter allicit. Audio te, jubes id faciam, quod te facientem videro ; ibi pedem figam, ubi fixeris. Præclara ſane imperandi, ducendique ratio. Ut mihi places. Audio.

§ I. *Aditus aperitur in Methodum.*

Principio, ais, ut vetera revolui animo, cogor tandem fateri nihil eſſe ex iis, quæ olim vera putabam, de quo non liceat dubitare, idque non per inconſiderantiam, vel levitatem, ſed propter validas & meditatas rationes, ideoque etiam ab iiſdem non minus, quam ab aperte falſis aſſenſionem eſſe cohibendam, ſi quid certi velim invenire. Quare non male agam; ſi voluntate plane in contrarium verſa, meipſum fallam, ac veteres illas opiniones aliquandiu omnino falſas, imaginariaſque eſſe fingam, donec tandem velut æquatis præjudiciorum ponderibus nulla amplius prava conſuetudo judicium meum à recta rerum perceptione detorqueat. Supponam igitur Genium aliquem malignum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

eundemque ſumme potentem, & callidu
omnem ſuam induſtriam in eo poſuiſſe, u
me falleret. Putabo cœlum, aerem, terran
colores, figuras, ſonos, cunctaque extern
nihil aliud eſſe quam ludificationes ſomnio
rum, quibus inſidias credulitati meæ tetendi
Perſuadebo mihi nihil plane eſſe in mundo
nullum cœlum, nullam terram, nullas men
K tes, nulla corpora, aio nullas mentes, nul
corpora, &c. hæc meta ſit, & princeps me
ta. Conſiderabo me ipſum tanquam man
non habentem, non oculos, non carnem
non ſanguinem, non aliquem ſenſum, ſed ha
omnia me habere falſo opinantem. Maneb
obſtinate in hac meditatione defixus.

Hic ſi placet ſubſiſtamus aliquantulum
ut novos reſumamus ſpiritus. Rei novita
me nonnihil commovit. Iubes abdicem vete
ra omnia?

Iubeo, ais, omnia.

L Omniane? omnia qui dicit, nihil excipit
Omnia, addis.

Ægre ſane, facio tamen. At oppido du
rum eſt; atq; ut ingenue fatear, non ſine ſcru
pulo id facio; ac niſi eum mihi eximis, ve
reor ut ne pro voto aditus ille noſter ſucce
dat. Fateris vetera omnia dubia eſſe, &, ut ais
M coactus fateris. Quidni eam mihi vim pate
ris inferri, ut etiam ipſe coactus fatear? Quid
te, quæſo, coegit? Audivi quidem ex te mo

do

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

do validas fuiſſe, & meditatas rationes; at quæ ſunt illæ tandem? ſi validæ: cur abdicas? quin retines? ſi dubiæ, & ſuſpicionum plenæ, qua te illæ vi coegere?

En, ais, ſunt in propatulo. Has uti fundibularios, ſoleo præmittere, ut pugnam inchoent. Nempe ſenſus nos aliquando decipiunt. Aliquando ſomniamus. Delirant interdum nonnulli, atque ea ſe videre credunt, quæ minime vident, quæ nuſquam ſunt.

Dixiſti? Validas cum promiſiſti, cum meditatas; expectavi certas, & omnis dubitationis expertes, quales nempe tua depoſcit libella, qua nunc utimur, uſque adeo accurata, ut vel umbram dubitationis recuſet. An vero ſunt tales illæ tuæ? non dubitationes meræ, & ſuſpiciones dumtaxat? Senſus nos aliquando decipiunt. Aliquando ſomniamus. Delirant nonnulli. Id vero unde habes certo, & citra dubitationem ullam, & ex regula illa tua, quam ſemper habes in manibus: *ſummopere cavendum eſt nequid ut verum admittamus, quod non poſſimus probare verum eſſe?* An fuit tempus aliquod, in quo diceres certo indubitanter nunc me ſenſus decipiunt, hoc probe ſcio. Nunc ſomnio; paulo ante ſomniabam: hic phræneſim patitur, & videre ſe putat quæ minime videt, nec mentitur? ſi id iſſe dicis; vide ut probes: imo vide ne Genius ille malus, cujus tu meminiſti forſan

illuſerit tibi : atque omnino verendum e
ne dum dicis modo tanquam validi aliqui,
& meditati , Senſus nos aliquando deci-
unt , vafer ille digito te commonſtret , &
illudat illuſo. Si vero negas; cur tam fidi-
N ter aſſeris , ſomniamus interdum. Quin
lege tua prima ſic tecum ſtatuis ? Non
omnino certum ſenſus nos aliquando de-
piſſe ; ſomniaſſe nos aliquando , aliquan
deliraſſe homines. Ergo ſic dicam , & ſ
tuam, Numquam nos ſenſus decipiunt , ſo-
niamus nunquam, delirat nemo.

At, ais, ſuſpicor.

Hic nempe ſcrupulus meus. Ubi pede
admovi , validas illas rationes ſenſi molle,
& inſtar ſuſpicionum evanidas , adeoq;
premere formidavi. Suſpicor.

Ita, ais , ſuſpicor. Sat ſi ſuſpicere. Sat
dicas vigilemne, an dormiam neſcio. Neſc
an me ſenſus fallant, an non fallant.

Tua pace dixero , haud mihi eſt ſatis
nec plane video cur ita colligas. Vigilem
an ſomniem neſcio. Ergo aliquando ſomni
Quid ſi nunquam ? quid ſi ſemper ? quid
ne ſomniare quidem poſſis ? te vero cachi
nis excipiat Genius eo , quia tibi tande
ſuaſit ſomniare te aliquando, te decipi, cu
id minime fiat ? Crede mihi ex quo Geniu
illum induxiſti, ex quo validas , & meditat
rationes ad illud forſan revocaſti , malu

induxiſ

induxiſti, à quo boni habeas nihil. Quid ſi O
catus ille omnia tibi, velut dubia, & nutan-
tia proponat, cum firma ſint, cum certa,
atque ea quidem mente, ut cum abdicaris
omnia, nudum te in foveam agat præcipi-
tem? Num conſultius egeris, ſi priuſquam
te abdices, certam tibi legem proponas, ex
qua, quæ abdicabuntur, bene ſint abdicata?
Magna profecto res eſt, & momenti ſummi P
generalis illa veterum omnium abdicatio;
ac ſi me audis, cogitationes tuas vocabis in
ſenatum, ut ſerio deliberes.

Imo, ais, plus æquo diffidentiæ indulge-
re non poſſum, ac ſcio nihil inde periculi,
vel erroris ſequuturum.

Quid ais ſcio? an certo, & citra dubitatio- Q
nem omnem, ut hæ ſaltem reliquię tanti nau-
fragii Veritatis tholo appendantur; aut, quia
novam Philoſophiam aperis, deque familia
cogitas, hoc in propylæo literis aureis in-
ſcribatur, Plus æquo diffidentiæ indulgere
non poſſum; ut inquam adyta illa tua intra-
turi jubeantur vetus illud ponere, 2. & 3.
faciunt 5. hoc vero retinere, Plus æquo dif-
fidentiæ indulgere non poſſum? At ſi Ty-
roni contingat ut obmurmuret, ut illud fran-
gat dentibus, Ponere jubeor illud vetus à
nemine unquam vocatum in dubitationem,
2. & 3. faciunt 5. quia fieri poteſt, ut mihi
Genius illudat aliquis; jubeor vero retinere

R hoc anceps, hoc rimarum plenum, Plus æ
diffidentiæ indulgere non poſſum , quaſi
eo mihi Genius non poſſit imponere ? c
dices ? Et vero an tu mihi illud præſtabis
non verear modo , non formidem , m
mihi non ſit à malo Genio ? ſane me l
S confirmes manu , & verbo non ſine tim
ingenti nimiæ diffidentiæ hæc vetera, &
hi prope ingenita abdico , & ejuro velut f
ſa. Argumentum in Barbara recte conc
dit. Item ſum aliquid conſtans ex corp
& anima : ac, ſi mihi licet ex vultu , & v
conjicere , nequidem ipſe tu , qui ducem
cæteris præbes , qui viam munis , immun
es à formidine. Age ingenue , & candid
ut ſoles , an ſine ſcrupulo hoc vetus abdic
T Habeo ideam claram & diſtinctam De
an illud Id omne verum eſt , quod val
V clare , & diſtincte percipio ? An iſtud C
gitare , nutriri , ſentire minime pertinent
corpus , ſed ad mentem ? quid ſexcenta
genus perſequar ? de iiſdem ſerio anquir
reſponde , amabo te ; potes hoc in exitu v
teris Philoſophiæ , & in aditu novæ hæc e
cutere , exuere , ejurare velut falſa , aio
animo ? An dices , & pones oppoſitum
nunc , modo Non habeo ideam claram
diſtinctam Dei. Male hactenus credi
nutriri , cogitare , ſentire ad corpus minim
pertinere , ſed ad mentem ? Sed ô me pr
poſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

poſiti immemorem! quid feci? totum me tibi principio commiſeram, me ſocium, me diſcipulum, & ecce hæreo in aditu, & meticuloſus, & obſtinatus. Ignoſce; peccavi largiter, & tenuitatem ingenii mei probavi dumtaxat. Debueram omni metu poſito in ıbdicationis caliginem intrepide me inferre, & hæſi, & reſtiti. Compenſabo, ſi par- cis, & factum male ampla, ac liberali ma- numiſſione veterum omnium plane delebo. Abdico, abjuro vetera omnia. Nec ægre eres ſi cœlum, aut terram, quæ nulla eſſe is, non obteſter. Nihil eſt omnino, nihil. Age, præi, ſequor. Te ſane facilem! ſic ræire non renuis.

NOTAE.

QUæ antehac ſcivi, cum dubia ſint. *Hic poſuit* ſcivi *pro* ſcire putavi. *Eſt enim contrarietas inter verba* ſcivi *&* dubia ſunt: *Quam tamen haud dubie n animadvertit, nec illi eſt malitiæ tribuen- um. Alioqui enim non tam leviter attigiſſet; d fingens à me eſſe profectam, multis ipſa. rbis exagitaſſet.* I

Aio nullas mentes, nulla corpora. *Hoc t, ut infra diu multumque cavilletur, quod ini- , cum ſupponerem mentis naturam nondum ihi eſſe ſatis perſpectam, illam inter res dubias* K

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

enumerarim; poſtea vero, advertens rem cogitat non poſſe non exiſtere, illamque rem tantem nomine mentis appellans, dixerim tem exiſtere: Tanquam ſi fuiſſem oblitus prius idem negaſſe, cum mentem pro re ignota ſumebam; Et tanquam ſi ea, quæ quia mihi dubia erant, negabam, in perpetu neganda eſſe cenſuiſſem, nec fieri poſſet, ut dentia, & certa mihi poſtea redderentur. tandumque ipſum ubique conſiderare dubita nem, & certitudinem, non ut relationes cog tionis noſtræ ad objecta, ſed ut proprietates o ctorum quæ perpetuo ipſis inhæreant, adeo ut quæ ſemel dubia eſſe cognovimus, non poſſ unquam reddi certa. Quod tantum ejus boni ti, non malitiæ eſt tribuendum.

L Omniane? *Hic cavillatur in verbo* Omn *ut ſupra in verbo* Nihil, *inaniter.*

M Coactus fateris. *Hic ludit in verbo* coac *æque inaniter. Eæ enim ſunt ſatis validæ rat nes ad cogendum nos ut dubitemus, quæ ip dubiæ ſunt, nec proinde retinendæ: ut jam ſup notatum eſt. Atque validæ quidem ſun quandiu nullas alias habemus, quæ dubitat m tollendo certitudinem inducant; Et qu tales nullas inveniebam in* 1. *Meditation quantumvis circumſpicerem, & meditarer, i circo eas, quas habui ad dubitandum, dixi e validas, & meditatas. Sed hoc non eſt ad ca tum noſtri authoris, addit enim* Validas cur

promiſiſt

promiſiſti expectavi certas, quales tua depoſcit libella, *tanquam ſi hæc quam fingit libella ad ea quæ in prima Meditatione dicta ſunt referri poßit. Et paulo poſt ait,* An fuit tempus aliquod in quo diceres certo, indubitanter nunc me ſenſus decipiunt, hoc probe ſcio &c. *Non videns hic rurſus ineſſe contrarietatem, quod aliquid indubitanter teneatur, & ſimul de illo ipſo dubitetur. Nempe eſt vir bonus.*

Cur tam fidenter aſſeris, ſomniamus interdum. *Hic rurſus ſine malitia errat: Nihil enim prorſus fidenter aſſerui, in prima Meditatione, quæ tota dubitationis plena eſt, & ex qua ſola hæc verba deſumpſit: Eademque ratione potuit in ea invenire ſomniamus nunquam, atque ſomniamus interdum. Et cum paulo poſt addit,* Nec plane video cur ita colligas. Vigilemne an ſomniem neſcio. Ergo aliquando ſomnio, *affingit mihi ratiocinationem ſe ſolo dignam, quia nempe eſt vir bonus.* N

Quid ſi catus ille (*Genius*) omnia tibi, velut dubia, & nutantia proponat, cum firma ſint, cum certa. *Hic clare patet, quod ſupra monui, dubitationem & certitudinem conſiderari ab illo tanquam in objectis, non tanquam in noſtra cogitatione. Alioqui enim quomodo poßet fingere aliquid mihi proponi tanquam dubium, quod non eſſet dubium, ſed certum? cum ex hoc ſolo, quod proponatur ut dubium, dubium reddatur. Sed forte Genius impedivit ne vide-* O

ret eſſe repugnantiam in ſuis verbis. Dolendum eſt quod ejus cogitationi Genius ille tam ſæpe obverſetur.

P Magna profecto res eſt, & momenti ſummi generalis illa veterum omnium abdicatio. *Hoc ego ſatis monui in fine reſponſionis ad 4. objectiones; atque in præfatione harum Meditationum, quas idcirco non niſi ſolidioribus ingeniis legendas obtuli; Præmonui etiam illud idem valde expreſſe in Diſſertatione de Methodo gallice edita anno 1637 pag. 16 & 17. Vbi quia duo genera ingeniorum deſcripſi, quibus abdicatio iſta ſummopere eſt vitanda, ſi forte horum alterutrum in Authore noſtro reperiatur, non mihi debet imputare ſuos errores.*

Q Quid ais ſcio &c. *Cum dixi me ſcire nihil mihi periculi eſſe ex illa abdicatione, addidi,* quia tunc non rebus agendis, ſed tantum cognoſcendis incumbebam: *Ex quo tam clare patet me ibi tantum loquutum eſſe de morali ſciendi modo, qui ſufficit ad vitam regendam, & quem à Metaphyſico illo, de quo hic quæſtio eſt, plurimum differre ſæpe inculcavi, ut ſolus Author noſter id videatur poſſe ignorare.*

R Hoc anceps, hoc rimarum plenum, Plus æquo diffidentiæ indulgere non poſſum. *Hic rurſus repugnantia eſt in ejus verbis. Nemo enim neſcit eum qui diffidit, quandiu diffidit, nec proinde quicquam affirmat, nec negat, ne ab ullo quidem Genio in errorem induci poſſe; à*

quo

quo tamen eum, qui 2. & 3. ſimul addit, poſſe decipi probat exemplum, quod ſupra ipſemet attulit, de eo qui quater numerabat horam primam.

Non ſine timore ingenti nimiæ diffidentiæ hæc vetera abdico, &c. *Etſi multis hic verbis conetur perſuadere non eſſe nimium diffidendum, notatu tamen dignum eſt illum ne minimam quidem ſpeciem rationis afferre ad id probandum; niſi tantum quod timeat, ſive diffidat ne non ſit diffidendum. In quo rurſus repugnantia eſt, nam ex eo quod timeat tantum, non autem certo ſciat ſibi non eſſe diffidendum, ſequitur ipſi eſſe diffidendum.* S

An ſine ſcrupulo vetus hoc abdicas, Habeo ideam claram, & diſtinctam Dei? an illud Id omne verum eſt, quod valde clare, & diſtincte percipio? *Vetera hæc vocat, quia timet ne pro novis & à me primum animadverſis habeantur. Sed per me licet. Scrupulum etiam vult injicere de Deo, ſed obiter tantum: forte ne qui norunt quam ſtudioſe omnia quæ ad pietatem, ac generaliter ad mores ſpectant, ab hac abdicatione exceperim, ipſum calumniari arbitrentur. Denique non videt abdicationem non pertinere niſi ad eum, qui nondum quicquam clare ac diſtincte percipit. Vt exempli cauſa Sceptici, quibus eſt familiaris, nihil unquam, quatenus Sceptici, clare perceperunt; Ex hoc enim ipſo quod aliquid clare percepiſſent, de eo dubitare, ac* T

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Sceptici eſſe deſiiſſent. Et quia vix etiam alii ulli ante iſtam abdicationem quicquam clare unquam percipiunt, ea ſcilicet claritate quæ ad certitudinem metaphyſicam requiritur, Idcirco hæc abdicatio perutilis eſt iis qui tam claræ cognitionis ſunt capaces, illamque nondum habent; Non autem authori noſtro, ut res judicat, ſed exiſtimo ipſi ab illa ſtudioſe eſſe cavendum.

V An iſtud Cogitare, nutriri, ſentire minime pertinent ad corpus, ſed ad mentem? *Hæc verba refert tanquam mea, & ſimul tanquam tam certa ut à nemine in dubium poſſint revocari: Sed tamen nihil magis notabile eſt in meis Meditationibus, quam quod nutritionem referam ad ſolum corpus, non autem ad mentem, ſive ad eam hominis partem quæ cogitat. Adeo ut ex hoc uno clare probetur, primo illum eas minime intelligere, quamvis refutandas ſuſceperit, falſumque eſſe ex eo quod in 2. ex vulgi opinione loquens nutritionem ad animam retulerim; Ac deinde ipſum multa pro indubitatis habere quæ non ſine examine ſunt admittenda. Sed tandem hic in fine veriſſime concluſit, ſe in his omnibus* tenuitatem ingenii ſui probaſſe dumtaxat.

§ 2. *Paratur ingreſſus in Methodum.*

X VEtera, ais, ubi abdicavi omnia, philoſophari ſic incipio. Sum, cogito: Sum dum cogito. Hoc pronuntiatum, Ego exiſto,

exiſto, quoties à me profertur, vel mente concipitur, neceſſario eſt verum.

Plæclare, vir eximie, Archimedeum punctum occupas: mundum haud dubie, ſi lubet, movebis. En jam nutant omnia. At te quæſo, vis enim opinor ad vivum reſecari omnia, ut nihil ſit tua in Methodo non aptum, non cohærens, non neceſſarium, cur mentis meminiſti, cum ais, mente concipitur? An non exulare juſſiſti corpus, & mentem? Sed forte excidit, adeo eſt arduum, etiam expertis, oblivilci penitus eorum, quibus à pueris aſſuevimus, ut mihi rudi, ſi fors vacillem, haud male ſit ſperandum. Sed perge obſecro.

Denuo, ais, meditabor quidnam ſim, quidnam me olim crediderim, priuſquam in has cogitationes incidiſſem, ex quo deinde ſubducam, quidquid allatis rationibus, vel minimum potuit infirmari, ut ita præciſe remaneat illud tantum, quod certum eſt, & inconcuſſum.

Audebone, priuſquam intro pedem feras, ex te ſciſcitari quo conſilio, tu, qui vetera omnia tanquam dubia & falſa abdicaris ſolenni ritu, ea iterum velis inſpicere: perinde quaſi ex panniculis illis ſperes certi aliquid? Quid ſi male olim de te credidiſti? imo, quia omnia, quæ paulo ante ejuraſti, dubia erant, & incerta (ſecus cur abdicaſ-

ſes?) quî fiet, ut eadem modo dubia non ſint & incerta? niſi forte abdicatio illa ſit veluti quoddam Circæum medicamentum, ut ne dicam lixivium? Quanquam malo ſuſpicere conſilium tuum, & venerari. Sæpe fit, ut, qui amicos inducunt in palatia & baſilicas videndi cauſa, poſticis familiaribus, non prætoria, aut decumana porta ingrediantur. Sequor etiam per ſpecus ſubterraneos, dum ad veritatem aſpirem aliquando.

Quidnam igitur, ais, antehac me eſſe putavi? Hominem ſcilicet.

Hic etiam patiere artem tuam admirer, qui, ut certa veſtiges, utare dubiis; ut nos educas in lucem, jubeas in tenebras mergi.
Z Vis conſulam quem me olim eſſe crediderim: vis reſumam Centonem illum veterem, & detritum, & jam diu abdicatum, Sum homo. Quid ſi Pythagoras, aut ex diſcipulis illius unus aliquis hic adſit? Quid ſi dicat tibi fuiſſe ſe olim Gallum Gallinaceum? ut ne ceritos, & phanaticos, & deliros, & phræneticos inducam. Sed peritus es, & ductor expertus: flexus noſti, & diverticula. ſperabo bene.

Quid eſt homo, ais.

Si vis ut reſpondeam, rogem ante permitte. Quem quæris hominem? aut quid quæris, cum quæris Quid ſit homo? An homo ille, quem mihi fingebam olim, quem me

eſſe

eſſe credebam, & quem, ex quo abdicavi tua gratia, pono me non eſſe? Hunc ſi quæris, ſi quem mihi formabam male, eſt conflatum quoddam ex anima, & corpore: An feci ſatis. Opinor, quia ſic pergis.

NOTÆ.

PHiloſophari ſic incipio. Sum, cogito: X
Sum dum cogito. *Notandum eſt illum hic fateri, initium philoſophandi, ſive initiū firmæ alicujus propoſitionis ſtatuendæ, à me factum eſſe à cognitione propriæ exiſtentiæ: ut ſciatur ipſum aliis in locis, ubi finxit me illud à poſitivâ ſive affirmativâ dubiorum omnium abdicatione feciſſe, contrarium ejus quod revera ſentiebat affirmaſſe. Non addo, quam ſubtiliter hic me Philoſophari incipientem inducat, Sum cogito &c. ſatis enim in omnibus, vel me tacente, candor ejus agnoſci poteſt.*

Cur mentis meminiſti, cum ais, mente Y
concipitur? An non exulare juſſiſti corpus & mentem? *Iam dudum præmonui illum parare has argutias ex verbo mentis. Sed mente concipitur nihil hic aliud ſignificat, quam cogitatur; & ideo male ſupponit fieri mentionem mentis quatenus eſt pars hominis. Præterea etſi corpus, & mentem, cum reliquis omnibus antea rejecerim, tanquam dubia, ſive nondum à me clare percepta, hoc non impedit quo minus eadem*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

poſtea reſumam ſi contingat ut ipſa clare percipiam. Sed nempe Author noſter hoc non capit; quia putat dubitationem eſſe aliquid objectis inſeparabiliter inhærens: Quærit enim paulo poſt Qui fiet ut eadem modo (*quæ ſcilicet antea dubia erant*) non amplius dubia ſint, & incerta; *Vultque me ipſa ſolenni ritu ejuraſſe; Admiratur artem meam, qui, ut certa veſtigem, utar dubiis, &c. tanquam ſi pro fundamento Philoſophiæ ſumpſiſſem, dubia omnia ſemper habenda eſſe pro falſis.*

Z Vis conſulam quem me olim eſſe crediderim: vis reſumam centonem illum &c. *Vtar hic exemplo valde familiari, ad facti mei rationem ipſi explicandam, ne deinceps illam non intelligat, aut ſe non intelligere auſit ſimulare. Si forte haberet corbem pomis plenam, & vereretur, ne aliqua ex pomis iſtis eſſent putrida, velletque ipſa auferre, ne reliqua corrumperent, quo pacto id faceret? An non in primis omnia omnino ex corbe rejiceret; ac deinde ſingula ordine perluſtrans, ea ſola, quæ agnoſceret non eſſe corrupta reſumeret, atque in corbem reponeret, aliis relictis? Eadem ergo ratione, ii qui nunquam recte philoſophati ſunt varias habent in mente ſua opiniones, quas cũ à pueritia coacervare cœperint, merito timent ne pleræque ex iis non ſint veræ, ipſaſque ab aliis ſeparare conantur, ne ob earum miſturam reddantur omnes incertæ: Hocque nulla meliore via facere poſſunt, quam ſi*

omnes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

omnes ſimul & ſemel, tanquam incertas falſaſve rejiciant; ac deinde ſingulas ordine perluſtrantes eas ſolas reſumant, quas veras & indubitatas eſſe cognoſcent. Atque ita non male initio omnia rejeci, deinde advertens nihil certius, evidentiuſque à me cognoſci, quam quod ego cogitans exiſterem, non male etiam hoc primum aſſerui; ac denique non male quæſivi poſtea, quem me olim eſſe credidiſſem, non ut eadem omnia de me adhuc crederem, ſed ut, ſi quæ perciperem vera eſſe, reſumerem; ſi quæ falſa, rejicerem; & ſi quæ incerta in aliud tempus examinanda reſervarem. Vnde patet Authorem noſtrum inepte hoc vocare artem eliciendi certa ex incertis, *vel ut infra* Methodum ſomniandi; *Et ea, quæ hic de Pythagoræ gallo gallinaceo, atque in duobus ſequentibus paragraphis de aliorum opinionibus, circa naturam corporis, & animæ, nugatur, nihil plane ad rem pertinere: Cum ego nec debuerim, nec voluerim recenſere quicquid alii unquam de iis crediderunt, ſed tantum quid ſponte, ac natura duce, mihi olim viſum fuerit, aut vulgo aliis videatur, ſive id verum ſit, ſive falſum quia non recenſui ut ipſa crederem ſed tantum ut examinarem.*

§ 3. *Quid corpus.*

Quid, ais, Corpus? Quid per corpus intelligebam olim?

Non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Non ægre feres ſi omnia circumſpiciam ſi ubique verear, ut ne in plagas incidam quare quonam quæſo de corpore interrogas An de eo, quod mihi olim in animo proponebam certis ex proprietatibus conſtans, & quidem, ut ſuppono ex legibus abdicationis male? an de quovis alio, ſi forte eſſe poteſt quid enim ſcio? dubito, poſſit, nec ne. Si primum quæris, facile reſpondebo, Per corpus intelligebam illud omne, quod aptum eſt figura aliqua terminari, loco circumſcribi, ſpatium ſic replere, ut ex eo aliud omne corpus excludat, ſenſu percipi, nec non moveri ab alio quopiam à quo tangatur. En primum quod ita intellexi, ut quidquid haberet, ea, quæ percenſui, illud à me vocaretur corpus, nec continuo tamen putarem præter illud, nihil aliud aut eſſe, aut vocari poſſe corpus, maxime cum aliud ſit, Intelligebam per corpus hoc, aut illud. Aliud, Intelligebam nihil præter hoc, aut illud eſſe corpus. Si ſecundum, reſpondebo ex Recentiorum Philoſophorum opinione; Neque enim tam ſenſum meum exigis, quam quid ſentire quis poſſit. Per corpus intelligo illud omne quod aptum eſt vel loco circumſcribi, ut lapis; vel definiri loco, adeo ut ſit in eo toto totum, & totum in quavis parte, ut indiviſibilia quantitatis, aut lapidis, & ſimilium, quæ nonnulli recentiores inducunt

ad

ad inſtar Angelorum, aut animarum in-diviſibilium, & docent non ſive plauſu, ſaltem ſuo, ut videre eſt apud Oviedonem: vel extendi actu, ut lapis; vel virtute, ut dicta indiviſibilia: vel eſſe partibilia in partes aliquot, ut lapis; vel impartibile, ut indiviſibilia præfata; vel moveri ab alio, ut lapis ſurſum: vel à ſe, ut lapis deorſum: vel ſentire, ut canis; vel cogitare, ut ſimia; vel imaginari, ut mulus: ac ſi quid olim offendi, quod aut moveretur ab alio, vel à ſe, quod ſentiret, quod imaginaretur, quod cogitaret, id, aliud niſi obſtitit, vocavi corpus, & etiam nunc voco. A a

At male, ais, & perperam. Namque habere vim ſeipſum movendi, item ſentiendi, vel cogitandi nullo pacto ad naturam corporis pertinere judicabam.

Iudicabas? Quia dicis, credo, liberæ ſunt cogitationes. At dum ita cogitabas, ſuum cuique ſenſum ſinebas eſſe liberum: neque eum te credam, ut eſſe volueris arbiter cogitationum omnium, has ut rejiceres illas probares: niſi forte aliquis tibi fuit canon certus, & expeditus, de quo quia ſiluiſti, cum nos abdicare juſſiſti omnia, utar conceſſa nobis à natura libertate. Olim judicabas; judicabam olim: Ego quidem ſic, tu vero aliter, forte ambo male; certe non ſine dubitatione aliquâ, ſi

quidem

quidem & tibi , & mihi primo in aditu exuenda fuit ea vetus opinio , Quare ut ne diu lis iſta protrahatur , ſi tuo peculiari ex ſenſu corpus velis definire , uti primo loco factum eſt, nihil veto ; ultro admitto; dum ſis memor tua illa definitione non omne univerſim corpus , ſed certum quoddam genus à te comprehenſum deſcribi , omitti vero cætera , quæ ex virorum doctorum mente, an ſint an eſſe poſſint , vocantur in diſceptationem , aut ſane de quibus nihil certo, ea ſaltem , quam requiris, certitudine , poſſumus definire , fierine poſſint, an non ; adeo ut rectene an ſecus definitum ſit omne corpus hactenus , dubium ſit, & incertum. Quare perge, ſi placet, dum ſequor ; & ſane tam lubens , quam ipſa eſt lubentia , adeo me trahit nova illa, & inaudita expectatio trahendi certi ex incerto.

NOTÆ.

A a VEl ſentire , ut canis ; vel cogitare, ut ſimia ; vel imaginari , ut mulus. *Hic logomachiam parat , atque ut poſſit efficere , me male poſuiſſe differentiam , inter mentem & corpus, in eo quod illa cogitet, hoc vero non , ſed ſit extenſum , ait id omne quod ſentit , quod imaginatur , quid cogitat à*

ſe

ſe corpus vocari. Sed ſane vocet etiam mulum, aut ſimiam ſi lubet, atque ſi unquam poßit efficere, ut nova iſta nomina ſint uſu recepta, ipſis uti non recuſabo. Interim vero nullum habet jus reprehendendi, quod utar receptis.

§ 4. *Quid anima.*

Quid, ais, anima? Quid per animam intelligebam? Nempe quid hæc eſſet, vel non advertebam, vel exigui neſcio quid imaginabar inſtar venti, ignis, vel ætheris, quod craſſioribus mei partibus eſſet infuſum: ad illam vero referebam nutriri, incedere, ſentire, cogitare, &c.

Abunde ſane. At patieris opinor hic à te rogitem nonnihil. De animo cum quæris, ſenſa noſtra vetera, & quæ olim de eo credidimus, expoſcis?

Ita eſt, ais. B b

An vero putas nos ſenſiſſe bene, ut hac tua methodo nihil ſit opus? an deeraſſe neminem tantis in tenebris? ſane tam variæ ſunt, & tam diſcrepantes Philoſophorum ſententiæ circa animam, ut mirari ſatis non poſſim artem illam tuam, quæ tam vili ex fæce medicamentum certum, & ſalubre confecturam confidat. Quamquam viperino ex veneno fit theriaca. Vis igitur addam ad illam tuam de anima opinionem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

quid ſentiant , aut ſentire poſſint nonnulli? Bene, an male , ex me non quæris ; ſat ſi ita opinentur , ut à ſua mente abduci ſe poſſe nullis rationum momentis exiſtiment. Animam dicent nonnulli eſſe certum quoddam genus corporis ita vocitatum. Quid ſtupes ? Is eorum ſenſus ; nec ſine aliqua, ut putant, veri ſpecie. Nempe cum corpus appelletur , & vero ſit illud omne, quod eſt extenſum,quod trinam habet dimenſionem , quod eſt diviſibile certas in partes, cumque in equo, dicis gratia, aliquid animadvertant extenſum , ac partibile , puta carnem, oſſa , ac compagem illam externam , quæ incurrit in ſenſus , concludant vero vi , & momento rationum , præter illam compagem eſſe adhuc internum aliquid , & illud quidem tenue , fuſum , & extenſum per compagem, & dimenſum trine,& partibile, adeo ut abſciſſo pede,abſcindatur quoque illius interni pars quædam ; intelligunt conflatum equum ex duobus extenſis, & trine dimenſis , & partibilibus , adeoque ex corporibus duobus , quæ , ut differunt inter ſe , ita & nominibus diſtinguuntur,atque alterum, puta externum Corporis appellationem retinet, alterum , quod interius eſt , vocatur Anima.Porro ſenſum quod attinet , quod imaginationem , quod cogitationem , putant

illi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

illi tum ſentiendi, tum cogitandi, & imaginandi vim ineſſe animæ, ſive interno corpori, cum habitudine tamen aliqua ad externum, ſine quo nullus ſit ſenſus. Alii aliud dicent, & comminiſcentur, ut quid enim ſingula perſequar? Nec deerunt qui putent omnes omnino animas eſſe tales, quales paulo ante ſunt deſcriptæ.

Apage, ais, hoc impium.

Ita ſane impium. At cur quæris? Quid Atheis facias? quid carneis hominibus, quorum cogitationes omnes in fæcibus ita ſunt defixæ, ut præter corpus, & carnem ſentiant nihil? Imo vero quia tua illa methodo ſtabilire vis, & demonſtrare hominis animum eſſe incorporeum, & ſpiritualem, id minime debes ſupponere, ſed potius ſuadere tibi adfuturos ex adverſo, qui hoc negent, qui ſaltem diſputandi gratia dicant id, quod ex me audiſti. Quare finge hic illorum eſſe unum aliquem, qui roganti tibi quid ſit animus, reſpondeat ut tute ipſe antea, Animus eſt aliquid corporeum, tenue, & ſubtile, & fuſum per corpus externum, & ſenſus omnis, & imaginationis, & cogitationis principium, adeo ut 3. ſint gradus, Corpus, Corporeum, ſive animus, & Mens ſive ſpiritus, cujus exiſtentia quæritur. Quare deinceps tres illos gradus tribus his vocibus exprimamus

Corpus,

Cc

Corpus, Animus, Mens. Sit inquam qui tibi roganti ſic reſpondeat, an fecerit ſatis? ſed artem tuam nolo prævertere; ſequor. Sic ergo progrederis.

NOTÆ.

Bb ITa eſt, ais. *Hic, & fere omnibus aliis in locis, inducit me ſibi ea, quæ ab opinione mea plane diverſa ſunt, reſpondentem. Sed nimis tædioſum eſſet omnia ejus figmenta recenſere.*

Cc Imo vero quia ſtabilire vis, & demonſtrare animum hominis eſſe incorporeum, id minime debes ſupponere. *Falſo hic fingit me ſupponere id quod debui probare; Atque ad talia, quæ tam libere finguntur, & nulla vel minima ratione fulciri poſſunt, nihil aliud reſponderi debet quam falſa eſſe. Nec ullo modo de eo, quod vocandum eſt corpus, vel animus, vel mens diſputavi: Sed duo explicui, nempe id quod cogitat, & id quod eſt extenſum, ad quæ alia omnia referri probavi, hæcque eſſe duas ſubſtantias realiter diſtinctas rationibus evici; Vnam autem ex his ſubſtantiis vocavi mentem, aliam corpus, quæ nomina ſi ipſi diſplicent, alia poteſt iis tribuere, non repugnabo.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

§ 5. *Tentatur ingreſſus in Methodum.*

Bene eſt, ais, jacta ſunt fundamenta feliciter. Ego ſum, dum cogito. Hoc certum, hoc inconcuſſum. Extruendum deinceps, ac providendum caute, ne mihi Genius malus imponat. Sum. Sed quid ſum? Haud dubie D d
aliquid eorum, quæ olim cenſebam. Eſſe vero hominem credebam: hominem habere corpus & animam. An ergo ſum corpus? an Mens? Corpus eſt extenſum, loco comprehenſum, impermeabile, aſpectabile. An quidquam illorum eſt in me? extenſio? qui in me eſſet, cum nulla ſit? hanc principio abdicavi. An tangi poſſe, poſſe videri? Etſi ſane putem modo me videri, me à memet tangi; attamen non videor, non tangor. Hoc certum mihi ex E e
quo abdicavi. Quid ergo? Attendo, cogito, volvo, revolvo, nihil occurrit. Fatigor eadem repetere. Nihil eorum, quæ ad corpus pertinent, in me reperio. Non ſum corpus. Sum tamen, & eſſe me cognoſco, & dum cognoſco me eſſe, nihil quod ſit corporis cognoſco. Sumne igitur Mens? Quid F f
olim mentis eſſe credebam? an aliquid illorum in me eſt? putabam mentis eſſe cogitare. At at cogito. εὕρηκα, εὕρηκα. Sum, cogito; ſum dum cogito, ſum res cogitans,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

cogitans, ſum mens, intellectus, ratio. En Methodum illam meam, qua feliciter ſum prætergreſſus. Tu ſequere, ſodes.

O te felicem, tantis qui in tenebris unc prope ſaltu evaſeris in lucem! At, te quæſo, manum ne recuſes, ut nutantem firmes, tuis dum inſiſto veſtigiis. Ea ut eadem repeto, ſed, meo pro modulo, paulo lentius. Sum, cogito. Sed quid ſum? An aliquid eorum, quæ olim me eſſe credebam? ſed an credebam bene? Id incertum. Dubia abdicavi omnia, & habeo tanquam falſa.
Gg Non bene credidi.

Imo vero, clamas, ibi pedem fige.

Figam? nutant omnia. Quid ſi aliud ſim.

Meticuloſus es, addis. Aut corpus es, aut mens.

Sim igitur. Quanquam haud dubie vacillo, manum licet prehenſes, vix audeo inſiſtere. Quid, te quæſo, quid ſi ſim animus? quid ſi aliud quid. Neſcio.

Hh Perinde eſt, ais, aut corpus, aut mens.

Eſto igitur. Sum corpus, aut mens. An non corpus? Ero haud dubie corpus, ſi quid in me reperero, quod eſſe corporis olim crediderim. Quanquam vereor ut bene crediderim.

Euge, addis, verendum nihil.

Audebo igitur, quia ſic facis animos.

Credide-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Credideram olim Cogitare eſſe aliquid corporis. At at cogito. ἑύρηκα, εὕρηκα. Sum, cogito, ſum res cogitans, ſum corporeum quid, ſum extenſio, diviſibile aliquid; voces mihi prius ſignificationis ignotæ. Quid ſuccenſes, & prætervectum manu repellis? Ripam teneo, & quo tu ſtas in littore, ſto ego tua, & abdicationis illius tuæ gratia.

At perperam, addis.

Quippe quid peccavi?

Male, apponis, olim credideras cogitare eſſe aliquid corporis. Credere debueras eſſe aliquid Mentis.

Quin ergo monueras principio? Quin ubi me accinctum vidiſti, & paratum ad vetera prorſus abdicanda, juſſiſti, ut ſaltem hoc retinerem, imo à te ſumerem, veluti Naulum Cogitare eſt aliquid mentis? Atq; omnino ſum tibi author, hoc ut effatum Tyronibus deinceps inculces, ac ne cum cæteris, ne cum illo vetere, Duo, & 3. faciunt 5. abjurent, accurate præcipias. Quanquam ſintne illi obſecuturi, haud facile præſtabo. Suus cuique eſt ſenſus, ac paucos reperias, qui id tibi, quod olim ſilentes Pythagoræ, in eo, ἀυτὸς ἔφα conquieſcant. Quid ſi ſint, qui renuant? qui recuſent? qui ſua illa in veteri opinione perſtent? Quid facies? Ac cæteros ne ap-

pellem, unum te volo. Cum polliceris te confecturum vi, & momento rationum animam humanam non eſſe corpoream, ſed plane ſpiritualem, hoc ſi propoſueris veluti demonſtrationum tuarum fundamentum, Cogitare eſt aliquid proprium mentis, ſive rei plane ſpiritualis, & incorporeæ: an non videbere id novis verbis poſtulare quod veteri in quæſtione ſit poſitum? Quaſi quiſquam ſit ita ſtupidus, ut ſi credat Cogitare eſſe aliquid proprium rei ſpiritualis, & incorporeæ, ſciat vero, & ſibi ſit conſcius ſe cogitare (quotuſquiſque porro eſt, qui venam illam divitem cogitationis in ſe non repererit, ut monitore ſit opus) dubitare poſſit in ſe aliquid eſſe ſpirituale, & minime corporatum? Ac ne putes hæc à me jactari gratis, quam multi ſunt, iique graves Philoſophi, qui bruta velint cogitare, adeoque qui putent cogitationem, non quidem eſſe communem cujuſlibet corporis, ſed animæ extenſæ, qualis eſt in brutis, adeoque non eſſe propriam quarto modo mentis, & rei ſpiritualis. Quid ii, quæſo, cum jubebuntur hanc ſuam opinionem abdicare, ut tuam gratis induant? ac tu ipſe iſta dum poſtulas, num gratiam petis, num principium? Sed quid contendo? ſi male ſum prætervectus, vis ut repedem?

NOTAE.

NOTÆ.

SEd quid ſum ? Haud dubie aliquid eo-rum quæ olim cenſebam. *Hoc, ut & alia innumera, ſuo more ſine ulla veri ſpecie mihi affingit.* Dd

Hoc certum mihi ex quo abdicavi. *Falſum hic rurſus mihi affingit. Nunquam enim concluſi quidquam, ex eo quod abdicaſſem; ſed contrarium expreſſe monui, per hæc verba, Fortaßis vero contingit ut hæc ipſa quæ ſuppono nihil eſſe quia mihi ſunt ignota, in rei tamen veritate non differant ab eo me quem novi &c.* Ee

Sumne igitur meus ? *Falſum etiam eſt me quæſiviſſe an meus eßem, nondum enim quid nomine mentis intelligerem explicueram: ſed quæſivi an aliquid in me eßet ex iis, quæ animæ prius à me deſcriptæ tribuebam, cumque non omnia quæ ad ipſam retuleram in me invenirem, ſed ſolam cogitationē, ideo non dixi me eſſe animam, ſed tantum rem cogitantem, atque huic rei cogitanti nomen mentis, ſive intellectus ſive rationis impoſui, non ut aliquid amplius ſignificarem nomine mentis quam nomine rei cogitantis, atque ideo εὕρηκα, εὕρηκα exclamarem, ut hic ineptißime cavillatur. Nam contra expreſſe addidi voces illas mihi prius fuiſſe ſignificationis ignotæ; adeo ut du-* Ff

bitari non poßit quin præciſe idem tantum per illas ac per nomen rei cogitantis intellexerim.

Non bene credidi. Imo vero, clamas.

Gg *Hoc rurſus falſißimum. Nullibi enim unquam ſuppoſui ea, quæ ante credideram, eſſe vera, ſed tantum examinavi an vera eſſent.*

Hh Aut ſum corpus, aut mens. *Falſum rurſus me unquam hoc poſuiſſe.*

Ii Male, apponis, olim credideras cogitare eſſe aliquid corporis, credere debueras eſſe aliquid mentis. *Falſum quoque me hoc apponere, dicat enim ſi velit rem quæ cogitat melius vocari corpus quam mentem, per me licet, non ipſi mecum ea de re ſed cum Grammaticis eſt diſputandum. Sed ſi fingat me aliquid amplius nomine mentis, quam nomine rei cogitantis ſignificaſſe, meum eſt negare: ut paulo poſt ubi addit.* Hoc ſi poſueris cogitare eſt aliquid proprium mentis, ſive rei plane ſpiritualis, & incorporeæ &c. num gratiam petis, num principium, *Nego me ullo modo poſuiſſe mentem eſſe incorpoream, ſed in 6. demum Meditatione demonſtraſſe.*

Tædet autem me toties ipſum falſitatis arguere, dißimulabo deinceps; & reliquos ejus ludos, ad finem uſque, cum ſilentio ſpectabo: Quanquam ſane diſpudeat videre P. R. præ nimia cavillandi cupiditate comicum ſoccum induiſſe; atque hic ſe ipſum, ut meticuloſum, lentum, parui ingenii deſcribendo, non Epi-

dicos,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

dicos, aut Parmenones veteris Comœdiæ, ſed hodiernæ viliſsimam illam perſonam, quæ inſulſitate ſua riſum movere affectat, imitari voluiſſe.

§ 6. *Iterum tentatur ingreſſus.*

Placet, ais, dum mea proxime premas veſtigia.

Obſequor, nec te vel tranſverſum unguem deſero. Reſume.

Cogito, ais.

Ego quoque.

Sum, addis, dum cogito.

Sum pariter ego dum cogito.

Quid vero ſum, apponis.

O ſapienter! hoc enim quæro, tecumque dico lubens, quid vero ſum?

Pergis, Quem me olim eſſe credidi? de me quis mihi olim fuit ſenſus?

Verba ne quæſo ingemines; ſat illa audio. At at precor adiuva. Ubi ponam veſtigium tantis in tenebris non video.

Dic, ais, mecum, mecum veſtiga. Quidnam me olim eſſe credidi?

Olim? fuitne olim? olim ne credidi? Kk

Erras, addis.

Imo tu ipſe, ſi pateris, dum olim ingeris. Vetera abdicavi omnia: etiam illud, olim nihil fuit, nihil eſt. At te benig-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

num ductorem ! ut manum præhenſas , u
trahis.

Cogito, ais, ſum.

Ita eſt. Cogito , ſum. Hoc habeo , & unum habeo , ac præter illud unum nihil eſt, nihil fuit.

Euge , addis , quid de te olim credidiſti ?

Vis opinor me probare , an dies 15. vel menſem integrum in tyrocinio illo abdicationis poſuerim , horam quidem poſui hic dumdaxat tecum; at oppido tanta contentione animi , ut extenſionem temporis operationis intenſio compenſet. Poſui menſem , & ſi vis annum. En Cogito , ſum. Nihil præterea eſt. Abdicavi omnia.

Sed recordare, ais, memineris.

Quid eſt hoc , recordare ? Cogito quidem modo olim me cogitaſſe ; at an continuo olim cogitavi , quod modo cogitem me olim cogitaſſe ?

Timidus es, ais, Umbram vereris. Reſume. Cogito.

O me infelicem ! intenduntur tenebræ, nec illud Cogito, quod mihi antea clarum apparebat , modo animadverto. Somnio me cogitare, non cogito.

Imo, ais, qui ſomniat cogitat.

Kk Allucet. Somniare cogitare eſt , & cogitare ſomniare.

Nuſquam,

Nuſquam, ais, latius patet cogitare quam ſomniare. Qui ſomniat cogitat; qui vero cogitat, non continuo ſomniat, ſed vigilans cogitat.

Itane vero? ſed an illud ſomnias? an vero cogitas? Quid ſi ſomnies cogitare patere latius? an ideo latius patebit? Sane ſi lubet ſomniabo latius patere ſomniare, quam cogitare. Sed unde habes latius patere cogitare, ſi nullum eſt; ſed ſomniare dumtaxat? Quid ſi quoties putaſti te cogitare vigilantem, non cogitaſti vigilans, ſed ſomniaſti te cogitare vigilantem, ut hoc unum ſit dumtaxat Somniare, cujus opera ſomnies interdum te ſomniare, interdum te vigilantem cogitare. Quid hic facias? ſiles. Vin me audire! vadum aliud veſtigemus, hoc dubium eſt & infidum, ut mirari ſatis non poſſim cur intentatum antea mihi modo aperire volueris. Ex me igitur ne quæras quem me olim eſſe crediderim, ſed quem me modo ſomniem olim me ſomniaſſe. Si facis reſpondeo. Ac ne verba illa ſomniantum ſermonem noſtrum interturbent, verbis utor vigilantium, dum ſis memor Cogitare deinceps nihil aliud ſignificare, quam ſomniare, & nihilo plus ponas tuis in cogitatis, quam ſomnians ſuis in ſomniis: imo Methodum illam tuam inſcribas *Methodum*

ſomniandi, ſitque artis illius tuæ ſumma
Kk *Vt quis bene ratiocinetur, ſomniet.* Place
opinor conſilium quia ſic pergis.

Ll Quidnam igitur antehac me eſſe pu
tavi.

En lapidem, ad quem paulo ante offen
deram. Cavendum tibi, mihique quar
patere ex te quæram, cur illud non præ
mittas, velut effatum. Sum aliquid eorum
quæ eſſe olim credideram, aut, Sum illud,
quod olim credidi me eſſe?

Non eſt opus, ais.

Imo tua pace, opus maxime, aut inani
labore fatigaris dum veſtigas, quid te olim
fuiſſe putaveris. Et vero fac fieri poſſe, ut
non ſis illud, quod olim te eſſe credidiſti,
ut Pythagoræ contigit, ſed aliquid aliud; an
non fruſtra quæres quid te olim fuiſſe cre-
dideris?

At, ais, effatum illud vetus eſt, & ab-
dicatum.

Eſt omnino, ſi quidem abdicata ſunt
omnia; at quid facias? aut ſiſtendum hic,
aut utendum eo.

Imo, ais, tentandum iterum, & alia
via. En ſum vel corpus, vel mens. An
corpus?

Ne ultra quæſo. Unde habes iſtud Sum
corpus, vel Mens. Cum & corpus, &
mentem abdicaris? imo quid ſi neque ſis
corpus,

corpus, neque mens, ſed animus, aut aliquid aliud? quid enim ſcio? hoc veſtigamus, ac ſi ſcirem, ſi noſſem, haud ita fatigarer. Neque enim velim putes deambulandi, aut ſpatiandi tantum gratia, has me in abdicationis oras plenas caliginis, & timoris veniſſe; una me certi ſpes aut trahit, aut impellit.

Reſumamus igitur, ais, ſum vel corpus, vel aliquid non corpus, ſive non corporeum.

Aliud iter, & novum, ingrederis modo. At an illud certum?

Certiſſimum, ais, & neceſſarium.

Cur ergo abdicaſti? an non verebar merito ut ne quid eſſet retinendum, ac fieri poſſe, ut plus æquo diffidentiæ indulgeres. Sed eſto. Sit hoc certum. Quid tandem?

An ſum corpus, pergis? an quidquam reperio in me eorum, quæ olim ad corpus pertinere cenſui?

En alterum offendiculum. Impingemus haud dubie, niſi hanc præmiſeris cynoſuram. Recte olim cenſui de iis quæ pertinent ad corpus, vel, Nihil ad corpus pertinet præter ea quæ olim pertinere intellexi. L I

Quippe cur, ais?

Nempe ſi ommiſiſti aliquid olim, ſi cen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ſuiſti male (homo es, & humani à te nihil alienum putas) ſupervacaneus erit omnis ille labor tuus, atque omnino vereri debes, tibi ut ne contingat quod ruſtico
Mm nuper. Is ubi primum vidit lupum à longe hæſit, & egit ita cum hero ſuo adoleſcente ingenuo quem comitabatur. Quid video? animal haud dubie. Movetur, ingreditur. Quodnam vero animal? Nempe unum aliquod eorum, quæ novi. Quæ porro illa ſunt? Bos, Equus, Capra, Aſinus. An eſt bos? non. Cornua non habet. An equus? vix caudatum eſt non eſt. An Capra? barbata illa; hoc imberbe; capra non eſt. Aſinus ergo eſt, cum nec bos, nec equus, nec capra ſit. Quid rides? exitum fabulæ expecta. Attenim, ait, adoleſcens herus, quidni eſſe equum perinde conficis, atque aſinum? Age. An eſt bos? Non. Cornua non habet. An aſinus? minime Auriculas non video. An capra? nihil barbæ habet; non eſt. Eſt ergo equus. Turbatus nonnihil ruſticus Analyſi illa nova. At at, exclamavit, non eſt animal. Nempe animalia, quæ novi ſunt Bos, equus, capra, aſinus. Non eſt bos, non equus, non capra, non aſinus. Ergo aſſiliens & triumphans non eſt animal. Ergo aliquid non animal. Strenuum ſane Philoſophum, non ex lycæo, ſed ex armento. Vis peccatum illius?

Sat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Sat, ais, video. Male poſuit apud ſe in animo, etſi reticuit, Novi animalia omnia, aut nullum eſt animal præter ea quæ novi. At quid illud noſtrum ad inſtitutum?

Nempe lacti lacte non videtur ſimilius. Ne diſſimules. Taces nonnihil, quod habes in animo. An non iſtud Novi omnia, quæ ſpectant, & ſpectare poſſunt ad corpus, aut illud. Nihil ad corpus pertinet, Mm
præter illud, quod olim pertinere intellexi? Et vero ſi omnia non noſti: ſi omiſiſti vel unum; ſi aliquid, quod revera ſit corporis, aut rei corporeæ, ut animæ, menti tribuiſti: ſi cogitationem, ſi ſenſum, ſi imaginationem male removiſti à corpore, aut anima corporea: addo ſi vel ſuſpicaris aliquid illorum à te commiſſum, an vereri non debes eundem exitum, ut quidquid concludas, ſit concluſum male? ſane, licet trahas, eum niſi obicem removes, obſtinatus hic perſto, nec pedem ultra moveo.

Repedemus, ais, & tertio tentemus ingreſſum. Aditus omnes, vias, flexus, & meandros obeamus.

Placet admodum, at ea lege, ut quæ occurrent dubia, non tondeamus modo, ſed eradamus. Age, præi, nihil non ad vivum reſeco. Pergis

§ 7. *Tertio tentatur ingreſſus.*

Nn Cogito, ais.

Nego. Somnias te cogitare.

Hoc, ais, voco Cogitare.

Male vocas. Ficum ego ficum voco. Somnias. Hoc habes. Perge.

Sum, ais, dum cogito.

Eſto. Quia ſic loqui vis, non rixabor.

Hoc certum, addis, & evidens.

Nn Nego. Somnias dumtaxat eſſe tibi certum, & evidens.

Perſtas, Ergo ſaltem certum eſt, & evidens ſomnianti.

Nego. Videtur dumtaxat, apparet. Non eſt.

Urges. De eo non dubito. Hoc mihi ſum conſcius, nec in eo me genius decipit, etſi moliatur.

Nego. Somnias te tibi eſſe conſcium, te non dubitare, hoc tibi eſſe evidens. Sunt duo illa admodum diverſa. Somnianti (adde & vigilanti) aliquid videtur certum, & evidens; & ſomnianti (perinde ac vigilanti) aliquid eſt certum, & evidens. Atque hæc meta eſt. Non ultra. Quærendus eſt alius aditus, ut ne ſomniantes ætatem hic teramus. Quanquam dandum aliquid, & ut metatur ſementis facienda. Certus es, perge. Facis.

Quem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Quem, ais, me olim eſſe credidi?

Apage olim. Invia illa via eſt. Quoties dixi occluſa eſſe vetera omnia? Es dum cogitas, & certus es te eſſe dum cogitas. Ajo dum cogitas, præteritum omne dubium eſt & incertum, ac ſolum tibiupereſt præſens. Perſtas tamen. Amo te, quem nec adverſa fortuna frangat.

Nihil, ais, eſt in me qui ſum, qui cogito, qui ſum res cogitans, nihil inquam eorum, quæ ad corpus, aut rem corpoream pertinent. O o

Nego. Probas.

Ex quo ais, abdicavi omnia nullum eſt corpus, nullus animus, nulla mens, verbo, nihil. Ergo ſi ſum, uti ſum certus me eſſe, non ſum corpus, aut quidquam corporeum.

Ut mihi places dum ita incaleſcis, dum ratiocinaris, teque ad formam paulatim refers. Perge, hac via citius labyrinthorum iſtorum reperiemus exitum, & quia liberalis es, ero liberalior. Nego ego & antecedens, & conſequens, & conſequentiam. Nec ſtupeas quæſo: non abs re nego. En cauſas. Nego conſequentiam, eo, quia tu pari modo poſſes arguere oppoſitum hoc pacto. Ex quo abdicavi omnia non eſt mens, non animus, non corpus, verbo nihil. Ergo ſi ſum, uti ſum, Non

ſum Mens. En nucem carioſam, cujus te vitia agnoſces ex ſequentibus. Interim tecum ipſe delibera num melius tuo ex antecedenti ita deinceps ſis concluſurus. Ergo ſi ſum, uti ſum, nihil ſum. Aut ſane male poſitum fuit antecedens, vel poſitum deſtruitur poſtea allata conditionali Si ſum. Quare nego antecedens illud: Ex quo abdicavi omnia non eſt ullum corpus, non animus, non mens, non aliud quid, & quidem merito. Etenim dum abdicas omnia, vel male abdicas omnia vel omnia non omnino abdicas; nec enim potes; cum neceſſario ſis ipſe, qui abdicas. Atque ut accurate reſpondeam Cum dicis *Nihil eſt, non corpus, non animus, non mens*, &c. aut excludis te à propoſitione illa tua *Nihil eſt*, &c. Et intelligis Nihil eſt, &c. præter me, quod neceſſario debes facere ut propoſitio illa tua fiat, & perſeveret, perinde atque in Logica de iis vulgo dicitur. Omnis propoſitio ſcripta in hoc libro eſt falſa. Ego mentior, & ſexcentis iſtiuſmodi, quæ ſeipſas excludunt: aut temet ipſe quoque includis, ut neque eſſe velis dum abdicas, dum dicis *Nihil eſt*, &c. Si primum ſtare nequit propoſitio, Ex quo abdicavi omnia Nihil eſt, &c. Es enim, & aliquid es; & neceſſario es vel corpus, vel animus, vel Mens, vel quidpiam aliud,
adeoque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

adeoque exiſtit neceſſario vel corpus, vel animus, vel mens, vel quid aliud. Si ſecundum, peccas, & quidem peccatum geminum, tum quod ſatagas id, quod fieri nequit, ac velis nihil eſſe, cum ſis. Tum quod propoſitum illud tuum deſtruas in conſequente, dum addis, Ergo ſi ſum, uti ſum, &c. Etenim qui fieri, poteſt, ut ſis, ſi nihil ſit? & quandiu ponis nihil eſſe, qui potes ponere te eſſe? & ſi ponis te eſſe, an non deſtruis paulo ante poſitum Nihil eſt &c. Falſum igitur eſt antecedens, falſum & conſequens. At pugnam inſtauras.

Dum, ais, Dico Nihil eſt, non ſum certus me eſſe corpus, me animum, me mentem, aut aliud quid. Imo non ſum certus eſſe aliquod aliud corpus, aut animum, aut mentem, Ergo ex lege abdicationis, qua dubia ponuntur velut falſa, dicam, & ponam, Non eſt corpus, non animus, non mens, non aliquid aliud. Ergo ſi ſum, uti ſum, non ſum Corpus.

Præclare omnino, at, te quæſo, patere ut ſingula ſingillatim excutiam, ut librem, ut trutinem. Dum dico, Nihil eſt, &c. non ſum certus me eſſe corpus, animum, mentem, aliud quid. Diſtinguo antecedens. Non es certus te eſſe corpus determinate, te animum determinate, te men-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tem determinate , te aliquid aliud dete
minate. Eſto antecedens. Hoc enim qu
ris. Non es certus te eſſe indetermina
vel corpus , vel animum , vel mentem
vel aliud quid, nego antecedens. Es enin
& es aliquid , & es neceſſario vel corpu
vel animus , vel mens, vel aliud quidpian
neque id potes ſerio in dubium vocare
quantumvis ſollicitet Genius. Venio a
conſequens. Ergo ex lege abdicationis d
cam Non eſt corpus , non animus , no
mens, non aliud quidpiam. Diſtingo con
ſequens. Dicam determinate non eſt cor
pus , non animus , non mens , non aliu
quid , eſto conſequentia ; dicam indeter
minate non eſt vel corpus, vel animus, ve
mens, vel aliquid aliud. Nego conſequen
tiam. Atque eodem modo diſtinguam
illud tuum ultimum conſequens. Ergo ſ
ſum, uti ſum, non ſum corpus. Determina-
te, concedo. Indeterminate,nego. En me
liberalem. Propoſitiones tuas altero tan-
to auxi. At animum non deſpondes; aciem
reſtituis. Ut te amo.

P p Novi, ais , me exiſtere. Quæro quis
ſim ego ille, quem novi. Certiſſimum eſt
hujus ſic præciſe ſumpti notitiam non pen-
dere ab iis , quæ exiſtere nondum novi.

Quid præterea? Omniane dixiſti?Con-
ſequentiam ego aliquam, ut paulo ante ex-
pectabam.

pectabam. Forte veritus es ne meliorem exitum non ſortiretur. Prudenter ſane tuo pro more; ſed reſumo ſingula. Noſti te exiſtere. Eſto. Quæris quis ſis ille quem noſti. Ita eſt, & tecum quæro, & diu eſt ex quo quærimus. Notitia illius, quem quæris non pendet ex iis, quæ nondum noſti exiſtere. Quid dicam nondum liquet ſatis, nec ſatis video, quo pertineat effatum illud tuum. Et vero, ſi quæris quis ſis ille quem noſti, quæro ego quoque. Cur quæris, ſi noſti?

At novi, ais, me eſſe; non novi quis ſim.

Præclare; at unde agnoſces quis ſis ille qui es, niſi ab iis, quæ aut noſti olim, aut olim ſcies? non opinor ab iis, quæ olim noſti. Dubiis ſcatent, & abdicata ſunt. Ergo ab iis quæ nondum ſcis, ſcies vero poſtea; nec video, cur hic commovearis adeo.

Nondum, ais, novi iſta exiſtere.

Spera bene, cognoſces aliquando.

At addis, quid faciam interea?

Expectabis. Quanquam te diu non patiar ancipitem. Diſtinguam, ut ante. Non noſti quis ſis determinate & clare, Concedo. Non noſti quis ſis indeterminate, & confuſe. Nego. Noſti enim te eſſe aliquid, & neceſſario vel corpus, vel animum,

mum, vel mentem, vel aliquid aliud. A
quid tum? noſces te poſtea clare, & deter-
minate. Quid hic facias? Unus te ille echo-
Pp nus *Determinate*, *Indeterminate* ſæculum
integrum remorabitur. Aliud iter, ſi quod
eſt reſiduum, implora. Aude tamen: non
enim haſtas abjeci. Res magnæ, & novæ
novis, & magnis difficultatibus obvallan-
tur.

Una, ais, reſtat via, quæ ſi habet obi-
cem, ſi vel offendiculum, actum eſt, pe-
dem referam, nec me unquam hæ abdica-
tionis oræ videbunt erronem. Vis hanc
etiam explorare?

Placet; at ea lege, ut, quia extrema eſt,
extrema omnia expectes à me: præi.

§ 8. *Quarto tentatur ingreſſus & deſperatur.*

Qq Sum, ais.

Nego.

Pergis. Cogito.

Nego.

Addis, Quid tu negas?

Nego te eſſe, te cogitare: ac probe
novi, quid feci, cum dixi, Nihil eſt. Om-
nino facinus inſigne. Uno ictu amputavi
omnia. Nihil eſt: non es, non cogitas.

At, te quæſo, ais, Certus ſum, mihi

ſum

ſum conſcius, hæc mea conſcientia eſt me eſſe, me cogitare.

Vel ſi manum pectori admoneas, vel ſi jures, & obteſtere, Nego. Nihil eſt, non es, non cogitas, non es tibi conſcius. En Remora, quam, ut probe noſcas, ut vites, en pono ob oculos. Si vera eſt hæc propoſitio Nihil eſt, vera quoque eſt hæc, & neceſſaria, Non es, non cogitas. Sed vera eſt hæc Nihil eſt; ut vis. Ergo vera quoque illa Non es, non cogitas.

Nimius eſt, ais, iſte rigor. Emolliendus nonnihil.

Quia rogas, facio, & ultro. Es: permitto. Cogitas, do. Es res cogitans, adde, ſubſtantia cogitans, adeo verbis delectaris magnificis; gaudeo, gratulor; at ne plura. Vis tamen, & ſic ultimos colligis ſpiritus.

Sum, ais, ſubſtantia cogitans, & novi me exiſtere ſubſtantiam cogitantem, & novi ſubſtantiam exiſtere cogitantem, & habeo clarum, & diſtinctum ſubſtantiæ iſtius cogitantis conceptum, & tamen non novi exiſtere corpus, non novi quidquam eorum, quæ ad conceptum ſubſtantiæ corporeæ pertinent; imo corpus non exiſtit, non res ulla corporea, abdicavi omnia. Ergo notitia exiſtentiæ, aut exiſtentis rei cogitantis non pendet ex notitià exiſtentiæ

aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

aut exiſtentis corporis. Ergo cum exiſta
& exiſtam ſubſtantia cogitans, & corp
non exiſtat, non ſum corpus. Ergo me
Hæc ſunt, hæc, quæ me cogunt ut aſſe
tiar, cum nihil in ipſis ſit non cohæren
atque ex evidentibus principiis juxta L
gicæ regulas concluſum.

O Cygneam vocem! At quin antea
loquebare, clare & perſpecte amiſſa pr
cul abdicatione illa tua? Eſt profecto
te quod querar, qui nos hic diu errare
paſſus, imo duxeris per avia, & invi
cum uno paſſu has ad metas nos potue
ſiſtere; eſt quod & ſuccenſeam, atque on
nino niſi admodum eſſes amicus in te ſt
machum erumperem: nec enim agis
ſolebas olim candide, & rotunde, imo e
tibi quod aſſerves velut peculiari in penu
R r nec mecum communices. Stupes. Diu
non tenebo. En querelæ caput. Quæreb
paulo ante, vix ante paſſus centum, qu
ille eſſes, quem noras: nunc non mod
ſcis quis ille ſit, ſed & clarum, & diſtinctu
habes illius conceptum. Aut tegebas non
nihil, teque ignorare ſimulabas, quod cal
leres maxime: aut venam veri certiqu
habes ſubterraneam, quam occultas
Quanquam malo quærere ſi digitum inten
dis in fontes, quam queri. Unde quæſ
habes clarum illum & diſtinctum ſubſtan

ti

iæ cogitantis conceptum ? ſi à verbis , ab pſa re , adeo eſt clara & evidens , poſtulabo etiam, atque etiam, eum ut mihi conceptum tam clarum , tam diſtinctum vel ſemel oſtendas , ejus ut aſpectu reficiar , maxime cum ab illo pene uno veritatem , quam veſtigamus tantis laboribus , expectemus.

Nempe , ais , Certo ſcio me eſſe , me R r
cogitare , me exiſtere ſubſtantiam cogitantem.

Expecta ſi placet, me ut formando conceptui tam arduo comparem. Scio ego quoque, & probe novi me exiſtere, me cogitare , me exiſtere ſubſtantiam cogitantem. Perge nunc demum, ſi placet.

Imo, ais actum eſt. Cum cogitavi me exiſtere ſubſtantiam cogitantem , formavi conceptum clarum , & diſtinctum ſubſtantiæ cogitantis.

Papæ ! quam ſubtilis es , & acutus ! ut momento penetras , & pervadis omnia , quæ ſunt , & quæ non ſunt , & quæ eſſe queunt , & quæ nequeunt. Formas conceptum clarum , & diſtinctum ſubſtantiæ cogitantis , dum concipis clare & diſtincte exiſtere ſubſtantiam cogitantem. An ergo, ſi clare cognoſcas , ut cognoſcis profecto,
adeo es felicis ingenii , nullum montem R r
exiſtere ſine valle , continuo habebis con-

ceptum

ceptum clarum, & diſtinctum montis ſi[illegible]
valle? ſed artem quia non novi, factu[illegible]
demiror novum. Aperi quæſo, & quî cl[illegible]
rus ſit, & diſtinctus ille conceptus, oſte[illegible]
de.

In promptu eſt, ais, Concipio clare, & di-
ſtinctè exiſtere ſubſtantiam cogitantem,
nihil concipio corporeum, nihil ſpiritual[illegible]
nihil aliud præterea, ſed ſolam ſubſtantia[illegible]
cogitantem. Ergo conceptus ille meus ſub-
ſtantiæ cogitantis clarus eſt & diſtinctus.

Audio te tandem, ac, ni fallor, capio.
Clarus eſt conceptus ille tuus, quia cert[illegible]
cognoſcis: diſtinctus eſt, quia nihil aliu[illegible]
cognoſcis. An rem digito attigi? Opinor.
Nam addis.

Illud, ais, plane ſufficit, ut affirmem
me, quatenus me ipſum novi, nihil eſſe
aliud, quam rem cogitantem.

Abunde omnino, ac ſi clare mentem
tuam cepi, Conceptus clarus, & diſtinctus
ſubſtantiæ cogitantis, quem formas in eo
eſt, quod repræſentet tibi ſubſtantiam ex-
iſtere cogitantem nihil attendendo ad cor-
pus, ad animum, ad mentem, ad quid-
quam aliud, ſed tantum quod exiſtat. At-
que ita dicis, te quatenus te noſti, nihil
aliud eſſe, quam ſubſtantiam cogitantem,
non vero corpus, non animum, non men-
tem, non quid aliud: adeo ut, ſi accurate

exiſteres,

exiſteres, quatenus te noſti, eſſes tantum ſubſtantia cogitans, & præterea nihil. Tibi, opinor, & arrides, & applaudis, ac putas me longo iſto, quo utor præter morem, verborum ductu moras nectere, pugnam defugere, ut infractam tuam illam aciem declinem. At profecto alia mihi mens eſt. Vis apparatum illum omnem, & triarios, quos in extremam dimicationem caute ſervaſti, etſi cuneatim, & ſerratim ordinatos verbo unico difflem? faciam tribus, ut ne vel nuncius reſtet. En primum. A noſſe ad eſſe non valet conſequentia. Hoc meditare ſaltem dies 15. & meditationis extabit fructus, & ille quidem non pœnitendus, ſi oculos ſubinde referas ad ſequentem abacum. Subſtantia cogitans ea eſt, quæ vel intelligit, vel vult, vel dubitat, vel ſomniat, vel imaginatur, vel ſentit, adeoque actus cogitativi, ut intelligere, velle, imaginari, ſentire, omnes ſub ratione communi cogitationis, ſive perceptionis, ſive conſcientiæ conveniunt, atque ſubſtantiam, cui inſunt, dicimus eſſe rem Cogitantem. R 1

Subſtan-

Subſtantia cogitans

Corporea, ſive habens corpus, & illo utens — Incorporea, ſive non habens corpus nec illo utens

Extenſa & partibilis — Inextenſa & impartibilis — Deus — Angel[us]

Anima equi — Anima canis — Mens Socratis — Mens Platonis

Rr En ſecundum. Determinaté, Indeterminaté. Diſtinctè, confuſé. Explicité, implicité. Atque illud quoque animo volvas & revolvas ad dies 5. Erit operæ pretium, ſi tuis ipſe propoſitionibus ſingula, ut decet applices, ſi dividas, ſi diſtinguas. Nec vero facere defugerem modo, niſi vererer

Rr tædium. En tertium. Quod nimis concludit, nihil concludit. Nec meditando tempus aſſignatur. Inſtat, urget. Age, refer animum ad tua illa, & vide num eodem modo progrediar. Sum res cogitans novi me eſſe ſubſtantiam cogitantem, ſubſtantiam cogitantem exiſtere, & tamen nondum novi Mentem exiſtere, imo nulla mens exiſtit: nihil eſt, abdicata ſunt omnia. Ergo notitia exiſtentiæ, aut exiſtentis ſubſtantiæ cogitantis non pendet à notitia exiſtentiæ, aut exiſtentis mentis. Ergo cum exiſtam, & exiſtam res cogitans, & mens non

exiſtat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

exiſtat, non ſum mens, ergo corpus. Quid, ſiles? quid pedem refers? Nec dum ego ſpem abjeci omnem. Sequere me nunc demum. Euge, macte animo, veterem formam admoveo, & methodum regendæ rationis antiquis omnibus, quid ajo? omnibus omnino hominibus familiarem. Patere, quæſo, nec ægre feras: tuli ego te. Viam illa forſan aperiet, ut ſolet intricatis, & deſperatis in rebus. Aut ſane, ſi minus id præſtiterit, ſaltem, dum nos recipimus, methodi illius tuæ, ſi quod ſit vitium, digito commonſtrabit. Ecce igitur rem tuam in forma.

§ 9. *Tuto ſit receptus in veteri forma.*

Nulla res quæ talis eſt, ut de ea dubitare poſſim an exiſtat, de facto exiſtit. S ſ

Omne corpus eſt tale ut de eo dubitare poſſim an exiſtat.

Ergo Nullum corpus exiſtit de facto.

An non major propoſitio tua eſt, ut ne vetera revocem? Eſt & minor propoſitio, ut tua quoque ſit concluſio. Reſumo igitur.

Nullum corpus exiſtit de facto.

Ergo Nullum de facto exiſtens eſt corpus. Pergo, Nullum de facto exiſtens eſt corpus. S ſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Ego (ego ſubſtantia cogitans) ſum e-
ſtens de facto.

Ergo ego (ego ſubſtantia cogitans) n
ſum corpus.

Quid vultus renidet, in eoque ſe ver
perit novum? arridet credo forma,
quod forma conficitur, at ecce riſum S
donium. Loco corporis pone menter
& tunc bona ex forma colliges. Ergo e
(ego ſubſtantia cogitans) non ſum me
Nempe.

Nulla res, quæ talis eſt, ut de ea dul
tare poſſim an exiſtat, de facto exiſtit.

Omnis mens eſt talis, ut de ea dubita
poſſim an exiſtat.

Ergo nulla mens exiſtit de facto.

Nulla mens exiſtit de facto.

Ergo Nullum de facto exiſtens
Mens.

Nullum exiſtens de facto eſt Mens.

Ego (ego ſubſtantia cogitans) ſum ex
ſtens de facto.

Ergo ego (ego ſubſtantia cogitans) n
ſum Mens.

Quid ergo? forma bona eſt, legitim
nuſquam peccat, nuſquam falſum confici
niſi fors ex falſo. Ergo quod vitium diſp
cet in conſequenti, non à forma ſit, nec
ſe eſt, ſed ab aliquo male poſito in pr
miſſis. Et vero an bene poſitum putas h
tu

tuæ peregrinationis firmamentum, Nulla res quæ talis eſt, ut de ea dubitare poſſim an exiſtat, aut an vera ſit, de facto exiſtit, aut vera eſt? an certum illud an ita exploratum, ut firmo, & libero animo huic poſſis inſiſtere? Fare, quæſo, Cur illud negas, habeo corpus? haud dubie quia dubium videtur tibi. An vero illud quoque dubium non eſt. Non habeo corpus? An quiſquam eſt, qui ſcientiæ ſuæ omnis, & diſciplinæ, atque illius maxime, quam cæteris uti magiſtram velit imponere, fundamentum ſtabiliat illud, quod prudenter falſum exiſtimet. Sed abundé, hæc meta ultima, & errorum finis, Nihil eſt quod ſperem deinceps: Quare quæſito tuo An ſit bona Methodus philoſophandi per abdicationem dubiorum omnium reſpondeo, ut expectas, ingenue, libere, & citra verborum involucra.

NOTÆ.

H*Vc uſque R. P. jocatus eſt: & quia in ſequentibus ſerio agere, ac plane aliam perſonam induere velle videtur, hic breviter ea interim ponam quæ in his jocis animadverti. Hæc ejus verba,* Olim fuitne olim? *&*, ſomnio me cogitare, non cogito. *Et talia, facetiæ ſunt, perſona quam*

ſumpſit digniſsimæ ; Vt & gravis quæſtio
An cogitare latius pateat quam ſomniar
atque argutum dictum, De Methodo ſom
niandi, *&* , Ut quis bene ratiocinet
ſomniet. *Sed non puto me iſtis ullam vel m*
nimam dediſſe occaſionem , quia expreſſe ſign
ficavi me , dum loquebar de abdicatis , non a
firmare quod eſſent , ſed tantummodo quod v
derentur ; adeo ut quærendo quid me olim e
putaſſem, quærerem tantum quid mihi tunc v
deretur me olim putaſſe ; Ac dum dixi n
cogitare, non inquiſivi , an cogitarem vigilan
an ſomnians ; Et miror eam ab illo voca
Methodum ſomniandi, à qua non parum vid
tur fuiſſe excitatus.

Ll *Ratiocinatur etiam convenienter ſuæ pe*
ſonæ , cum , ut quæram quid me antehac e
putarim , vult à me præmitti velut effatum
Sum aliquid eorum quæ me eſſe olim cre
dideram, *aut*, Sum illud quod olim cre
didi me eſſe. *Ac paulo poſt ad quærendu*
an ſim corpus , vult præmitti hanc Cynoſuram
Recte olim cenſui de iis quæ pertinent a
corpus, *vel*, Nihil ad corpus pertinet, præ
ter ea quæ olim pertinere intellexi. *Na*
dicta , quæ rationi manifeſte repugnant , apt
ſunt ad riſum movendum ; & manifeſtu
eſt utiliter à me quæri potuiſſe , quid olim m
eſſe credideram , atque an eſſem corpus , et
neſcirem an quidquam eſſem eorum quæ cred

deram

deram, nec an bene credidiſſem, ut nempe auxilio eorum, quæ tunc de novo eſſem percepturus, iſtud ipſum examinarem; atque, ſi nihil aliud, ſaltem addiſcerem nihil à me illa via poſſe inveniri.

Egregie rurſus perſonam ſuam agit nar- Mm
rando fabellam de ruſtico: Nihilque in ea magis ridiculum, quam quod ille, putando ipſam meis verbis applicare, applicet tantum ſuis: Mox enim me reprehendebat, quod non ſuppoſuiſſem hoc effatum, Recte olim cenſui de iis quæ pertinent ad corpus, *vel,* Nihil ad corpus pertinet præter ea quæ olim pertinere intellexi: *Nunc autem hoc ipſum, quod querebatur à me dictum non fuiſſe, quodque totum ex ſua imaginatione eduxit, tanquam ſi meum eſſet reprehendit, & cum abſurda ruſtici ſui ratiocinatione comparat. Ego vero nunquam negavi rem cogitantem eſſe corpus, propterea quod ſuppoſuerim me olim de natura corporis recte cenſuiſſe; Sed propterea quod hoc nomine* corpus *non utendo, niſi ad rem mihi ſatis notam, nempe ſubſtantiam extenſam ſignificandam, agnoverim rem cogitantem ab ea differre.*

Elegantiæ jam ſæpius dictæ, quæ hic re- Nn
petuntur, Cogito, ais, Nego ſomnias. *Et,* Certum, addis, & evidens. Nego ſomnias, videtur dumtaxat, apparet, non eſt, &c. *Hoc nomine ſaltem riſum movent, quod in*

eo qui ſerio ageret eſſent ineptæ. Ne ve Tyrones forte hic errent putantes dubitan vigiletne, an ſomniet, nihil aliud poſſe eſſe ce tum & evidens, ſed tantum videri, aut appa rere, velim ut recordentur ejus quod ante n tatum eſt, (ad F) nempe id quod clare per cipitur, à quocunque demum percipiatur, ve rum eſſe, non autem videri, aut apparere ve rum dumtaxat. Etſi profecto pauci ſint, q recte diſtinguant inter id, quod revera perc pitur, & id quod percipi putatur, qu pauci claris ac diſtinctis perceptionibus ſun aſſueti.

Oo *Huc uſque Actor noſter nullius memo randi prœlii imaginem nobis exhibuit, ſed ex guos tantum obices ſibi propoſuit, in quos ub aliquandiu geſticulatus eſt, ſtatim cecinit re ceptui, & in aliam partem ſe convertit Hic primum incipit ingens certamen, i hoſtem ſua ſcena digniſſimum, nempe in um bram meam, nullis quidem aliis viſibilem ſed quam ex proprio ſuo cerebro eduxit, & ne non ſatis vana videretur, ex ipſo Nihil conflavit. Serio vero in ipſam certat, argumentatur, ſudat, facit inducias, Logicam in auxilium vocat, inſtaurat pugnam, ſingula excutit, librat, trutinat; Et quia tam valentis adverſarii ictus clypeo non audet excipere, corpore ipſos declinat, diſtinguit, & denique per diverticula,* Determinate, & In-

determinate *fugiens evadit. Cujus ſane rei ſpectaculum eſt perjucundum; Præſertim ſi tanti diſsidii cauſa intelligatur, Nempe cum in meis ſcriptis forte legiſſet, ſi quas veras opiniones, antequam ſerio philoſophemur, habeamus, eas tam multis aliis, vel falſis, vel ſaltem dubiis eſſe permiſtas, ut, ad illas ab his ſecernendas, optimum ſit omnes initio rejicere, ſive nihil plane ex iis non abdicare, ut poſtea commodius quæ veræ fuerant agnoſci, vel novæ inveniri, ac ſolæ veræ admitti poſsint. Quod plane idem eſt, ac ſi dixiſſem, ad cavendum, ne in caniſtro, vel corbe pomis pleno aliqua corrupta haberentur, principio omnia eſſe effundenda, nihilque prorſus in eo relinquendum, & deinde ea ſola, vel reſumenda, vel aliunde aſſumenda, in quibus nullum vitium eſſe cognoſceretur, At ille rem tam altæ ſpeculationis non capiens, vel certe, ut fit, ſimulans ſe non capere, miratus eſt præcipue quod diceretur Nihil non eſſe abdicandum, ac diu multumque de iſto* Nihilo *cogitando, ſic illud cerebro ſuo infixit, ut quamvis nunc in ipſum ſæpe prælietur, non facile tamen eo ſe poſsit liberare.*

Poſt tam ſecundum prælium, opinione victoriæ elatus novum hoſtem laceſsit, quem quidem rurſus putat eſſe umbram meam, Pp

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ea enim perpetuo ejus phantaſiæ obverſatur ſed nunc ipſam ex nova materia componit nempe ex verbis. Novi me exiſtere quær quis ſim &c. *Et, quia hæc minus ipſi not eſt quam præcedens, cautius aggreditur, & eminus dumtaxat. Primum telum, quod ja cit, hoc eſt,* Cur quæris, ſi noſti? *Quod qui putat ab hoſte excipi hoc umbone,* Novi m eſſe, non novi quis ſim, *ſtatim hanc longio rem haſtam intorquet,* Unde agnoſces qui ſcis, niſi ab iis, quæ aut noſti olim, au olim ſcies? Non ab iis, quæ olim noſti. Dubiis ſcatent, & abdicata ſunt. Ergo ab iis quæ nondum ſcis, ſcies vero poſtea. *Quo ictu miſerabilem Vmbram valde commotam, ac prope proſtratam, audire ſe putat exclamantem,* Nondum novi iſta exiſtere. *Tuncque iram ſuam in miſericordiam mutans eam ſolatur his verbis,* Spera bene, cognoſces aliquando. *Ad quæ ipſam voce querula, & ſupplici, ſic reſpondentem inducit,* Quid faciam interea? *Ille vero imperioſe, ut victorem decet,* Expectabis, *inquit; Verum tamen, quia eſt miſericors, non diu patitur ancipitem, ſed rurſus fugiens ad diverticula* determinate, indeterminate; clare, confuſe: *quia neminem ibi ſe inſequentem videt, ſolus triumphat. Quæ profecto omnia eximia ſunt, in eo genere facetiarum, quod petitur ab inexpectata ſtultitiæ ſimulatione, in viro cujus*

vultus

vultus & veſtitus multum ſapientiæ, gravitatiſque promittebant. Sed ut hoc clarius pateat, conſiderandus eſt Actor noſter tanquam vir gravis, & doctus, qui, ad impugnandam eam Methodum quærendæ veritatis, quæ jubet ut, rejectis omnibus incertis, incipiamus à cognitione propriæ exiſtentiæ, atque inde progrediamur ad examen naturæ noſtræ, ſive ejus rei quam jam exiſtere cognoſcimus, probare conatur per hanc viam nullum aditum patere ad ulteriorem cognitionem, hacque utitur ratione, Cum noveris tantum te eſſe, non autem quis ſis: non potes hoc diſcere ab iis quæ olim noſti, cum omnia abdicaveris: Ergo ab iis quæ nondum ſcis. *Ad quæ vel puer triennis poſſet reſpondere, Nihil obſtare quo minus diſceret ab iis quæ olim noverat, quia etſi fuiſſent abdicata, cum dubia erant, poterant tamen reſumi poſtea, cum vera eſſe conſtaret: Ac præterea etſi concederetur diſci nihil poſſe ab olim cognitis, ſaltem alteram viam, per ea, quæ nondum noverat, ſed ſtudio, & animadverſione eſſet cogniturus, omnino patere. Sed hic noſter fingit ſibi adverſarium, qui non modo priorem viam concedit eſſe occluſam, ſed etiam qui alteram ipſemet claudit hoc verbulo,* Non novi iſta exiſtere. *Tanquam ſi nova exiſtentiæ cognitio nulla poſſet acquiri; ac tanquam ſi ejus ignoratio omnem eſſentiæ cognitionem impediret, Quod ſane eſt quam*

 maxime

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

maxime inſulſum. Sed nempe alludit ad m
verba, ſcripſi enim, fieri non poſſe ut ea
quam jam habeo, notitia rei, quam novi ex
ſtere, pendeat à notitia ejus, quod exiſte
nondum novi; Atque hoc, quod tantum di
de præſenti, ridicule transfert ad futurum
eadem ratione ac ſi, quia jam non poſſum
videre illos, qui nondum nati ſunt, ſe
hoc anno naſcentur, concluderet nos nun
quam videre ipſos poſſe. Nam ſane perſpi
cuum eſt rei, quæ cognoſcitur ut exiſtens, no
titiam illam, quæ jam habetur, non pender
à notitia ejus, quod nondum cognoſcitur u
exiſtens; quia hoc ipſo quod aliquid percipia
tur ut pertinens ad rem exiſtentem, neceſſa
rio etiam percipitur exiſtere: Sed longe aliu
eſt de futuro, quia nihil obſtat quominu
notitia ejus rei, quam novi exiſtere, augea-
tur aliis rebus, quas exiſtere nondum no-
vi, ſed tum demum ſum cogniturus, cum
eas ad ipſam pertinere percipiam. Pergit
vero inquiens, Spera bene, cognoſces
aliquando. Ac deinde, Te diu non pa-
tiar ancipitem. Quibus verbis jubet nos
à ſe expectare, vel ut demonſtret per viam
propoſitam ad nullam ulteriorem cognitionem
poſſe deveniri; vel certe ſi ſupponat illam ab
adverſario eſſe occluſam (quod tamen eſſet
ineptum) ut aliquam aliam aperiat: Sed tan-
tummodo ſubjungit, Noſti quis ſis indeter-

minate

minate & confusè , non autem determinaté & clare. *Ex quibus verbis nihil proclivius eſt , quam ut concludamus , nobis ergo viam patere ad ulteriorem cognitionem , quia meditando , & advertendo poſſumus efficere , ut id quod indeterminate ac confuſe dumtaxat cognoſcimus , clare ac determinate poſtmodum percipiamus. Sed nihilominus ille concludit , verba* Determinate , indeterminate eſſe echinum quod nos ſæculum poſſit remorari , *atque ideo aliud iter eſſe quærendum. Quibus omnibus nihil aptius , ad ſummam ineptitudinem , & imbecillitatem ingenii proprii ſimulandam , excogitari ab eo potuiſſe mihi videtur.*

Sum, ais. Nego. Pergis, Cogito. Ne- Qq
go &c. *Hic rurſus præliatur in priorem umbram , putanſque ſe ſtatim in primo congreſſu ipſam obtruncaſſe , gloriabundus exclamat ,* Omnino facinus inſigne , uno ictu amputavi omnia. *Sed quia hæc umbra ab ejus cerebro vitam habet , nec niſi ſimul cum illo mori poteſt, etiam obtruncata reviviſcit; Et manum pectori admovens jurat ſe eſſe, ſe cogitare. Quo novo precandi genere mollitus veniam illi vivendi concedit, ac multa, ſpiritibus ultimis collectis, ineptiſſime garriendi, quæ ipſe non refutat , ſed potius amicitiam cum illa contrahit , atque ad alias delicias tranſit.*

Primo ſic ipſam objurgat, Quærebas paulo Rr

ante, vix ante paſſus centum, quæ eſſes nunc non modo ſcis, ſed & clarum, & diſtinctum habes illius conceptum. *Deinde rogat* conceptum tam clarum, tam diſtinctum ſibi oſtendi, ejus ut aſpectu reficiatur. *Tum fingit illum ſibi oſtendi in his verbis* Certo ſcio me eſſe, me cogitare, me exiſtere ſubſtantiam cogitantem, actum eſt. *Quæ non ſufficere probat hoc exemplo.* Cognoſcis etiam nullum montem exiſtere ſine valle, ergo habes conceptum clarum, & diſtinctum montis ſine valle. *Idemque ſic interpretatur*, Clarus eſt conceptus ille tuus quia certo cognoſcis: diſtinctus eſt quia nihil aliud cognoſcis. Atque adeo conceptus clarus & diſtinctus, quem formas, in eo eſt, quod repræſentet tibi ſubſtantiam exiſtere cogitantem, nihil attendendo ad corpus, ad animum, ad mentem, ad quicquam aliud, ſed tantum quod exiſtat. *Poſtremo ſtratioticos animos reſumendo, putat ſe ibi videre magnum apparatum, triarioſque cuneatim ac ſerratim ordinatos, quos omnes novus Pyrgopolinices difflat ſpiritu*,

Quaſi ventus folia, aut panicula tectoria,

Et ita ut ne vel nuntius reſtet. *Primo flatu emittit hæc verba*, A noſſe ad eſſe non valet conſequentia: *ſimulque oſtentat, inſtar vexilli*,

vexilli, abacum quemdam in quo ſubſtantiam cogitantem pro arbitrio deſcripſit. Secundo flatu emittit hæc, Determinate, indeterminate. Diſtincte, confuſe. Explicite, implicite. *Tertio hæc,* Quod nimis concludit, nihil concludit. *Hocque ultimum ita explicat,* Novi me exiſtere ſubſtantiam cogitantem, & tamen nondum novi mentem exiſtere, ergo notitia exiſtentiæ meæ non pendet à notitia exiſtentis mentis. Ergo cum exiſtam, & mens non exiſtat, non ſum mens; ergo corpus. *Quibus auditis illa ſilet, pedem refert, animum deſpondet, ac ſe captivam duci ab eo patitur in triumphum. Vbi multa immortali riſu digna poſſem oſtendere. Sed malo parcere Actoris togæ; ac etiam meum eſſe non puto de rebus tam levibus diu ridere. Quapropter hic ea tantum notabo, quæ à veritate aliena cum ſint, forte tamen ab aliquibus crederentur, tanquam à me conceſſa, ſi de ipſis plane tacerem. In primis nego eum juſte queri, quaſi dixiſſem me habere clarum & diſtinctum mei conceptum, priuſquam ſufficienter explicuiſſem qua ratione habeatur, atque, ut ait, cum* vix ante paſſus centum *quæſiviſſem quis eſſem: Nam, inter iſta duo, recenſui omnes proprietates rei cogitantis, nempe quod intelligat, velit, imaginetur, recordetur, ſentiat &c. itemque omnes alias proprietates vulgo notas, quæ ad ejus conceptum non*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

pertinent , ut unas ab aliis diſtinguerem quod ſolum poſt ſublata præjudicia potuit opt ri. Sed fateor illos , qui præjudicia non ex unt , non facile ullius unquam rei clarum diſtinctum conceptum habere poſſe : manif ſtum enim eſt eos conceptus , quos in puerit habuimus , claros , & diſtinctos non fuiſſe ac proinde ab ipſis , niſi fuerint depoſiti , alio quoſcunque poſtea acquirimus , obſcuros redd & confuſos. Cum itaque vult ſibi oſten clarum iſtum & diſtinctum conceptum, ejus u aſpectu reficiatur , nugas agit. Vt etian cum me inducit illum ſibi oſtendentem in hi verbis , Certo ſcio me eſſe &c. *Cum ver vult eas ipſas nugas refutare hoc exemplo,* Certo etiam ſcis nullum montem exiſtere ſine valle , ergo habes conceptum clarum & diſtinctum montis ſine valle , *ſophiſmate ſe ipſum fallit , nam ex antecedentibus tantum ſequitur, Ergo clare & diſtincte percipis nullum montem exiſtere ſine valle ; non autem , habes conceptum montis ſine valle , quia , cum nullus ſit , non debet haberi , ut percipiatur nullum montem eſſe ſine valle.* Sed *nempe eſt adeo felicis ingenii, ut ipſaſmet illas ineptias , quas finxit , non poſſit ſine novis ineptiis refutare. Cum vero ait poſtea, me concipere ſubſtantiam cogitantem, & nihil concipere corporeum, nihil ſpirituale &c.* de corporeo concedo , *quia prius explicueram quid per nomen corporis vel rei*

corporeæ

corporeæ intelligerem, nempe id tantum quod eſt extenſum, ſive in cujus conceptu extenſio continetur. Quod autem addit de ſpirituali craſſe affingit; ut & aliis pluribus in locis, ubi me inducit dicentem, ſum res cogitans, ſed non ſum corpus, nec animus, nec mens, &c. non poſſum enim de re cogitante negare, niſi ea in quorum conceptu nullam cogitationem contineri ſcio, quod me ſcire de animo, vel de mente, nunquam ſcripſi, nec cogitavi. Cumque poſtea dicit ſe recte capere meam mentem, ac me putare clarum eſſe conceptum meum, quia certo cognoſco; & diſtinctum, quia nihil aliud agnoſco, ſe ipſum valde tardi ingenii eſſe fingit: Aliud enim eſt clare percipere, ac certo ſcire. Cum multa, non tantum ex fide divina, ſed etiam quia prius ea clare perſpeximus, jam certo ſciamus, quæ tamen non clare jam percipimus; & aliarum rerum cognitio minime impedit, quominus ea, quam habemus alicujus rei, ſit diſtincta; nec ullum vel minimum verbum unquam ſcripſi ex quo tales affaniæ deduci poſſent. Præterea effatum ejus, A noſſe ad eſſe non valet conſequentia, *eſt plane falſum: Etſi enim ex eo, quod noſcamus alicujus rei eſſentiam, non ſequatur illam exiſtere; nec ex eo quod putemus nos aliquid cognoſcere, ſequatur illud eſſe, ſi fieri poſſit ut*

fallamur:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

fallamur : Omnino tamen A noſſe ad e valet conſequentia , quia plane fieri non p teſt , ut aliquam rem cognoſcamus , niſi revera ipſa ſit prout illam cognoſcimus ; nempe v exiſtens, ſi eam exiſtere percipimus ; vel huj aut illius naturæ , ſi tantum ejus natura nob ſit nota. Falſum etiam eſt , aut ſaltem ab illo abſque ulla vel minima ratione affirmatum , aliquam ſubſtantiam cogitantem eſ partibilem , ut habet in illo abaco , in quo diverſas ſubſtantiæ cogitantis ſpecies , tanquam ab oraculo aliquo edoctus , proponit : Nullam enim poſſumus cogitationis extenſionem , au partibilitatem intelligere , ac omnino eſt abſurdum id verbo affirmare ut verum , quod nec à Deo eſt revelatum , nec aſſequimur intellectu. Atque hic tacere non poſſum opinionem iſtam de partibilitate ſubſtantiæ cogitantis , periculoſiſsimam, ac religioni Chriſtianæ quã maxime adverſantem mihi videri ; quia quamdiu quis illam admittet , realem humanæ animæ à corpore diſtinctionem nunquam vi rationis agnoſcet. Verba Determinate , indeterminate. Diſtincte, confuſe. Explicite, implicite. *Cum ſola , ut hic , ponuntur , nullum plane habent ſenſum ; nec aliud ſunt quam offutiæ, quibus videtur Author noſter velle diſcipulis ſuis perſuadere , cum nihil boni habet quod dicat , ſe tamen aliquid boni cogitare. Aliud etiam ejus effatum ,* Quod nimis concludit,

nihil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

nihil concludit , *non ſine diſtinctione debet admitti : Nam ſi per verbum* nimis *intelligat tantum aliquid amplius , quam id quod quærebatur , ut cum infra reprehendit argumenta quibus exiſtentiam Dei demonſtravi , ob id quod putet per illa plus concludi , quam leges prudentiæ exigant , aut quiſquam mortalium depoſcat , plane falſum eſt & ineptum , quia quo plus concluditur , modo recte concludatur, tanto melius eſt , nec ullæ unquam prudentiæ leges huic rei poſſunt adverſari ; Si vero intelligat per verbum* nimis , *non ſimpliciter aliquid amplius quam quærebatur , ſed aliquid quod ſine controverſia ſit falſum , tunc quidem eſt verum , Sed plane errat R. P. cum tale quid mihi affingere conatur. Cum enim ita ſcripſi ,* Notitia eorum quæ novi exiſtere , non pendet à notitia eorum quæ exiſtere nondum novi : Atqui novi rem cogitantem exiſtere , ac nondum novi corpus exiſtere ; ergo notitia rei cogitantis non pendet à notitia corporis. *Nihil nimis , & nihil non recte concluſi. Cum vero aſſumit ,* Novi rem cogitantem exiſtere , ac nondum novi mentem exiſtere , imo nulla mens exiſtit , nihil eſt , abdicata ſunt omnia. *Rem plane nugatoriam , ac falſam aſſumit : Non enim poſſum quidquam affirmare, aut negare de mente , niſi ſciam quid per hoc nomen* Mens *intelligam ; nihilque poſſum intelli-*

intelligere, ex iis quæ per illud ſolent intellig
in quo non contineatur cogitatio : Adeo
repugnet, ut quis cognoſcat rem cogitante
exiſtere, ac non cognoſcat mentem, ſive a
quid ejus quod ſignificatur nomine menti
exiſtere. Quodque ſubjungit, Imo nul
mens exiſtit, nihil eſt, abdicata ſunt om
nia, *tam abſurdum eſt, ut reſponſionem n*
mereatur, Cum enim poſt abdicationem agn
ta ſit exiſtentia rei cogitantis, agnita ſimul
exiſtentia mentis (ſaltem quatenus hoc nom
ne res cogitans ſignificatur) nec proinde a
plius eſt abdicata. Cum denique uſurus ſyll
giſmo in forma, id extollit tanquam Meth
dum aliquam regendæ rationis, quam me
opponat, videtur velle perſuadere, me ſyll
giſmorum formas non probare, ac proin
Methodum aliquam à ratione valde aliena
habere; Hoc autem falſum eſſe ſatis patet e
meis ſcriptis, in quibus nunquam non uſus ſu
ſyllogiſmis, cum locus id poſtulavit.

Ss *Hic affert ſyllogiſmum ex falſis præmiſſi*
quas meas eſſe affirmat, ego vero nego & pe
nego. Nam quantum ad hanc majorem
Nulla res quæ talis eſt ut de ea dubitar
poſſim an exiſtat, de facto exiſtit, *tan*
abſurda eſt, ut non verear ne ullis perſuader
poſſit eam à me eſſe profectam, niſi quibu
una perſuadeat me rationis compotem non eſſe
Nec poſſum ſatis mirari quo conſilio, qua fide

qu

ua ſpe , qua confidentia id ſuſceperit : Nempe n prima Meditatione , in qua nondum de lla veritate ſtatuenda , ſed tantummodo de ræjudiciis tollendis agebam , poſtquam oſtendi eas opiniones , quibus credendis quammaxime fueram aſſuetus , in dubium poſſe revocari , ac proinde ab iis , non minus quam ab aperte falſis , aſſenſionem eſſe cohibendam , ne quo mihi in veritate quærenda impedimento eſſe poſſent , Addidi hæc verba. Sed nondum ſatis eſt hoc advertiſſe , curandum eſt ut recorder , aſſidue enim recurrunt conſuetæ *opiniones* , occupantque credulitatem meam, tanquam longo uſu & familiaritatis jure ſibi divinctam , fere etiam me invito ; nec unquam iis aſſentiri , & confidere deſueſcam , quamdiu tales eſſe ſupponam quales ſunt revera , nempe *aliquo*, quidem, *modo dubias* , ut jam jam oſtenſum eſt , ſed nihilominus valde probabiles ,& quas multo magis rationi conſentaneum ſit credere quam negare. Quapropter ut opinor non male agam, ſi, *voluntate plane in contrarium verſa* , me ipſum fallam , illaſque aliquandiu *omnino falſas,imaginariaſque eſſe fingam*, donec tandem , velut æquatis utrimque præjudiciorum ponderibus , nulla amplius prava conſuetudo judicium meum à recta rerum perceptione detorqueat. *Ex quibus Author noſter elegit hæc verba,cæteris rejectis,*

Opiniones

Opiniones aliquo modo dubias, volunta plane in contrarium verſa, omnino falſ imaginariaſque eſſe fingam; *Ac præter in locum verbi* fingam *ſubſtituit* ponam, cr dam, & ita credam ut contrarium ej quod dubium eſt pro vero affirmem. *V buitque hoc eſſe tanquam effatum ſive regula certam qua ſemper uterer, non ad præjudic tollenda, ſed ad fundamenta Metaphyſi ſumme certæ & accuratæ ſtatuenda. Prin tamen cunctanter tantum, & per ambag hoc propoſuit, nempe in* §. 2. *&* 3. *prim ſuæ quæſtionis: Quin & in* 3. *illo* §. *poſ quam ſuppoſuit ex iſta regula ſe debere creder* 2. *&* 3. *non facere* 5. *quærit* an continuo il lud ita debeat credere, ut ſibi perſuade aliter habere ſe non poſſe. *Ad quod ab ſurdiſſimum quæſitum inducit me poſt aliquo ambages, & verba ſuperflua, ſic denique re ſpondentem,* Nec pones, nec negabis, neu tro uteris, utrumque habebis velut falſum *Ex quibus verbis, mihi ab illo ipſo tributis plane manifeſtum eſt eum recte ſciviſſe, me u verum non credere contrarium ejus quod dubi um eſt, ac neminem ex mea ſententia eo ut poſſe pro majore propoſitione alicujus ſyllogiſmi ex quo certa concluſio expectetur: Contradicto ria enim ſunt, nec ponere nec negare neutro uti, atque unum ex iis ut verum affirmare, atque eo uti. Sed ſenſim poſtea eorum, quæ*

tanquam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tanquam mea retulerat, oblitus, non modo contrarium affirmavit, ſed & tam ſæpe inculcavit, ut fere hoc unum in tota ſua diſſertatione reprehendat, & omnia illa duodecim peccata quæ deinceps ad finem uſque mihi affingit ex hoc uno componat. Vnde profecto, tum hic, ubi hanc majorem, Nulla res quæ talis eſt ut de ea dubitare poſſim an exiſtat, de facto exiſtit, *meam eſſe affirmat, tum aliis omnibus in locis ubi quid tale mihi tribuit, niſi prorſus ignorem quid verbum mentiri ſignificet, illum inexcuſabiliter mentiri, ſive contra mentem & conſcientiam loqui evidentiſſime demonſtratur: Et quamvis admodum invitus tam inhoneſto verbo utar, exigit tamen hoc à me defenſio veritatis, quam ſuſcepi, ut quod ille tam aperte facere non erubeſcit, ego ſaltem nomine proprio vocare non recuſem. Cumque in toto hoc ſcripto nihil aliud fere agat, quam ut hoc idem ineptiſſimum mendacium, ſexcentis variis modis expreſſum, lectori perſuadeat, & inculcet, non video ipſum aliter poſſe excuſari, quam quia forte tam ſæpe idem affirmavit, ut paulatim ſibi ipſi perſuaſerit eſſe verum, nec amplius pro mendacio ſuo cognoſcat. Quantum deinde ad minorem,* Omne corpus eſt tale, ut de eo dubitare poſſim an exiſtat, *vel,* Omnis mens eſt talis, ut de ea dubitare poſſim an exiſtat. *Si de quovis tempore indefinite intelligatur,*

tur, ut ad ejus concluſionem debet intelligi, quoque falſa, & nego meam eſſe: Nam ſtati poſt initia ſecundæ Meditationis, ubi cer perſpexi rem cogitantem exiſtere, quæ r cogitans ex vulgari uſu mens appellatur, n amplius dubitare potui quin mens exiſtere ut etiam poſt ſextam Meditationem, qua corporis exiſtentiam cognovi, non ampli de ipſa potui dubitare. Quam ſtupen vero ingenii eſt author noſter, qui duas fa ſas præmiſſas tam artificioſe potuit excogita re, ut ex iis, in bona forma, concluſio falſ ſequeretur. Sed, non intelligo cur hic mihi ri ſum Sardonium adſcribat, cum lætitiæ cauſa dumtaxat, non quidem per magnæ, ſed cert veræ ac ſolidæ in ejus diſſertatione repererim nempe quod ille, multa ibi reprehendendo, qu non mea ſunt, ſed à ſe mihi affiĉta, clar oſtendat ſe nullum non moviſſe lapidem, u aliquid reprehenſione dignum inveniret in meis ſcriptis, & tamen nihil omnino inve- niſſe.

Tt At certe illum non ex animo hactenu riſiſſe, ſatis declarant, tum ſeria objurgatio qua hanc partem concludit, tum maxime ſe- quentes ejus reſponſiones, in quibus non modo triſtis, & ſeverus, ſed etiam profe- cto eſt crudelis. Nam cum nullas odii ha- beat cauſas, nihilque invenerit reprehen- dendum, præter illud unum abſurdum, quod

mihi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

mihi prudens & ſciens affinxit, quodque paulo ante non potui honeſtius quam mendacium ejus nominare: Quia tamen putat ſe jam illud Lectori ſuo plane perſuaſiſſe (Non quidem vi rationum, ut pote quas nullas habet; Sed primo admirabili affirmandi confidentia, quæ, in viro pietatem & charitatem Chriſtianam peculiariter profeſſo, tanta, & tam ſine pudore, de re falſa eſſe poſſe nunquam putatur; Ac deinde pertinaci & frequenti ejuſdem repetitione qua ſæpe fit, ut ex conſuetudine audiendi, etiam res quas falſas ſcimus, conſuetudinem eas pro veris habendi acquiramus: atque hæ duæ machinæ apud plebem, illoſque omnes qui res accuratè non examinant, omni pondere rationum potentiores eſſe ſolent) Nunc victo ſuperbe inſultat, & me tanquam puerum gravis Pædagogus objurgat, pluriumque peccatorum reum facit in ſequentibus 12. reſponſionibus, quam in Decalogo præcepta habeantur. Excuſandus tamen eſt R. P. quia non amplius apud ſe eſſe videtur; ſed, cum pluſculum poti duas tantum res pro una ſoleant videre, tanto ille charitatis zelo turbatus eſt, ut in unico contra mentem & conſcientiam propriam dicto ſuo duodecim peccata mihi tribuenda inveniat: quæ, niſi me aperte, ac citra verborum involucra hic loqui puderet, non deberem aliter quam

convitia,

convitia, & calumnias vocare: ſed quia ja puto meas eſſe vices jocandi, hallucination tantum dicam; Et velim ut Lector anima vertat, ne minimum quidem verbum, ab ipſ contra me, in ſequentibus haberi, in quo n ſit hallucinatus.

RESPONSIO.

RESp. 1. Peccat Methodus circa prin cipia. Nempe nulla habet, & inf nita habet. Ac cæteræ quidem fa cultates, ut ex certis educant certa; clara evidentia, & innata ſibi ponunt principia Totum eſt ſua parte majus. Ex nihilo ni hil fit, & ſexcenta id genus, quibus ſub nixa evehunt ſeſe in altum, & ad verita tem tuto contendunt. Hæc vero ſecus, u faciat aliquid, non ex aliquo, ſed ex ni hilo, amputat, abdicat, ejurat omnia, ad unum principia vetera, ac voluntate plane in contrarium verſa ne videatur alis omni no carere, fingit & aptat ſibi è cera, ac principia ponit nova veterum plane con traria, Atque eo pacto vetera exuit præ judicia, ut induat nova: certa deponit ut aſſumat dubia: alas ſibi aptat, ſed cereas: ſubvehit ſeſe in altum, at ut cadat: Deni que ex nihilo molitur aliquid, ut faciat nihil.

Reſp.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Reſp. 2. Peccat Methodus circa media. Nempe nulla habet dum tollit vetera, nec adhibet nova. Reliquæ diſciplinæ formas habent logicas & ſyllogiſmos, & modos argumentorum certos, quorum ductu, velut Ariadnæo filo, ex labyrinthis expediant ſeſe, & res involutas extricent facile, & tuto. Hæc vero contra, formam veterem deturpat, dum novo pallet metu, quem ſibi à Genio fingit, dum veretur ut ne ſomniet; dum dubitat an deliret. Propone ſyllogiſmum pallebit ad majorem, quæcunque ſit illa tandem. Forte, ait, Genius me decipit. Quid vero ad minorem? trepidabit, dubiam dicet. Quid ſi ſomniem? quoties ſomnianti viſa ſunt certa, & clara, quæ poſt ſomnium falſa comperta ſunt? Quid denique faciet ad concluſionem? Omnes omnino velut laqueos & pedicas fugitabit. An non deliri, & pueri, & amentes præclare ſe credunt ratiocinari, cum omni mente, & judicio deficiantur? Quid ſi mihi idem contingat modo? quid ſi fucum faciat, & offucias Genius? malus eſt. Nec dum Deum novi exiſtere, & ab eo deceptorem coerceri. Quid hic facias? quid cum dicet, & obſtinato animo, conſequentiam dubiam eſſe niſi antea certo ſcias te nec ſomniare, nec deſipere, ſed eſſe Deum,

 & vera-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

& veracem Deum, & ab eo Genium malum haberi in vinculis? Quid cum ſyllogiſmi hujus repudiabit materiam, & formam. Idem eſt dicere aliquid in rei alicujus natura, ſive conceptu contineri, ac dicere ipſum de ea re eſſe verum. Atqui exiſtentia &c. Quid alia id genus, quæ ſi urgeas, Expecta dicet quoad eſſe Deum ſciam, & Genium videam ligatum. At ſaltem, ais, id habet commodi, dum nullos adhibet ſyllogiſmos, tuto vitat paralogiſmos. Præclare enimvero, ut ne mucoſus ſit puer, denaſetur. Num melius cæteræ matres ſuos emungunt? Quare unum hoc habeo, quod dicam. Sublata omni forma, nihil remanet, niſi informe.

Reſp. 3. Peccat Methodus contra finem, dum nihil certi aſſequitur, ſed nec poteſt aſſequi, cum ipſa ſibi vias omnes ad veritatem occludat. Ipſemet vidiſti, & expertus es tuis in erroribus Ulyſſeis, quibus te, meque ſocium fatigaſti. Contendebas te eſſe mentem, aut habere mentem: id vero minime potuiſti conficere, ſed hæſiſti in ſalebris, & vepribus, & quidem toties, ut meminiſſe vix poſſim. Quanquam & recordari proderit modo, ut reſponſioni huicce noſtræ ſuum ſit robur. En igitur ſumma capita, quibus ipſa ſibi

Metho-

Methodus nervos ſuccidit, omnemque plane ſpem ad veritatis lucem præcludit. 1. Neſcis an ſomnies an vigiles, adeoque nihilo plus debes tuis in cogitatis, & ratiocinationibus (ſi quas tamen habes, non vero ſomnias dumtaxat te habere) ponere, quam ſomnians in ſuis. Hinc dubia omnia, & nutantia, & ipſæ concluſiones incertæ. Exempla non afferam, obi ipſe, & percurre apothecas memoriæ tuæ, & ſi quid repereris, quod ea labe non ſit infectum, profer: gratulabor. 2. Antequam ſciam Deum exiſtere, qui Genium malum liget, dubitare debeo de omni re, & omnem omnino propoſitionem habere ſuſpectam, aut ſane, quæ vulgaris eſt philoſophia & vetus ratiocinandi methodus, ante omnia definiendum eſt an ſint, & quæ illæ tandem propoſitiones immunes, deque iis retinendis monendi ſunt Tyrones. Hinc, perinde atque ex præcedenti dubia omnia. Et ad veſtigandum verum prorſus inutilia. 3. Si quid ſit quod habeat, vel minimum dubitationis, id voluntate plane in contrarium verſa falſum eſſe crede, & crede oppoſitum, eoque utere tanquam principio. Hinc aditus omnes ad veritatem præcluſi. Quid enim ſperes ab illo, caput non habeo. Nullum eſt corpus, nulla mens, & ſexcentis iſtiuſmodi? Ne-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

que verò dicas abdicationem illam non eſſe perpetuam, ſed Iuſtitii inſtar, ad tempus, ad menſem, ad dies 15. Ut quiſque majori contentione in illam incumbet. Eſto enim ſit ad tempus; at eſt eo tempore quo veritatem veſtigas, quo uteris abdicatis, & abuteris, perinde quaſi ab iis veritas omnis pendeat, & in iis veluti neceſſario in ſtereomate conſiſtat. At, ais, ea utor ut ſtylobatam, & columnam ſtabiliam, ut ſolenne eſt Architectis. An non illi machinas extemporaneas extruunt, iis utuntur, ut columnam elevent, & ſuo in loco ſtabiliant, tum velut præclare ſuo defunctam munere diſſoluunt, & amovent? Quid ni illos imiter? Imitare per me licet, at vide ne & ſtylobata, & columna extemporaneæ illi machinæ ſic innitantur, ut hac remota illa concidant. Atque illud eſt quod in Methodo reprehenſione dignum putem. Falſa ponit fundamenta, iiſque ita nititur, ut remotis illis illa quoque ſit amovenda.

Reſponſ. 4. Methodus peccat exceſſu. Hoc eſt plus molitur quam ab ea prudentiæ leges exigant, plus quam ab ea quiſquam mortalium depoſcat. Petunt quidem nonnulli, ſibi ut demonſtretur Dei exiſtentia, & humanæ mentis immortalitas, at profecto nemo repertus eſt hactenus, qui

qui ſibi ſatis eſſe non duxerit, ſi Deum exiſtere, & mundum ab eo adminiſtrari, & animas hominum eſſe ſpirituales, & immortales tam certo ſciat, atque illud 2. & 3. faciunt 5. aut iſtud habeo caput, habeo corpus, ut ſuperflua ſit omnis cura majoris alicujus certitudinis veſtigandæ. Præterea, ut in practicis, aut agundis rebus certi ſunt fines certitudinis, qui ſufficiant abunde, ut quiſque prudenter, & tuto ſe gerat; ita in meditandis & ſpeculandis rebus definiti ſunt limites, quos qui attigit certus eſt, & ita certus, ut merito aut deſperatis, aut damnatis aliis, quæ quis ulterius tentare vellet, in eo prudenter, ac ſecurè conquieſcat. Ne plus ultra, Ne quid nimis. At, ais, hæc laus non vulgaris Metas promovere, & vadum ab omnibus retro ſeculis intentatum pervadere. Ita ſane laus eximia, at dum vadum vadari poſſit citra naufragium, quare

Reſp. 5. Peccat deffectu. Hoc eſt, dum plus ſtringit, quam ſit par, nihil colligit. Unum te volo teſtem, te judicem. Quid præſtitiſti apparatu illo magnifico? quid abdicatione illa tam ſolenni, adeo generali & generoſa, ut ne tibi ipſi peperceris, niſi hoc tritum Cogito, ſum, ſum res cogitans? hoc, inquam, ita, vel plebeculæ familiare, ut nemo repertus ſit ab orbe

condito qui de eo vel leviter dubitarit, ne dum qui ſeriò popoſcerit probari ſibi ſe eſſe, ſe exiſtere, ſe cogitare, ſe eſſe rem cogitantem, ut merito gratias tibi nemo ſit habiturus, niſi forte, quod ego mea pro amicitia, & ſingulari erga te voluntate facio, ut prolixam tuam erga genus humanum voluntatem probet, & laudet conatum.

Reſp. 6. Peccat commune peccatum, quod in cæteris arguit. Nempe miratur mortales omnes omnino hæc dicere, & ponere tam confidenter Habeo caput, habeo oculos &c. Et ſeipſam non miratur, dum pari confidentia dicit Non habeo caput &c.

Reſp. 7. Peccat peculiare ſibi peccatum. Nempe quod cæteri hominum aliquotenus certum habent, & ſufficienter, habeo caput, eſt corpus, eſt mens, illa ſingulari ſibi conſilio oppoſitum. Non habeo caput, non eſt corpus, non mens, non modo certum, ſed ita certum ut in eo fundari poſſit accurata Metaphyſica, ponit, eoque nititur uſque eo, ut hoc ſi fulcrum removeris, in vultum procumbat.

Reſp. 8. Peccat imprudens. Nempe non advertens Dubium eſſe gladium ancipitem, dum alteram fugit aciem, ab altera læditur. Dubium illi eſt an aliquod corpus

exiſtat;

exiſtat; quia dubium removet & ponit oppoſitum, Nullum eſt corpus, atque in hoc dubio, tanquam ſi eſſet certum, dum imprudens nititur, vulneratur.

Reſp. 9. Peccat prudens, dum ſciens, ac volens, & monita occœcat ſeſe, & voluntaria abdicatione eorum quæ ſunt neceſſaria ad veſtigandum verum, ſua deludi ſe ſinit Analyſi non modo id coficiens quod intendit, ſed illud etiam, quod maxime reformidat.

Reſp. 10. Peccat commiſſione, dum, quod vetat ſolenni edicto, redit ad vetera, & contra leges abdicationis, repetit abdicata. Sat recordaris.

Reſp. 11. Peccat ommiſſione, dum, quod præſcribit, uti firmamentum Summopere cavendum eſt ne quid ut verum admittamus, quod non poſſimus probare verum eſſe, non ſemel prætergreditur, impune aſſumens uti ſumme certum, & verum, nec probans, ſenſus nos aliquando deludunt; ſomniamus omnes; nonnulli delirant, & alia id genus.

Reſp. 12. Methodus aut nihil habet boni, aut nihil novi, plurimum vero ſuperflui. Etenim ſi dicat ſua illla abdicatione dubiorum ſe intelligere abſtractionem, ut vocant Metaphyſicam, qua dubia non conſiderantur, niſi ut dubia, adeoque ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

iis animus avocatur, ubi quæritur certi aliquid, neque tunc in iis plus ponitur quam in falſis, Boni aliquid dicet, ſed nihil Novi, nec nova erit illa abſtractio, ſed vetus, & omnium philoſophorum ad unum.

Si abdicatione illa dubiorum ita velit amandari dubia, ut ſupponantur, & dicantur eſſe falſa, & iis tanquam falſis, aut eorum oppoſitis tanquam veris utatur, Novi dicet aliquid, ſed nihil Boni, eritque abdicatio illa quidem nova, ſed ſpuria.

Si dicat ſe vi, &, momento rationum id conficere certó, & evidenter, Ego ſum res cogitans, & qua cogitans nec ſum mens, nec animus, nec corpus, ſed res ab iis ſic abducta, ut poſſim intelligi, nondum intellectis illis, perinde atque intelligitur animal, ſive res ſentiens nondum intellecta re hinniente, rugiente, &c. Boni aliquid dicet, ſed nihil novi, cum id ubique pulpita reſonent, ac diſertis verbis id doceant quotquot animantes aliquas cenſent cogitare, ac, ſi cogitatio etiam ſenſum complectitur, ut illud quoque cogitet quod ſentiat, videat, audiat, quotquot exiſtimant bruta ſentire, hoc eſt ad unum omnes.

Si dicat probatum à ſe rationibus validis, & meditatis ſe revera exiſtere rem, & ſubſtan-

ſubſtantiam cogitantem, &, dum exiſtit, non exiſtere reapſe mentem, non corpus, non animum, Novi dicet aliquid, ſed nihil boni, & nihilo plus quam ſi diceret exiſtere animal, nec eſſe tamen leonem, aut vulpem, &c.

Si dicat ſe cogitare, hoc eſt ſe intelligere, velle, imaginari, ſentire, & ſic cogitare, ut ſuam illam cogitationem actu reflexo intueatur, & conſideret, adeoque cogitet, ſive ſciat, & conſideret ſe cogitare, (quod vere eſt eſſe conſcium, & actus alicujus habere conſcientiam) id vero eſſe proprium facultatis, aut rei, quæ ſit poſita ſupra materiam, quæque ſit plane ſpiritualis, eoque pacto ſe eſſe mentem, ſe ſpiritum, dicet quod nondum dixit, & quod debuit dicere, & quod expectabam ut diceret, & quod ſæpius ſæpe, ubi vidi parturientem ſed inani conatu, volui ſuggerere, dicet, inquam, boni aliquid, ſed novi nihil, cum illud nos à noſtris olim præceptoribus acceperimus, & illi à ſuis, atque opinor alii ab aliis jam inde ab Adamo.

Id porro ſi dicat quæ & quanta ſupererunt? quæ redundabunt? quanta battologia? quæ machinæ aut ad pompam, aut ad præſtigias? Quorſum fallaciæ ſenſuum, ſomniantium illuſiones, ludibria delirantium? quis finis abdicationis illius adeo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

auſteræ, ut ne nobis plus reſidui eſſe patiatur, quam hilum? Cur peregrinationes tam longæ, ita diuturnæ exteras in oras, procul à ſenſibus umbras inter, & ſpectra? Quid faciunt illa tandem ad ſtabiliendum Dei exiſtentiam, perinde quaſi ſtare illa non poſſit, niſi omnia ſus deque vertantur? ſed cur interpolationes opinionum tot ac tantæ, ut veteres ponantur, induantur novæ, iiſque abjectis rurſum veteres aſſumantur? An forte, ut ſacris olim Bonæ Deæ, & Conſcii, & cæterorum ſui ſingulis erant ritus, ita hæ novorum arcanorum novæ ſunt cærimoniæ At quin illa procul amiſſis ambagibus nitide, clare, breviter ſic verbo veritatem exhibuit. Cogito, habeo cogitationis conſcientiam, ergo ſum mens?

Denique ſi dicat intelligere, velle, imaginari, ſentire, hoc eſt cogitare ſic eſſe propria mentis, ut nulla prorſus animalia, præter hominem, cogitent, nulla imaginentur, ſentiant, videant, audiant, &c. novi dicet aliquid, ſed nihil boni, & illud quidem gratis, & ingratiis, niſi fors aliquid aſſervat, & abſcondit (quod unicum ſupereſt perfugium) ſuo tempore velut è machina ſtupentibus exhibendum. At illud, quandiu eſt, ex quo expectatur, ut plane ſit deſperandum?

Reſp.

Reſ.ult. Hic vereris opinor Methodo illi tuæ quam amas, quam amplecteris, ignoſco, quam uti filiolam oſcularis tuam, times ut ne, quia tot peccatorum feci ream, quia, ut ipſe vides, rimas agit & undique diffluit, veteres ad teſtas abjiciendam putem. Ne vereare, amicus ſum. Vincam expectationem tuam, aut ſane fallam; ſilebo & expectabo. Novi te, & aciem ingenii tui acrem, ac perſpicacem. Ubi tempus aliquod ad meditandum acceperis, ac maxime ubi Analyſim illam tuam fidam ſecreto in receſſu conſulueris, pulverem excuties, ſordes ablues, terſam, & politam Methodum noſtris ſiſtes aſpectibus. Interea hoc habe, meque audi tuis dum quæſitis pergo reſpondere, iiſque complector bene multa, quæ brevitatis ſtudio perſtrinxi leviter, ut ea, quæ mentem attinent, quæ conceptum clarum, ac diſtinctum, quæ verum, quæ falſum, & ſimilia, ſed ea ipſe relegis, quæ prudentibus excidere, &

Quæſtio 3. An poſſit inſtaurari Methodus.

Quæris 3. an * *Plura non miſſa ſunt à R. P. Cumque reliqua ab eo rogarentur, reſpondit ſibi nunc otium non eſſe plura componendi,*

nendi. Nobis verò religio fuit vel minimam ejus ſcripti ſyllabam omittere.

NOTÆ.

SAtis eſſe putarem egregium hoc de mea qualicunque inveſtigandi veri Methodo judicium retuliſſe, ad ejus falſitatem, & abſurditatem declarandam, ſi profectum eſſet ab ignoto: Sed quia ejus Author in tali loco eſt conſtitutus, ut non facile ab ullo credatur, ipſum eſſe, vel non compotem ſui; vel eximie mendacem, & maledicum, & impudentem, Ne nimia ejus authoritas contra manifeſtam veritatem aliquid poſſit, rogo lectores ut meminerint illum ſupra, ante has reſponſiones, nullam vel minimam rem contra me probaſſe, ſed ineptis tantum cavillationibus uſum fuiſſe, ad opiniones mihi tam ridiculas affingendas ut ne refutatione quidem indigerent; Nunc vero in his reſponſionibus ipſum ne conari quidem aliquid probare, ſed falsò ſupponere omnia, quæ mihi affingit, jam ante à ſe fuiſſe probata; Vtque æquitas ejus judicii magis appareat, illum prius in accuſando jocatum tantum fuiſſe, hic autem poſtea in judicando maxime ſerium eſſe ac ſeverum; atque in undecim primis reſponſionibus indubitanter & decretoriè me condemnare, ac demum in duodecima deliberare, & diſtinguere, Si dicat hoc,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

hoc,nihil habet novi,ſi hoc,nihil boni &c. *cum tamen in iis omnibus agat tantum de una & eadem re diverſis modis ſpectata, nempe de uno ſuo figmento cujus abſurditatem atque inſulſitatem ſimilitudine hic declarabo.*

Teſtatus ſum ubique in meis ſcriptis, me Architectos in eo imitari, quod, ut ſolida ædificia conſtruant, in locis ubi ſaxum, vel argilla, vel aliud quodcunq; firmum ſolum arenoſa ſuperficie confectum eſt, foſſas primùm excavent, omnemque ex iis arenam, & alia quævis arenæ nixa aut permiſta rejiciant, ut deinde in ſolo firmo ponant fundamenta: Sic enim ego dubia omnia, inſtar arenæ, primum rejeci; ac deinde animadvertens dubitari non poſſe quin ſaltem ſubſtantia dubitans, ſive cogitans exiſtat, hoc uſus ſum tanquam ſaxo in quo Philoſophiæ meæ fundamenta locavi. Author autem noſter ſimilis eſt Cæmentario cuidam, qui cum in ſua urbe magnus artifex haberi vellet, atque ideo ſummopere invideret Architecto ſacellum ibi conſtruenti, ſtudioſiſſime quæſivit occaſiones ad ejus artem reprehendendam: Sed quia erat tam rudis, ut nihil eorum quæ ab illo fiebant capere poſſet, nihil aliud auſus eſt attingere, quam prima, & maxime obvia initia. Nempe notavit eum principio fodere, ac non modo arenam, & terram mobilem, ſed & ligna, & lapides, & quævis alia arenæ admiſta rejicere, ut ad ſolum firmum

perveniret , ibique ſacelli jaceret fundamenta
Et præterea audivit ipſum aliquando , quæ
rentibus cur ita foderet , reſpondiſſe , terræ ſu
perficiem , cui inſiſtimus , non ſemper eſſe ſat
firmam ad magna ædificia ſuſtinenda ; &
arenam præcipue eſſe inſtabilem , quia no
modo magnis ponderibus preſſa ſubſidet , ſe
etiam aquæ præterfluentes eam non raro ſecum
abducunt ; unde ſequitur inexpectata ruin
eorum quæ ab ipſa ſuſtinentur ; & deniqu
cum tales ruinæ in fodinis interdum accidunt
earum cauſam ad Lemures , aut malos Ge
nios loca ſubterranea inhabitantes , ſolere
foſſoribus referri. Ex quibus ſumpſit occaſio
nem fingendi foſsionem illam , qua Archite
ctus utebatur , haberi ab ipſo pro ſacelli con
ſtructione ; atque vel foſſam , vel ſaxum i
ejus fundo retectum , vel certe id quod ſupra
foſſam ita conſtrueretur , ut ipſa interim vacua
remaneret , pro ſacello conſtruendo ; Ipſumqu
Architectum eſſe tam fatuum , ut timeret n
terra cui inſiſtebat ſub pedibus ſuis fatiſceret ,
neve à Lemuribus everteretur. Quæ cum
forte perſuaſiſset quibuſdam pueris , aliiſve
Architecturæ tam ignaris , ut iis novum eſ-
ſet, ac mirum , foſſas fieri ad locanda ædificio-
rum fundamenta ; & qui facile credebant illi
quem norant , ſatiſque peritum artis ſuæ , a
probum virum eſſe putabant , de Architecto
ſibi ignoto , & quem nihil adhuc ſtruxiſſe , ſe

foſſas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

foſſas tantum excavaſſe audiebant. Tantopere delectatus eſt hoc ſuo figmento, ut ſperaverit ſe idem univerſo mundo eſſe perſuaſurum. Et quamvis jam Architectus omnes foſſas à ſe primum factas lapidibus implevisset, atque ibi ſacellum ſuum ex ſolidiſsima materia firmiſsime conſtruxiſſet, omnibuſque videndum exhiberet, manebat ille nihilominus in eadem ſpe & inſtituto nugas ſuas cunctis hominibus perſuadendi. Atque in hunc finem ſtans quotidie in plateis, ludos de Architecto plebi tranſeunti exhibebat. Quorum tale erat argumentum.

Primo inducebat illum jubentem ut foſſæ fierent; & non modo ex iis arena omnis, ſed etiam ea omnia quæ arenæ eſſent admiſta, aut ſuperſtructa, etiam cæmenta, etiam lapides quadrati, verbo Omnia rejicerentur, & Nihil plane relinqueretur. Atque hæc verba Nihil, Omnia, etiam cæmenta, etiam lapides, *valde inculcabat: Simulque fingebat ſe velle artem illam ab eo addiſcere, ac cum ipſo deſcendere in iſtas foſſas.* Ducem te præbe, *ajebat*, age, fare, expeditum habes aut ſocium aut diſcipulum, quid jubes? Ad illud iter etſi novum, & mihi tenebris non aſſueto formidandum, accedo lubens. Audio te, jubes id faciam quod te facientem video, ibi pedem figam ubi fixeris. Præclara ſane imperandi ducendique ratio, ut mihi places, audio. *Deinde*

Deinde ſimulans ſibi metum eſſe à Lemuribus in iſtis foſſis, ita riſum ſpectatorum elicere conabatur. Et vero an tu mihi illud præſtabis ut non verear modo, non formidem, metus mihi non ſit à malo Genio? ſane me licet confirmes manu & verbo: non ſine timore ingenti iſtuc deſcendo. *Ac paulo poſt.* Sed o me propoſiti immemorem! quid feci? totum me tibi principio commiſeram, me ſocium, me diſcipulum, & ecce hæreo in aditu, & meticuloſus, & obſtinatus. Ignoſce: peccavi largiter, & tenuitatem ingenii mei probavi dumtaxat. Debueram omni metu depoſito in iſtius foſſæ caliginem intrepide me inferre, & hæſi, & reſtiti.

Tertio repræſentabat Architectum ſibi oſtendentem in foſſæ fundo lapidem, ſive ſaxum, cui totum ædificium ſuum inniti vellet. Hocque ita riſu excipiebat. Præclare vir eximie Archimedeum punctum occupas, mundum haud dubie ſi lubet movebis. En jam nutant omnia. At te quæſo, vis enim opinor ad vivum reſecari omnia, ut nihil ſit tua in arte non aptum, non cohærens, non neceſſarium, cur lapidem hic retines? an non exulare juſſiſti lapides cum arena? Sed forte excidit, adeo eſt arduum etiam expertis oblivíſci penitus eorum quibus à pueris aſſuevimus, ut mihi rudi ſi fors va-

cillem

cillem haud male ſit ſperandum &c. *Item Architectus rudera quædam ſimul cum arena ex foßis rejecta colligebat, ut iis ad ædificandum uteretur, qua de re alter ita jocabatur.* Audebone priuſquam intro pedem feras, ex te ſciſcitari quo conſilio, tu, qui rudera omnia ut non ſatis firma rejeceris ſolenni ritu, ea iterum velis inſpicere: perinde quaſi ex panniculis illis ſperes firmi aliquid? *&c.* Imo, quia omnia quæ paulo ante rejeciſti nutantia erant & infirma (ſecus cur rejeciſſes) qui fiet ut eadem modo non nutantia ſint & infirma? &c. *Et paulò poſt.* Hic etiam patiere artem tuam admirer, qui ut firma ſtabilias utare infirmis, ut nos educas in lucem jubeas in tenebris mergi, &c. *Atque hic multa ineptißime diſſerebat de nominibus & officiis Architecti & Cæmentarii, nihil ad rem facientia, niſi ut nominum ſignificatione confuſa, unum ab alio diſtingui minus poßet.*

Quarto actu ſtabant uterque in foßæ fundo, ibique Architectus ſacelli ſui conſtructionem incipere conabatur, ſed fruſtra: Nam primò cum ibi lapidem quadratum locare vellet, ſtatim à Cæmentario monebatur ſe jußiſſe ut lapides omnes rejicerentur, atque hoc ideo pugnare cum regulis ſuæ artis, quo verbo, tanquam Archimedea demonſtratione victus, ab opere deſiſtere cogebatur: Cumque deinde cæmenta,

cum

cum lateres, cum calcem aqua & ſabulo fer- mentatam, ſive quidvis aliud aſſumebat, ſem- per ingerebat Cæmentarius omnia rejeciſti nihil retinuiſti, ſoliſque iſtis verbis Nihil Omnia &c. tanquam incantamentis quibuſ- dam omnia ejus opera deſtruebat. Atqu utebatur oratione tam ſimili iis quæ ſupra 5. ad 9. §. habentur, ut hic non opus ſit ear referre.

Quinto denique, cum videbat ſatis magnar plebis coronam circa ſe eſſe collectam, Comædi ſuæ hilaritatem, novo more, in tragicam ſeveri tatem mutabat, calciſque maculis ex facie ſu abſterſis, ſerio vultu aſſumpto, cenſoria voce omnes Architecti errores (eos ſcilicet quos ſup ponebat in præcedentibus actibus eſſe demon ſtratos) enumerabat, & condemnabat. To tumq; hoc enarrabo ejus judicium, quale ipſum protulit ultima vice, qua hos ludos populo de dit, ut, quam accurate illud Author noſter ſi imitatus, agnoſcatur. Fingebat ſe rogatum fuiſſe ab Architecto, ut ſuum de ejus arte ju dicium expromeret, eique reſpondebat ho pacto.

Primo peccat Ars illa circa fundamen- ta. Nempe nulla habet, & infinita habet. Ac cæteræ quidem domuum conſtruen- darum artes fundamenta ponunt firmiſſi- ma, ut lapides quadratos, lateres, cæmen- ta, & ſexcenta id genus, quibus ſubnixa

ædifici

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ædificia evehunt in altum. Hæc vero ſecus, ut conſtruat aliquid, non ex aliquo, ſed ex nihilo, diruit, effodit, rejicit omnia ad unum fundamenta vetera, ac voluntate plane in contrarium verſa, ne videatur alis omnino carere, fingit & aptat ſibi è cera, ac fundamenta ponit nova, veterum plane contraria, Atque eo pacto veterum vitat inſtabilitatem, ut incurrat in novam: firma evertit, ut aſſumat infirma: alas ſibi aptat, ſed cereas: tollit ædificium in altum, at ut cadat: Denique ex nihilo molitur aliquid, ut faciat nihil.

Quæ omnia vel ſolum ſacellum ab Architecto jam conſtructum irridendæ falſitatis arguebat: In eo enim erat manifeſtum, & firmiſsima ipſum poſuiſſe fundamenta; & nihil deſtruxiſſe, quod non fuiſſet deſtruendum; & nulla in re ab aliorum præceptis deflexiſſe, niſi ubi aliquid melius habuerat; & ædificium ita in altum ſuſtuliſſe, ut nullam ruinam minaretur; Et denique non ex nihilo, ſed ex ſolidiſsima materia; non Nihil, ſed firmum, & duraturum ſacellum, in honorem Dei conſtruxiſſe. Vt & conſimilia etiam, in quibus hallucinatus eſt Author noſter, ex ſolis Meditationibus à me editis ſatis patent. Nec vero arguendus eſt Hiſtoricus ex quo Cæmentarii verba exſcripſi, quod eum induxerit alas Architecturæ tribuentem, & alia multa, quæ parum

parum ipſi videntur convenire: hoc enim [illegible] *induſtria forſan fecit, ut perturbationem ani*[illegible] *talia dicentis exprimeret. Atque profecto e*[illegible] *dem omnia Methodo quærendæ veritatis n*[illegible] *melius conveniunt, cui tamen ab Authore n*[illegible] *ſtro tribuuntur.*

Reſpondebat 2. Peccat Architectura il[illegible] circa media. Nempe nulla habet, du[illegible] tollit vetera, nec adhibet nova. Reliqu[illegible] ejuſmodi artes normam habent, & libe[illegible] lam, & perpendiculum, quorum duct[illegible] velut Ariadneo filo, ex labyrinthis exped[illegible] ant ſeſe, & cæmenta quantumvis informi[illegible] diſponant facile, & recte. Hæc vero con[illegible] tra formam veterem deturpat, dum nov[illegible] pallet metu, quem ſibi à Lemuribus fingit[illegible] dum veretur ne terra ſubſidat, dum dubi[illegible] tat an non arena diffugiet. Propone co[illegible] lumnam. Pallebit ad ſtereobatam & ba[illegible] ſim, quæcunque ſit illa tandem. Forte, ait[illegible] Lemures illam dejicient. Quid vero a[illegible] ſcapum? trepidabit, infirmum dicet. Qui[illegible] ſi ex gypſo tantum ſit, non ex marmore? [illegible] quoties alia nobis viſa ſunt dura, & firma[illegible] quæ, facto experimento, fragilia comper[illegible] ta ſunt? Quid denique faciet ad Epiſty[illegible] lium? Omnia omnino velut laqueos & [illegible] pedicas fugitabit. An non mali Architect[illegible] alia ſæpe ſtruxerunt, quæ quamvis firma[illegible] putarent, ſponte tamen ſunt collapſa? quid[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ſi huic idem contingat modo? Quid ſi Lemures ſolum concutiant? mali ſunt. Nec dum novi baſim ſubnixam ſaxo tam firmo, ut in illud lemures nihil poſſint. Quid hic facias? Quid cum dicet & obſtinato animo epiſtylii firmitatem dubiam eſſe, niſi antea certò ſcias, nec columnam ex fragili materia conſtare, nec arenæ inniti, ſed firmo ſaxo, & ſaxo quod nulli unquam Lemures valeant commovere? Quid cum columnæ hujus repudiabit materiam & formam? (*Hic joculari audacia proferebat effigiem unius ex illis ipſis columnis, quas Architectus in ſacello ſuo poſuerat*) Quid alia id genus, quæ ſi urgeas. Expecta, dicet, quoad ſaxum ſub eſſe ſciam, nulloſque ibi lemures verſari. At ſaltem, ais, id habet commodi, dum nullas adhibet columnas, tutò cavet ne quas malè conſtruat. Præclarè enimvero, ut ne mucoſus &c. *Vt ſupra. Hoc enim eſt nimis ſordidum, ut repetatur; Et rogo Lectorem, ut ſingulas haſce reſponſiones, cum earum comparibus Authoris noſtri velit conferre.*

Atque hæc reſponſio, ut præcedens, vel à ſolo ſacello impudentiſſimi mendacii arguebatur. Quoniam & in eo multæ ſolidiſſimæ columnæ extabant, & inter cæteras illa ipſa, cujus, tanquam ab Architecto repudiatæ, effigiem oſtendebat. Eademque ratione me non impro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

improbare ſyllogiſmos, nec earum veterem fo-
mam deturpare ſatis judicant mea ſcripta, in
quibus ſemper iis uſus ſum cum fuit opus. I
inter cæteros illum ipſum, cujus hic fingit m
repudiare materiam, & formam, ex me ex
ſcripſit. Habeo enim illum in fine reſponſion
ad primas Objectiones Propoſitione 1. u
Deum exiſtere demonſtro. Nec video quo in
ſtituto id fingat, niſi forte ad innuendum
omnia, quæ ut vera, & certa propoſui, pugna
re cum abdicatione dubiorum, quam ſolam n
mine meæ Methodi vult intelligi. Quod plan
idem eſt, & non minus puerile, ac ineptum
quam figmentum Cæmentarii ſumentis foſſio
nem, quæ fit ad jacienda ædificiorum funda
menta, pro tota arte Architecti; & id omn
quod ab eo conſtruitur, tanquam pugnans cum
iſta foſſione, reprehendentis.

Reſpondebat 3. Peccat ars illa contr
finem, Dum nihil firmi conſtruit; ſed ne
poteſt conſtruere, cum ipſa ſibi vias om
nes ad opus faciendum occludat. Ipſeme
vidiſti, & expertus es, tuis in erroribu
Ulyſſeis, quibus te, meque ſocium fatiga
ſti. Contendebas te eſſe Architectum, au
habere artem Architecti: id verò minim
potuiſti conficere, ſed hæſiſti in ſalebris
& vepribus, & quidem toties, ut meminiſ
ſe vix poſſim. Quanquam & recordar
proderit modo, ut reſponſioni huicce no-

ſtra

ſtrę ſuum ſit robur. En igitur ſumma capita quibus ipſa ſibi ars illa nervos ſuccidit, omnemque plane ſpem ad opus promovendum præcludit. 1. Neſcis an infra ſuperficiem terræ ſit arena, vel ſaxum, adeoque nihilo plus debes fidere ſaxo (ſi cui tamen unquam ſaxo inſiſtas) quam arenæ. Hinc dubia omnia, & nutantia, & ipſæ ſtructuræ infirmæ. Exempla non afferam, obi ipſe, & percurre Apothecas memoriæ tuæ, & ſi quid repereris quod ea labe non ſit infectum, profer: gratulabor. 2. Antequam invenerim ſolum firmum, infra quod nullam arenam mobilem eſſe ſciam, nulloſque Lemures ipſam commoventes, debeo omnia rejicere, & omnem omnino materiam habere ſuſpectam, aut ſane, quæ vulgaris eſt Architectura & vetus, ante omnia definiendum eſt an ſint, & quæ illæ tandem materiæ non rejiciendæ, deque illis in foſſa retinendis monendi ſunt foſſores. Hinc, perinde atque ex præcedenti, infirma omnia, & ad conſtructionem ædificiorum prorſus inutilia. 3. Si quid ſit quod vel minimum concuti poſſit, id voluntate plane in contrarium verſa jam collapſum eſſe crede, & crede eſſe effodiendum, & utere foſſa vacua tanquam fundamento. Hinc aditus omnes ad ædificationem præcluſi. Quid enim ſperes ab illo

Nulla

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Nulla hic jam eſt terra, Nulla arena, nulli lapides, & ſexcenta iſtiuſmodi? Neque vero dicas foſſionem illam non eſſe perpetuam, ſed, juſtitii inſtar, ad tempus, & ad altitudinem quamdam, ut quoque in loco magis alta eſt arena. Eſto enim ſit ad tempus; at eſt eo tempore quo putas te ædificare, quo uteris foſſæ vacuitate, & abuteris, perinde quaſi ab ea ædificatio omnis pendeat, & in ea veluti neceſſario in ſtereomate conſiſtat. At, ais, ea utor ut ſtylobatam & columnam ſtabiliam, ut ſolenne eſt aliis Architectis. An non illi machinas extemporaneas extruunt, iis utuntur, ut columnam elevent &c. *ut ſupra.*

In quibus etiam nihil eſt magis ridicule Cæmentario, quam ab Authore noſtro excogitatum. Quod enim rejectione dubiorum non magis mihi vias præcluſerim, ad cognitionem veritatis; quam Architectus foßione, ad ſacelli conſtructionem, ſatis declarant ea quæ poſtea demonſtravi: vel certe aliquid in iis aut falſum, aut incertum notare debuiſſet. Quod cum nec faciat, nec poßit, ipſum inexcuſabiliter hallucinari eſt confitendum. Nec magis unquam laboravi ut probarem me, ſive rem cogitantem, eſſe mentem; quam alter, ut probaret ſe eſſe Architectum: ſed ſane Author noſter magno conatu, & labore nihil hic probavit niſi ſe mentem, ſaltem bonam, non habere.

Ne-

Nec ex eo quod metaphyſica dubitatio eo uſque procedat, ut quis ſupponat ſe neſcire an ſomniet, an vigilet, magis ſequitur eum nihil certi poſſe invenire; quam ex eo quod Architectus dum fodere incipit, nondum ſciat, an ſaxum, an argillam, an quid aliud infra arenam ſit inventurus, ſequitur illum ibi non poſſe ſaxum invenire, vel invento fidere non debere. Nec ex eo quod antequam quis ſciat Deum exiſtere, habeat occaſionem dubitandi de omni re (nempe de omni re cujus claram perceptionem animo ſuo præſentem non habet, ut aliquoties expoſui) magis ſequitur omnia eſſe ad veſtigandum verum inutilia; quam ex eo quod Architectus omnia ex foſsis ſuis rejici curaſſet, antequam firmum ſolum eſſet inventum, ſequebatur nulla rudera, aut alia in ipſis fuiſſe, quæ ſibi poſtea in jaciendis fundamentis uſui fore judicaret. Nec magis ineptè errabat Cæmentarius dicendo, juxta vulgarem & veterem Architecturam, illa non eſſe ex foſsis rejicienda, & de iis retinendis movendos eſſe foſſores; quam errat Author noſter, tum dicendo ante omnia definiendum eſſe an ſint, & quæ illæ tandem propoſitiones à dubitatione immunes: *qui enim definiri poſſent ab eo quem nullas adhuc noſſe ſupponimus! Tum affirmando hoc eſſe præceptum vulgaris, ac veteris Philoſophiæ, in ea enim nihil tale reperitur. Nec magis inſulſe fingebat Cæmentarius Architectum velle uti foſsâ vacuâ pro fundamento, omnemque*

ejus ædificationem ab ea pendere; Quam ape[...] hallucinatur Author noſter dicendo me uti o[...] poſito ejus quod dubium eſt ut principio, [...] abuti abdicatis, perinde quaſi ab iis verit[...] omnis pendeat, & in iis veluti neceſſa[...] in ſtereomate conſiſtat: *immemor verboru[...] quæ pro meis ſupra retulerat* Nec pones, n[...] negabis, neutro uteris, utrumque habeb[...] velut falſum. *Nec denique imperitiam ſua[...] magis declarabat Cæmentarius foſſam ad jacie[...] da fundamenta excavatam comparando exter[...] poraneæ machinæ, cujus uſus eſſet ad columna[...] erigendam; quam Author noſter, eidem m[...] chinæ comparando abdicationem dubiorum.*

Reſpondebat 4. Ars illa peccat exceſſ[...] Hoc eſt plus molitur, quam ab ea prudent[...] leges exigant, plus quam ab ea quiſqua[...] mortalium depoſcat. Petunt quidem no[...] nulli ſibi ut firma ædificia conſtruantur, [...] profecto nemo repertus eſt hactenus, qui ſi[...] ſatis eſſe non duxerit, ſi ædes, in quib[...] habitaret, æque firmæ eſſent, ac ipſa terr[...] quæ nos ſuſtinet, ut ſuperflua ſit omnis cu[...] majoris alicujus firmitatis quærendæ. Pr[...] terea ut ad inambulandum certi ſunt fin[...] ſtabilitatis ſoli, qui ſufficiant abunde, [...] quiſque ſupra illud tuto incedat, ita in do[...] mibus ædificandis certi ſunt limites, quo[...] qui attigit certus eſt &c. *ut ſupra*

Vbi quamvis injuſtè Architectus à Cæmen[...]

tai[...]

tario culparetur, multo tamen injuſtius in re ſimili ab Authore noſtro reprehendor. Verum enim eſt, in domibus conſtruendis certos eſſe fines, infra ſummam firmitatem ſoli, ultra quos progredi operæ pretium eſſe non ſolet, iique varii ſunt pro magnitudine molis conſtruendæ: nam & humiliores caſæ ipſi arenæ tutò imponuntur; neque hæc minus firma eſt, ad illas ſuſtinendas; quam ſaxum, ad altas turres. Sed falſiſsimum eſt, in fundamentis Philoſophiæ ſtatuendis tales eſſe aliquos dubitandi limites infra ſummam certitudinem, in quibus prudenter ac ſecurè conquieſcere poſsimus, Cum enim veritas in indiviſibili conſiſtat, poteſt contingere, ut quod non agnoſcimus eſſe ſummè certum, quantumvis probabile appareat, ſit planè falſum: nec ſanè ille prudenter philoſopharetur, qui ea ſcientiæ omnis ſuæ poneret fundamenta, quæ cognoſceret eſſe fortaſſe falſa. Et verò quid reſpondebit Scepticis, qui omnes dubitationis limites tranſcendunt? qua ratione ipſos refutabit? Nempe deſperatis, aut damnatis annumerabit. Egregiè certe: ſed quibus illi eum interim annumerabunt? Neque putandum eſt eorum ſectam dudum eſſe extinctam; viget enim hodie quam maxime, ac fere omnes, qui ſe aliquid ingenii præ cæteris habere putant, nihil invenientes in vulgari Philoſophia quod ipſis ſatisfaciat, aliamque veriorem non videntes, ad Scepticam tranſfugiunt. Atque ii ſunt præcipuè, qui Dei

f 2 *exiſten-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

*exiſtentiam & humanæ mentis immortalita-
tem ſibi demonſtrari expoſcunt. Adeo ut valde
mali exempli ea ſint quæ ab Authore noſtro h
dicuntur, præſertim cum eruditus clueat, oſten-
dunt enim ipſum non putare Atheorum Scepti-
corum errores poſſe refutari; atque ita illos quan-
tum in ſe eſt fulcit, & confirmat. Quippe om-
nes hodierni Sceptici non dubitant quidem i
praxi quin habeant caput, quin 2. & 3. fac-
ant 5. & talia: ſed dicunt ſe tantum iis u
tanquam veris, quia ſic apparent; non autem cer-
tò credere, quia nullis certis rationibus ad id im-
pelluntur: Et quia non eodem modo ipſis appa-
ret Deum exiſtere, mentemque humanam eſ
immortalem; ideo his nequidem in praxi tan-
quam veris utendum putant, niſi prius ſibi pro-
bata fuerint, rationibus magis certis, quam ſin
ullæ ex iis ob quas apparentia omnia amplectun-
tur. Quæ cum à me ſic probata ſint, & à n
mine ante me, ſaltem quod ſciam, nulla majo
& indignior maledicentia excogitari poſſe mi
videtur, quam ea eſt Authoris noſtri, dum
in tota hac ſua diſſertatione, unum illum erro-
rem in quo Scepticorum ſecta conſiſtit, nem
nimiam dubitationem continuè mihi affingit,
& ſexcenties inculcat. Eſtque profectò libera
in meis peccatis recenſendis: etſi enim hic dic*
laudem eſſe non vulgarem Metas promo-
vere, & vadum ab omnibus retro ſæculis
intentatum pervadere, *nullamque habeat ra-*

tionem

tionem ſuſpicandi, hoc à me factum non eſſe, in eadem illa re de qua agit, ut mox oſtendam, Hoc tamen ipſum pro peccato mihi apponit, Quia, inquit, eſt ſane laus eximia, at dum vadum vadari poſſit citra naufragium, *Nempe vult à Lectoribus credi me ibi naufragium feciſſe, ſive errorem aliquem commiſiſſe: quod tamen ipſemet nec credit, nec quidem ulla ratione ſuſpicatur. Nam ſane ſi vel minimam excogitare potuiſſet rationem, ad ſuſpicandum me aliquid erraſſe, in toto illo itinere, in quo mentem à cognitione propriæ exiſtentiæ, ad cognitionem exiſtentiæ Dei, & diſtinctionem ſui ipſius à corpore, perduxi, procul dubio ipſam in diſſertatione tam longa, tam verboſa, & rationum tam vacua non omiſiſſet; longeque maluiſſet illam proferre, quam mutare quæſtionem, ut ſemper fecit, quoties argumentum poſtulabat ut ea de re loqueretur, ac inepte me inducere diſputantem An res cogitans eſſet Mens. Non habuit itaque rationem ullam ad ſuſpicandum me aliquid erraſſe in iis, quæ aſſerui, & quibus Scepticorum dubitationem omnium primus everti, Fatetur hoc eximia laude dignum eſſe; Ac nihilominus ſatis habet frontis, ut hoc nomine me reprehendat, ipſamque illam dubitationem affingat, quæ cæteris omnibus mortalibus qui eam nunquam refutarunt, meliori jure quam uni mihi tribui poſſet. Cæmentarius autem*

Reſpondebat 5. Peccat defectu. Hoc eſt

dum plus molitur quam ſit par, nihil abſolvit. Unum te volo teſtem, te judicem. Quid præſtitiſti apparatu illo magnifico? quid foſſione illa tam ſolenni, adeo generali & generoſa, ut ne quidem firmiſſimis lapidibus peperceris, niſi hoc tritum, Saxum, quod invenitur infra omnem arenam, eſt ſolidum & firmum? Hoc inquam ita vel plebeculæ familiare &c. *ut ſupra*

Hicque expectabam, tum à Cæmentario, tum etiam ab Authore noſtro, ut aliquid probaretur: Sed ut ille petebat tantum quid Architectus præſtitiſſet foſsione, niſi quod ſaxum retexiſſet, diſsimulando ipſum ei ſaxo ſacellum ſuum ſuperſtruxiſſe; ita noſter quærit dumtaxat quid præſtiterim dubiorum rejectione, niſi hoc tritum Cogito, ſum: quia nempe pro nihilo ducit, quod ex his, & Dei exiſtentiam, & reliqua multa demonſtrarim. Atque unum me vult teſtem, tam inſignis ſcilicet audaciæ ſuæ; ut & alibi, de aliis etiam non veris, ait Credere ad unum omnes. Ubique pulpita reſonare. Se à præceptoribus ſuis accepiſſe, illoſque ab aliis, jam inde ab Adamo *& talia. Quibus non major debetur fides, quam juramentis quorumdam hominum, qui eò pluribus uti ſolent, quo id, quod volunt perſuadere, magis incredibile, ac falſum putant. Alter verò*

Reſpondebat. 6. Peccat commune peccatum,

rum, quod in cæteris arguit. Nempe miratur mortales omnes omnino hæc dicere, & ponere tam confidenter, Satis firma eſt arena quæ nos ſuſtinet. Hoc ſolum in quo ſtamus non movetur &c. Et ſe ipſam non miratur, dum pari confidentia dicit, Arena eſt rejicienda &c.

Quod non magis erat ineptum, quam quod Author noſter in re ſimili affirmat.

Reſpondebat 7. Peccat peculiare ſibi peccatum. Nempe quod cæteri hominum aliquatenus firmum habent, & ſufficienter, terram in qua ſtamus, arenam, lapides; illa ſingulari ſibi conſilio oppoſitum, foſſam ſcilicet ex qua arena lapides & reliqua ſublata ſunt, non modo pro re firma, ſed pro tam firma, ut in ea fundari poſſit ſolidiſſimum ſacellum, ſumit, eoque nititur uſque eo, ut hoc ſi fulcrum removeris in vultum procumbat.

Vbi non magis hallucinatur, quam Author noſter, dum immemor eſt verborum Nec pones, nec negabis, &c.

Reſpondebat 8. Peccat imprudens. Nempe non advertens inſtabilitatem ſoli eſſe gladium ancipitem, dum alteram fugit aciem, ab altera læditur. Arena non eſt illi ſolum ſatis ſtabile; quia illam removet, & ponit oppoſitum, foſſam ſcilicet arena vacuam, atque in hac foſſa tanquam ſi eſſet res fir-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ma, dum imprudens nititur, vulneratur.

Vbi rurſus meminiſſe tantum oportet verborum, Nec pones, nec negabis. *Hocque de gladio dignius eſt ſapientia Cæmentarii, quam Authoris noſtri.*

Reſpondebat 9. Peccat prudens, dum ſciens, ac volens, & monita occæcat ſeſe, & voluntaria rejectione eorum, quæ ſunt neceſſaria ad ædificandas domos, ſua deludi ſe ſinit regula, non modo id conficiens quod non intendit, ſed illud etiam, quod maxime reformidat.

Quod quam verum eſſet de Architecto conſtructio ſacelli; & quam ſimile verum ſit de me, quæ demonſtravi declarant.

Reſpondebat 10. Peccat commiſſione, dum, quod vetat ſolenni edicto, redit ad vetera, & contra leges foſſionis, reſumit rejecta. Sat recordaris.

Quod imitando Author noſter non recordatur verborum Nec pones, nec negabis &c. *Alioqui enim qua fronte fingeret, id ſolenni edicto vetitum, quod nequidem negandum eſſe prius dixit.*

Reſpondebat 11. Peccat omiſſione, dum quod præſcribit, uti firmamentum, Summoperè cavendum eſt, ne quid ut verum admittamus, quod non poſſimus probare verum eſſe, non ſemel prætergreditur, impune

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

pune aſſumens, uti ſumme certum & verum, nec probans, Arenoſum ſolum non ſatis firmum eſt ad ædificia ſuſtinenda, & alia id genus.

Vbi plane, ut Author noſter, hallucinabatur, applicans foßioni, ut noſter dubiorum rejectioni, quod pertinet tantum ad ſtructionem, tam ædificiorum, quam Philoſophiæ: Verißimum enim eſt nihil admittendum eſſe ut verum, quod non poßimus probare eſſe verum, cum de eo ſtatuendo, vel affirmando quæſtio eſt; ſed cum tantum de effodiendo, vel abdicando, ſufficit quod ſuſpicemur.

Reſpondebat 12. Ars illa aut nihil habet boni, aut nihil novi, plurimum vero ſuperflui. Etenim; 1. ſi dicat, ſua illa rejectione arenæ ſe intelligere foſſionem illam qua cæteri utuntur Architecti, dum arenam non rejiciunt, niſi quatenus non eſt ſatis firma ad ædificiorum molem ſuſtinendam, Boni aliquid dicet, ſed nihi novi, nec nova erit illa foſſio, ſed vetus, & omnium Architectorum ad unum.

2. Si foſſione illa arenæ ita velit amandari omnem arenam, ut tollatur, & nihil ejus retineatur, & ea tanquam nulla, aut ejus oppoſito, nempe vacuitate loci quem illa prius implebat, tanquam re ſolida & firma utamur; Novi dicet aliquid, ſed nihil Boni, eritque foſſio illa quidem nova, ſed ſpuria.

3. Si dicat ſe vi & momento rationum id conficere certo & evidenter, Ego ſum peritus Architecturæ, illamque exerceo; & tamen qua talis nec ſum Architectus, nec Cæmentarius, nec bajulus, ſed res ab iis ſic abducta, ut poſſim intelligi, nondum intellectis illis, perinde atque intelligitur animal, ſive res ſentiens, nondum intellecta re hinniente, rugiente, &c. Boni aliquid dicet, ſed nihil Novi, cum id ubique compita reſonent, ac diſertis verbis doceant quotquot homines aliquos cenſent Architecturæ eſſe peritos; ac, ſi Architectura etiam parietum conſtructionem complectitur, ut illi quoque Architecturam ſciant, qui calcem cum arena temperant, qui lapides cædunt, qui materiam apportant, quotquot exiſtimant operarios id agere, hoc eſt ad unum omnes.

4. Si dicat probatum à ſe rationibus validis, & meditatis ſe revera exiſtere, & eſſe Architecturæ peritum, &, dum exiſtit, non exiſtere reapſe Architectum, non Cæmentarium, non bajulum. Novi dicet aliquid, ſed nihil boni, & nihilo plus quam ſi diceret exiſtere animal, nec eſſe tamen leonem, aut vulpem. &c.

5. Si dicat ſe ædificare, hoc eſt Architectura uti in ædificiis conſtruendis, & ſic ædificare ut ſuam illam actionem actu reflexo intueatur, & conſideret, adeóque ſciat

& con-

& conſideret ſe ædificare (quod vere eſt eſſe conſcium, & actus alicujus habere conſcientiam) id vero eſſe proprium Architecturæ, ſive artis quæ ſit poſita ſupra peritiam bajulorum, eóque pacto ſe eſſe Architectum, dicet quod nondum dixit, & quod debuit dicere, & quod expectabam ut diceret, & quod ſæpius ſæpe, ubi vidi parturientem ſed inani conatu, volui ſuggerere, dicet inquam boni aliquid ſed novi nihil, cum illud nos à noſtris olim præceptoribus acceperimus, & illi à ſuis, atque opinor alii ab aliis, jam inde ab Adamo.

Id porro ſi dicat, quæ & quanta ſupererunt? quæ redundabunt? quanta battologia? quæ machinæ aut ad pompam aut ad præſtigias? Quorſum arenæ inſtabilitas, & terræ commotiones, & Lemures, ſive inania terriculamenta? quis finis foſſionis illius adeo profundæ, ut ne nobis plus reſidui eſſe patiatur quam hilum? Cur peregrinationes tam longæ, ita diuturnæ, exteras in oras, procul à ſenſibus, umbras inter & ſpectra? Quid faciunt illa tandem ad ſtabiliendum ſacellum, perinde quaſi ſtare illud non poſſit, niſi omnia ſuſque deque vertantur? ſed cur interpolationes materiarum tot ac tantæ, ut veteres ponantur, eligantur novæ, iiſque abjectis rurſum veteres aſſumantur? An forte, ut dum ſumus in templo, vel coram mag-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

natibus, aliter nos gerere debemus, quam in gurguſtio vel popina, ita hæ novorum arcanorum novæ ſunt cærimoniæ? At quin illa procul amiſſis ambagibus, nitide, clare, breviter, ſic verbo veritatem exhibuit. Ædifico, habeo iſtius ædificationis conſcientiam, ergo ſum Architectus?

6. Denique ſi dicat domos conſtruere, earum cubicula, cellas, porticus, januas, feneſtras, columnas, & reliqua mente præordinare, diſponere, ac deinde ad ea conſtruenda materiariis, latomis, cæmentariis, ſcandulariis, bajulis, operariiſque cæteris præeſſe, ipſorumque opera dirigere, ita eſſe proprium Architecti, ut nulli prorſus alii artifices id poſſint, novi dicet aliquid, ſed nihil boni, & illud quidem gratis & ingratiis, niſi fors aliquid aſſervat & abſcondit (quod unum ſupereſt perfugium) ſuo tempore velut è machina ſtupentibus exhibendum. At illud quamdiu eſt, ex quo expectatur? ut plane ſit deſperandum.

Reſp. ult. Hic vereris opinor arti illi tuæ, quam amas, quam amplecteris, ignoſco, quam uti filiolam oſcularis tuam, times ut ne, quia tot peccatorum feci ream, quia, ut ipſe vides, rimas agit & undique diffluit, veteres ad teſtas abjiciendam putem. Ne vereare, amicus ſum. Vincam expectationem tuam, aut ſane fallam; Silebo & expectabo.

pectabo. Novi te, & aciem ingenii tui acrem, ac perſpicacem. Ubi temporis aliquid ad meditandum acceperis, ac maxime ubi regulam illam tuam fidam ſecreto in receſſu conſulueris, pulverem excuties, ſordes ablues, terſam, & politam Architecturam noſtris ſiſtes aſpectibus. Interea hoc habe, meque audi tuis dum quæſitis pergo reſpondere, iiſque complector bene multa, quæ brevitatisſtudio perſtrinxi leviter, ut ea, quæ fornices attinent, quæ feneſtrarum aperturas, quæ columnas, quæ porticus, & ſimilia. Sed en Programma novæ Comœdiæ.

An poſſit inſtaurari Architectura.

Quæris 3. an * *Ad quæ verba cum perveniſſet, aliquot ejus amici, videntes nimiam invidentiam, & odium, quibus percellebatur, jam plane in morbum tranſiiſſe, non paſſi ſunt ipſum diutius ita in plateis declamare, ſed protinus ad Medicum deduxerunt.*

Ego certe non auſim quidquam tale de Authore noſtro ſuſpicari: ſed pergam tantum hic notare, quam accurate illum in omnibus ſit imitatus. Eodem plane modo agit Iudicem, integerrimum ſcilicet, ac valde circumſpecte ac religioſe caventem, ne quid temere pronunciet, Cum poſtquam undecies me condemnavit, ob id

unum quod dubia rejecerim, ad certa ſtabilienda, & quaſi foſſas fecerim, ad jacienda ædificii fundamenta, duodecima demum vice rem examinat, aitque 1. *Si eam intellexerim, ut revera ſcit me intellexiſſe, patétque ex verbis* Nec pones nec negabis *&c. ab ipſo mihi tributis; tunc quidem me aliquid Boni habere ſed nihil Novi;* 2. *Si vero intellexerim alio illo modo, ex quo præcedentia undecim peccata deſumpſit, & quem tamen ab omni ſenſu meo tam remotum eſſe novit, ut ſupra in* 3. §. *primæ ſuæ quæſtionis induxerit me de ipſo cum admiratione ac riſu dicentem,* Id ſano homini quî veniat in mentem? *Tunc me ſcilicet aliquid Novi habere ſed nihil Boni. Quis unquam in conviciando, non dicam tam impudens, tam mendax, tam veri omnis veriſimiliſque contemptor; ſed tam imprudens & immemor fuit, ut in meditata, atque elaborata diſſertatione, ſexcenties unam & eandem opinionem alicui exprobraret, à qua faſſus eſſet, in principio ejuſdem diſſertationis, illum ipſum, cui eam exprobrabat, adeò abhorrere, ut ipſam nulli homini ſano in mentem venire poſſe putaret?*

Quantum ad quæſtiones quæ ſequuntur (n. 3.4.5.) *tam apud Authorem noſtrum quam apud Cæmentarium, nihil plane ad rem pertinent, nec à me vel Architecto unquam ſunt motæ; Sed veriſimile eſt ipſas primum à Cæmentario fuiſſe excogitatas, ut, cum nihil eorum*

quæ

quæ ab Architecto facta fuerant auderet attingere, ne imperitiam ſuam nimis declararet, aliquid tamen amplius quam ſolam ejus foſsionem reprehendere videretur; Authoremque noſtrum illum etiam hac in parte eſſe imitatum. 3. Cum enim ait, rem cogitantem poſſe intelligi non intellecta mente, nec animo, nec corpore, non melius philoſophatur quam Cæmentarius, cum ait Architecturæ peritum non eſſe magis Architectum, quam Cæmentarium, aut Bajulum, & ſine ullo ex iis poſſe intelligi. 4. Vt etiam ſanè æquè ineptum eſt, dicere rem cogitantem exiſtere non exiſtente mente, quam Architecturæ peritum non exiſtente Architecto (ſaltem cum ſumitur nomen mentis ut illud uſu conſentiente à me ſumi ſignificavi) Et non magis repugnat rem cogitantem exiſtere ſine corpore, quam Architecturæ peritum ſine Cæmentario, vel Bajulo. 5. Item cum ait non ſufficere, quod ſubſtantia aliqua ſit cogitans, ut ſit poſita ſupra materiam, & planè ſpiritualis, quam ſolam vult vocari mentem; ſed inſuper requiri ut actu reflexo cogitet ſe cogitare, ſive habeat cogitationis ſuæ conſcientiam, æquè hallucinatur ac Cæmentarius, cum ait Architecturæ peritum debere actu reflexo conſiderare ſe habere illam peritiam, priuſquam eſſe poſsit Architectus: Etſi enim revera nemo ſit Architectus qui non ſæpe conſiderarit, aut ſaltem conſiderare potuerit, ſe habere ædificandi peritiam, manifeſtum tamen

eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

eſt iſtam conſiderationem non requiri ut ſit Architectus: Nec magis etiam ſimilis conſideratio, ſive reflexio requiritur, ut ſubſtantia cogitans ſit poſita ſupra materiam. Etenim prima quævis cogitatio per quam aliquid advertimus, non magis differt à ſecunda per quam advertimus nos iſtud prius advertiſſe, quam hæc à tertia per quam advertimus nos advertiſſe nos advertiſſe: nec ulla vel minima ratio afferri poteſt, ſi prima concedatur rei corporeæ, cur non etiam ſecunda. Quapropter notandum eſt Authorem noſtrum multo periculoſius errare hac in parte quam Cæmentarium: tollendo enim veram & maxime intelligibilem differentiam, quæ eſt inter res corporeas & incorporeas, quod nempe hæ cogitent, illæ non item, & aliam in ejus locum ſubſtituendo, quæ nullo modo eſſentialis videri poteſt, quod nempe hæ conſiderent ſe cogitare, illæ non conſiderent, facit omne quod in ſe eſt ad impediendum ne realis humanæ mentis à corpore diſtinctio intelligatur. 6. Minus etiam eſt excuſandus quod brutorum animalium cauſæ faveat, eiſque non minus quam hominibus cogitationem tribui velit, quam Cæmentarius quod ſibi, & ſui ſimilibus, Architecturæ peritiam, non minus quam Architectis arrogare ſit conatus.

Ac denique in omnibus ſatis apparet, utrumque eodem modo, non quid verum aut veriſimile eſſet cogitaſſe, ſed tantummodo quid fingi poſſet ad detrahendum de inimico, illumque apud eos

qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

qui ipſum non noſſent, nec de rei veritate curioſius inquirere curarent, ut planè imperitum & ſtultum deſcribendum. Et quidem appoſitè Hiſtoricus Cæmentarii, ad inſanam ejus invidiam exprimendam refert illum Architecti foſſionem, ut apparatum magnificum, extuliſſe, ſaxum verò foſsione iſta retectum, ſacellumque ipſi ſuperſtructum, ut rem nullius momenti contempſiſſe; nec minus tamen pro amicitia, & ſingulari erga ipſum voluntate gratias egiſſe, &c. Itemque in concluſione inducit ipſum egregia hæc epiphonemata proferentem. Id porro ſi dicat, quæ & quanta ſupererunt? quæ redundabunt? quanta battologia? quæ machinæ aut ad pompam aut ad præſtigias? *&c. Et paulò poſt.* Hic vereris opinor arti illi tuæ, quam amas, quam amplecteris. Ignoſco &c. *Itemque* Ne vereare amicus ſum &c. *Hæc enim omnia Cæmentarii morbum tam graphicè repræſentant, ut nihil ad id aptius ab ullo poëta fingi potuiſſe videatur. At mirum eſt Authorem noſtrum eadem omnia tanto cum affectu imitari, ut quid ipſe agat non advertat, illoque cogitationis actu reflexo, quo mox ajebat homines à brutis diſtingui, non utatur. Non enim profectò diceret nimium eſſe apparatum verborum in meis ſcriptis, ſi conſideraret quanto majorem habeat, ad unicam dubitationem de qua egi, non dico impugnandam, quia nullis rationibus impugnat, ſed (liceat uti verbo duriuſculo) quia nullũ aliud æque aptum*

ad

*ad rei veritatem exprimendam occurrit) alla-
trandam, quam ego ad eandem proponendam.
Nec etiam battologiæ meminiſſet, ſi adverteret
quam prolixa, quam ſuperflua, quam inani lo-
quacitate uſus ſit in tota ſua Diſſertatione, in
cujus tamen fine affirmat ſe brevitati ſtuduiſſe.
Quia vero ibidem ait ſe mihi eſſe amicum, ut
quam amiciſsimè cum ipſo agam, quemadmo-
dum Cæmentarius ab amicis ſuis ad Medicum
ductus fuit, ita ego hunc noſtrum Superiori ſuo
commendabo.*

Admo-

Admodum Reverendo Patri

PATRI DINET

Societatis Jeſu

Præpoſito provinciali per Franciam

Renatus Des Cartes S. D.

CUm nuper R. P. Mercenno per literas ſignificaſſem me valde cupere, ut diſſertatio, quam audiebam à R. P. * in me ſcriptam eſſe, vel ab ipſo R. P. * in lucem ederetur, vel ſaltem ad me mitteretur, ut eam cum reliquis objectionibus ab aliis ad me miſſis edi curarem, rogaſſemque ut hoc, vel ab illo, vel certe, quia æquiſſimum eſſe judicabam, à Reverentia tua impetrare conaretur: Reſpondit ſe literas illas meas R. tuæ legendas tradidiſſe; ipſaſque non modo tibi fuiſſe gratas; ſed & multa ſingularis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

gularis prudentiæ, humanitatis, ac benevolentiæ erga me tuæ ſigna ſibi à te eſſe demonſtrata. Hocque etiam re ſum expertus, quia ſtatim poſtea iſta diſſertatio ad me fuit miſſa. Quæ me non modo ad agendas tibi maximas gratias impellunt, ſed etiam ad opinionem meam de illa diſſertatione libere aperiendam, ſimulque ad conſilium de ſtudiorum meorum inſtituto petendum invitant. Equidem cum primum illam in manibus meis tenui, tanquam de magno theſauro gaudebam: Nihil enim mihi optatius eſt quam, vel opinionum mearum certitudinem experiri, ſi forte à magnis viris examinatæ nulla in parte falſæ reperiantur; vel ſaltem errorum admoneri, ut ipſos emendem. Et quemadmodum in corporibus bene conſtitutis talis eſt partium omnium inter ſe communicatio & conſenſus, ut ſingulæ non

ſuis

ſuis privatis viribus tantum utantur; ſed præcipuè etiam commune quoddam ſit totius robur, quod ad unamquamque dum operatur accedit: Ita cum ſcirem quam arcta ſoleat eſſe inter omnes veſtros animorum conjunctio, non unius R. P. * diſſertationem, ſed totius Societatis æquum, & accuratum de opinionibus meis judicium habere me arbitrabar. Ubi verò illam legi plane obſtupui, & longe aliud mihi de ipſa credendum eſſe cognovi. Nam ſane, ſi profecta eſſet ab Authore, qui eodem ſpiritu, quo tota veſtra Societas, regeretur, major, aut ſaltem non minor in ea benignitas, & manſuetudo, & modeſtia, quam in privatorum eadem de re ſcriptis, appareret: At contra ſi cum aliorum in meas meditationes objectionibus conferatur, nemo non credet illas potius à Religioſis factas; hanc autem

tanta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tanta cum acerbitate ſcriptam eſt, ut ne privatum quidem, & nul ſpecialibus votis magis quam re quos homines ad virtutem impu ſum decere poſſit. Appareret etia amor Dei, ejuſque promovend gloriæ deſiderium ardens: At co tra principia ex quibus exiſtentia Dei & humanæ animæ à corpo diſtinctionem deduxi, magno ea ſtudio, contra rationem ac ve tatem, falſa authoritate ac figme tis impugnantur. Appareret qu que doctrina, & ratio, & ing nium: At, niſi forſan latinæ lingu notitiam, qualem olim plebecu Romæ habebat, pro doctrina nu meremus, nullam plane in ea inve ni; nullumque ratiocinium no illegitimum, aut falſum; nec etia ullum acumen ingenii, quod no cæmentario dignius ſit, quam pa tre Societatis. Omitto pruden tiam, cæteraſque virtutes, qu

cum

cum in ſocietate veſtra eximię ſint, nullæ tamen in iſta Diſſertatione apparent, nec ullum vel minimum ſui odorem in ipſam transfuderunt. Sed appareret ſaltem veritatis reverentia, & probitas, & candor: At contra patet ex notis, quas ei adjunxi, nullum convicium fingi poſſe ab omni veri ſpecie magis remotum, quam id totum quod mihi in ipſa exprobratur. Ac proinde ut magna unius partis à communi totius corporis lege diſſenſio indicat ipſam morbo aliquo ſibi peculiari laborare; ita omnino ex diſſertatione R. P. * manifeſtum eſt ipſum ea ſanitate non frui, quæ in reliquo veſtro corpore exiſtit. Neque vero minoris facimus, vel caput, vel totũ hominem, ob id quod forte pravi humores, contra ejus voluntatem, ac citra culpam, in pedem, aut digitum influxerint; ſed contra æſtimamus conſtantiam, ac virtutem

cum

cum dolorem curationis ferre no
recuſat : Et nemo unquam con
tempſit C. Marium quod varic
in cruribus haberet ; ſed non minu
ſæpe laudatur quod unam forti an
mo ſecari ſit paſſus, quam ob ſep
tem ſuos conſulatus, & plurim
victorias ab hoſtibus reportata
Eodemque modo, cum non igno
rem quam pio & paterno affect
omnes tuos proſequaris, quo dete
rior diſſertatio illa mihi videtur
eo pluris facio integritatem, a
prudentiam tuam, quod illam a
me mitti volueris, eoque magis to
tam Societatem ſuſpicio, & colo
Sed quia ipſemet R.P. * ſuan
Diſſertationem ad me mittendar
dedit, ne temere videar judicar
id illum ſponte non feciſſe, qui
me ad hoc credendum impellat, &
ſimul omnia quæ mihi hactenu
cum ipſo interceſſerunt enarrabo
Scripſit jam ante anno 1640. alio
quoſ

quoſdã in me tractatus de Opticis, quos audio ipſum diſcipulis ſuis legiſſe, ac etiam exſcribendos dediſſe, non forte omnibus, id enim ignoro, ſed ſaltem nonnullis (nempe, ut credibile eſt, maxime charis & fidelibus, cum enim ab uno, in cujus manibus viſi fuerant, exemplar peti curaſſem, non potuit impetrari) Deinde theſes de iis edidit, quas per triduum in collegio veſtro Pariſienſi, magno cum apparatu, & inſolita celebritate ventilavit: Ubi quidem de nonnullis etiam aliis rebus, ſed præcipue de meis opinionibus diſputavit, multaſque de me (nempe haud difficiles de abſente) victorias reportavit. Quin & vidi velitationem, ſive præfationem iſtarum diſputationum initio recitatam, & à R. P. * elucubratam, in qua de nulla plane alia re quam de me impugnando agebatur, & nullum tamen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

verbum ut meum reprehendeba
tur, quod unquam ſcripſerim au
cogitarim, quodque non ſit ta
aperte abſurdum, ut non magi
quam ea quæ in diſſertatione mih
affingit, ulli homini ſano venir
poſſit in mentem, ut notis in ip
ſam factis, & ad authorem, quem
nondum ſciebam eſſe ex Societate
privatim miſſis, tunc explicui. I
theſibus autem non modo quaſdan
meas opiniones falſas eſſe ajebat
quod ſane cuilibet licet, præſertin
ſi rationes habeat ad id proban
dum; ſed etiam, ut candore ſolit
uteretur, verborum quorundan
ſignificationes mutabat, ut exem
pli cauſa angulo, qui hactenus a
opticis *Refractus* fuit appellatus
dabat nomen anguli *Refractionis*
pari acumine, quo in ſua Diſſerta
tione per corpus dicit à ſe intellig
id quod cogitat, & per animan
id quod eſt extenſum; Atque huju
artifici

artificii ope, nonnulla mea inventa, verbis, a meis valde diverſis, expreſſa, tanquam ſua proferebat, meque, tanquam ſi de illis aliud quid plane ineptum ſenſiſſem, arguebat. Quorum ubi fui admonitus, dedi ſtatim literas ad R. P. Rectorem ejus Collegii, quibus rogabam, *ut quandoquidem opiniones meæ dignæ viſæ fuerant quæ ibi publice refutarentur, me quoque non indignum judicaret ad quem refutationes iſtas mitteret, quique inter veſtros diſcipulos cenſeri poſſem*; Aliaque multa addebam quibus omnino mihi videbat id debere impetrare, ut inter cætera, *quod longe malim à veſtris quam ab ullis aliis doceri, quia vos ut Præceptores adhuc meos, & totius meæ primæ ætatis inſtitutores unicos, ſummopere colo & obſervo; Quodque tam expreſſe in Diſſertatione de Methodo pag. 75. rogarim omnes ut me errorum quos in ſcriptis*

 meis

meis invenirent monere dignarentur, tamque paratum ad illos emendandos me eſſe oſtenderim, ut non putarim quemquam fore, præſertim religioſam vitam profeſſum, qui me mallet abſentem apud alios erroris condemnare, quam mihimet ipſi meos errores oſtendere, de cujus ſaltem charitate erga proximum non mihi liceret dubitare. Ad quæ, non ipſe R. P. Rector, ſed R. P. * principio reſpondit ſe tractatus ſuos, ſive rationes quibus meas opiniones impugnabat, intra octiduum eſſe miſſurum; Ac paulò poſt alii quidam Patres Societatis idem intra ſex menſes ejus nomine promiſerunt: forte quia cum tractatus iſtos non probarent (expreſſe enim eorum quæ ab illo in me ſuſcepta fuerant conſcios ſe non fuiſſe fatebantur) id temporis ad illos emendandos requirebant; Ac denique R. P. * literas ad me dedit, non ſolum ſua

manu

manu ſcriptas, ſed etiam communi Societatis ſigillo munitas, ut tunc tandem illum ex Superiorum voluntate ſcribere appareret: iiſque ſignificavit 1. *ſibi à R. P. Rectore præceptum eſſe, ut cum literæ quas ad illum ſcripſeram ſe præſertim ſpectarent, ipſe ad eas reſponderet, ſuique inſtituti rationem aperiret. 2. Nullum à ſe ſuſcipi, ſed nec iri ſuſceptum peculiare prælium adverſus meas opiniones. 3. Quod nihil dediſſet petitioni quam propoſui Methodi p. 75, id ſuæ tribuendum ignorantiæ, quia Methodum non perlegerat. 4. De Notis meis in ſuam proluſionem ſe nihil addere, ab eo quod pridem ſignificarat, fuiſſetque ſcripturus, niſi aliter ſuaſiſſent amici*, hoc eſt, nihil omnino, quia nihil antea ſignificarat, niſi tantum ſe rationes, quas contra me habebat, eſſe miſſurum, adeo ut tantũ per hæc verba declararet ſe nunquã eas eſſe miſſurum, quia diſſua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ſerant amici. Ex quibus omnibus etſi erat manifeſtum illum ſummo de me maledicendi ſtudio flagraſſe; Idque privato conſilio, & non conſentientibus reliquis Patribus Societatis ſuſcepiſſe, ac proinde alio quam vos ſpiritu agi; Et denique nihil minus velle, quam ut ea videam, quæ in me ſcribit: Etſi etiam mihi valde indignum videretur hominem religioſum, cum quo nulla mihi unquam inimicitia, nec quidem notitia interceſſerat, tam publice, tam aperte, tam inſolenter de me maledixiſſe, nihilque aliud habere excuſationis, quam quod diceret ſe Diſſertationem meam de Methodo non legiſſe, quod quam verum eſſet, clare patebat ex eo, quod Analyſim meam, tum in theſibus, tum in proluſione, aliquoties reprehendiſſet, quamvis nullibi de ipſa egiſſem, nec quidem nomen Ana-

lyſeos ſcripſiſſem, præterquam in ea Diſſertatione de Methodo quam ſe non legiſſe fingebat. Verumtamen quia ſe in poſterum quieturum eſſe promittebat, libenter præterita diſſimulabam. Et minime mirabar R. P. Rectorem nihil ſeverius pro prima vice in illum decreviſſe, quam ut ipſemet mihi facti ſui rationem aperiret, atque ita non occulte fateretur, ſe nihil eorum, quæ contra me in theſibus, diſputatione, ac tractatibus ſuis magno cum faſtu protulerat, coram me tueri poſſe; nihilque habere, quod ad Notas, quas in ejus velitationem ſcripſeram, reſponderet. At certe miror hunc R. P. * tanto me laceſſendi deſiderio arſiſſe, ut quamvis ei prior illa velitatio tam parum fœliciter ſucceſſiſſet; atque ex quo nullum ſe peculiare prælium in meas opiniones ſuſcepturum eſſe promiſe-

 rat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

rat, nihil mihi novi cum illo, vel alio ullo ex veſtris interceſſiſſet, Diſſertationem tamen ſuam poſtea ſcripſerit. Niſi enim in ea peculiare prælium adverſus meas opiniones contineatur; neſcio certe quidnam ſit in opiniones alicujus præliari: Niſi forſan eo nomine ſe excuſet, quod non revera meas opiniones, ſed alias plane inſanas mihi à ſe per calumniam affictas impugnet; Vel etiam quod non ſperarit illam unquam ad manus meas eſſe perventuram. Nam ſane patet ex ſtylo non eo inſtituto fuiſſe conſcriptam, ut objectionibus in meas Meditationes factis annumeraretur; Patetque etiam ex aliis illis tractatibus quos à me noluit videri, quid enim in iis pejus quam in ipſa potuit eſſe? Patet denique ex mira ejus licentia opiniones à meis quammaxime diverſas mihi affingendi: neque enim

tanta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tanta uſus fuiſſet, ſi hoc ſibi unquam à me publice exprobratum iri putaſſet. Ideoque quod ipſam acceperim non ſane illi, ſed Societati, ac tibi, maximas gratias habeo, atque ago. Vellemque ut ea qualiſcunque occaſio, quæ mihi nunc datur gratiam referendi, cum ejus in me injuriarum diſſimulatione, potius quam cum aliqua ultione, conjungi poſſet: ne id mea cauſa facere videar, quod revera non committerem, niſi etiam ad laudem Societatis, & tuam, veritatumque ſcitu perutilium patefactionem conducere exiſtimarem. Sed cum R. P. * Matheſim doceat in veſtro Collegio Pariſienſi, quod ſpectari poteſt ut primarium totius orbis terrarum, Matheſis autem ſit facultas, qua ego præcipue uti dicor, ut nullus eſt in tota veſtra Societate qui authoritate ſua plus poſſit ad meas opiniones impugnandas,

nandas, ita nullus etiam eſt cujus errores ea in re admiſſi facilius vobis omnibus tribuerentur, ſi de ipſis tacerem. Multi enim ſibi perſuaderent illum unum ex univerſo veſtro corpore fuiſſe delectum, ad judicium de meis ferendum, ideoque non minus ei ſoli, quam vobis omnibus ſimul ſumptis, hac de re credi oportere; nec etiam aliter de vobis, quam de ipſo eſſe judicandum. Ac præterea conſilium ſequutus eſt ut ad cognitionem veritatis aliquandiu impediendam & retardandam valde efficax, ſic ad ipſam plane ſupprimendam non ſufficiens, quodque cum tandem detegeretur nullo vobis honori eſſet. Quippe non conatus eſt meas opiniones rationibus refutare, ſed alias plane ineptas & abſurdas, verbis fere meis expreſſas, pro meis propoſuit, ac tanquam refutatione indignas deriſit. Quo artificio facile

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

cile omnes eos, qui me non norunt, nec ſcripta mea viderunt, ab iis legendis avertiſſet; ac etiam eos, qui viderunt quidem, ſed nondum ſatis intelligunt, hoc eſt fere omnes qui viderunt, ab ipſis ulterius examinandis revocaſſet; nunquam enim ſuſpicati fuiſſent hominem religioſum, præſertim ex veſtra Societate, adeo confidenter opiniones pro meis proponere, & irridere, quæ revera meæ non eſſent. Atque ad hoc multum juviſſet, quod ſuam diſſertationem non palam omnibus, ſed privatim tantum amicis ſuis lectitaſſet: Ita enim facile caviſſet, ne ulli eam viderent, qui poſſent ejus figmenta dignoſcere; ac cæteri majorem ei fidem ideo habuiſſent, quod putaſſent, eum nolle ipſam in lucem edere ne famæ meæ noceret, ac mihi eſſe amicum. Nec interim fuiſſet periculum ne à non ſatis

 multis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

multis legeretur : Nam ſi tantum Sociis ſuis , in veſtro Pariſienſi Collegio, id quod ſperabat perſuaſiſſet , hinc facile ad omnes alios veſtræ Societatis, toto orbe ſparſos, eadem opinio tranſiiſſet; atque ab his etiam ad alios homines fere omnes qui Societatis veſtræ authoritati credidiſſent. Nec ſane mirarer ſi hoc contigiſſet : nam cum veſtri ſint ſemper ſuis quiſque ſtudiis quammaxime occupati, fieri non poteſt, ut ſinguli examinent omnes novos libros, qui quotidie magno numero prodeunt in lucem, ſed crediderim expectari judicium ejus qui primus ex Societate quemque librum legendum ſuſcipit , ac prout ille de eo judicat, cæteros poſtea, vel etiam legere , vel abſtinere. Jamque mihi videor ejus rei feciſſe experimentum circa tractatum quem edidi de Meteoris; cum enim partem Philoſophiæ
conti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

continet, quæ niſi admodum fal-
lor accuratius, & verius in ipſo ex-
plicatur, quam in ullis ſcriptis alio-
rum, nullam puto eſſe cauſam cur
Philoſophi, qui Meteora ſingulis
annis in unoquoque ex veſtris Col-
legiis docent, illum prætermittant,
quã quia forte, falſis de me R.P. *
judiciis credentes, nunquam lege-
runt. At quandiu tantum illa ex
meis, quæ ad Phyſicam aut Ma-
theſim pertinebant, impugnavit,
parum curavi; cum autem in ſua
Diſſertatione principia illa Meta-
phyſica, quorum ope Dei exiſten-
tiam, realemque humanæ animæ
à corpore diſtinctionem demon-
ſtravi, non rationibus, ſed maledi-
ctis evertenda ſuſceperit, harum
veritatum cognitio tanti eſt mo-
menti, ut nemini probo poſſit di-
ſplicere, quod ea quæ de illis ſcrip-
ſi pro viribus defendam. Nec ſane
difficulter id præſtabo, cum enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

mihi nihil aliud quam nimiam dubitationem objecerit, non opus eſt ad oſtendendum quam injuſte ipſam mihi affingat, ut referam loca omnia mearum Meditationum, in quibus eam diligenter, ac, ni fallor, accuratius quam ullus alius cujus ſcripta habeamus, refutavi & ſuſtuli; Sed ſatis eſt ſi moneam ejus quod expreſſe ſcripſi initio meæ reſponſionis ad tertias Objectiones, Nempe nullas dubitandi rationes fuiſſe à me propoſitas, eo fine ut ipſas perſuaderem, ſed contra ut refutarem: eodem plane modo quo Medicinæ ſcriptores morbos deſcribunt, quorum curandorum Methodum volunt docere. Quis tam audax, & tam impudens in calumniando unquam fuit, ut accuſaret Hippocratem, aut Galenum, quod cauſas ex quibus morbi naſci ſolent exponant, atque inde concluderet, ipſos nihil aliud docere

quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

quam Methodum ægrotandi? Certe qui tantam in R. P. * audaciam fuiſſe ſciunt, non facile ſibi perſuaderent ipſum hac in re privato tantum conſilio uſum eſſe, niſi ego ipſe teſtarer; notumque facerem quo pacto, & ea quæ prius in me ſcripſerat non probata ſint à veſtris, & ultima ejus diſſertatio tuo juſſu ad me fuerit miſſa: Quod cum nullibi commodius poſſim quam in hac epiſtola, non abs re eſſe puto eam ſimul cum notis meis in Diſſertationem, edi curare.

Atque, ut ego etiam ex ipſa fructum percipiam dicam hic aliquid de Philoſophia quam conſcribo, & quam, niſi quid obſtiterit, poſt annum unum aut alterum in lucem edere decrevi. Cum anno 1637. nonnulla ejus ſpecimina vulgarem nihil non facere conatus ſum ut præcaverem invidiam, quam mihi, licet indigno, imminere advertebam;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tebam; Hæc cauſa fuit cur nomen meum iſtis ſpeciminibus præfigi noluerim, non, ut quibuſdam forte viſum eſt, quod rationibus in iis contentis non fiderem, vel eorum me puderet; Hæcque etiam fuit cauſa, cur declararim expreſſis verbis in Diſſertatione de Methodo pag. 66, mihi non in animo eſſe ut dum viverem Philoſophia mea vulgaretur. Quo in inſtituto adhuc manerem, ſi ut ſperabam, & ratio poſtulabat, hoc me, ſaltem aliqua ex parte, invidia liberaſſet. At plane ſecus accidit. Ea enim eſt fortuna ſpeciminum meorum, ut, quamvis non à multis intelligi potuerint, quia tamen à nonnullis, iiſque maxime ingenioſis, & doctis, qui ea dignati ſunt examinare curioſius, multas veritates, nondum ante vulgatas, continere comperta ſunt, hæc fama tranſierit ad multos, qui ſtatim ideo ſibi perſuaſe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ſuaſerunt me aliquid in Philoſophia certi, & nullis controverſiis obnoxii poſſe explicare. Unde ſequutum eſt, ut maxima quidem pars, nempe non tantum ii qui extra ſcholas libere philoſophantur, ſed plærique etiam ex iis qui docent, præſertim juniores, & qui magis ingenio, quam immerita doctrinæ fama, nituntur, ac verbo omnes qui amant veritatem, integram à me Philoſophiam in lucem edi optarint; Sed alia pars, ii ſcilicet qui docti videri malunt quam eſſe, jamque aliquod nomen inter eruditos ex eo ſe habere putant, quod de ſcholæ controverſiis acriter diſputare didicerint, timentes ne detecta veritate controverſiæ iſtæ abrogentur, ac ſimul eorum doctrina omnis abeat in contemptum, meæque Philoſophiæ editione veritatem detectum iri exiſtimantes, non auſi quidem ſunt

aperte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

aperte oſtendere ſe non cupere ut ederetur, ſed ſumma in me invidia exarſerunt. Et quidem perfacile mihi fuit hos ab aliis diſtinguere: qui enim Philoſophiam meam optarunt, optime recordati ſunt, me de illa, dum viverem, non vulganda conſilium ſumpſiſſe, ac nonnulli etiam ſunt conqueſti, quod eam mallem nepotibus quam coævis meis concedere, quanquam omnes ingenui, cauſam cur id facerem advertentes, & mihi non deeſſe voluntatem publicis commodis ſerviendi, non ideo minus me amarint; Qui autem ipſam timuerunt, nullo modo id recordati ſunt, aut ſaltem credere noluerunt, ſed contra ſuppoſuerunt, ejus me editionem promiſiſſe. Hinc vocabar apud illos *celebris promiſſor*; Hinc comparabar nonnullis, qui librorum, quos à ſe ſcribi ſimulabant, editionem

per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

per multos annos fruſtra minati ſunt; Hincque etiam R. P. * ait hoc *tandiu à me expectari, ut deinceps ſit deſperandum*: ridicule profecto, ſi putat aliquid ab homine nondum ſene potuiſſe diu expectari, quod ab aliis in multis ſæculis nondum eſt præſtitum; ac imprudenter, quod ubi me conatur vituperare, talem eſſe concedat, ut id à me intra paucos annos diu potuerit expectari, quod ego ab illo intra ſexcentos, ſi tandiu vita utriuſque prorogaretur, non expectarem. Hujuſmodi autem homines cum plane ſibi perſuaderent me decreviſſe Philoſophiam illam, quam metuebant, emittere, ſtatim atque eſſet parata, non modo eas opiniones quæ in ſcriptis jam à me editis explicantur, ſed etiam præcipue iſtam ipſam Philoſophiam, ſibi nondum cognitam, multis maledictis, qua occultis, qua etiam

apertis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

apertis & publicis ſunt proſequuti, ut ſcilicet vel me ab ea edenda abſterrerent, vel editam ſtatim everterent, & tanquam in cunis ſuffocarent. Riſi quidem initio illorum conatus, & quanto vehementiores in meis impugnandis eſſe animadverti, tanto pluris me ab ipſis fieri exiſtimavi: Sed ubi eorum numerum indies augeri vidi, atque, ut fit, multo diligentiores eos eſſe ad occaſiones mihi nocendi quærendas, quam ullos benevolentes ad me protegendum, veritus ne forte clandeſtinis moliminibus aliquid poſſint, ac ne otium meum magis interturbent ſi permaneam in inſtituto Philoſophiam meam non edendi, quam ſi aperte ipſis me opponam; At, præſtando id totum quod timent, ne amplius timendum habeant efficiam, Pauca illa omnia, quæ de Philoſophia cogitavi, publici juris

facere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

facere inſtitui, ac contendere ut, ſi vera ſint, à quamplurimis recipiantur. Quapropter illa non eodem ordine ac ſtylo proponam, quo magnam eorum partem ante conſcripſi, eo in tractatu cujus argumentum in Diſſertatione de Methodo explicui, ſed alio ad ſcholarum uſum magis accommodato, brevibus ſcilicet articulis ſingulas quæſtiones includendo, talique ordine ipſas exequendo, ut ſequentium probatio ex ſolis præcedentibus dependeat, omneſque in unum corpus redigantur. Qua ratione ſpero me veritatem, eorum omnium de quibus in Philoſophia ſolet diſputari, tam clare eſſe expoſiturum, ut quicunque illam quærent, perfacile ipſam ibi ſint inventuri. Quærunt autem profecto veritatem juvenes omnes, cum primum ad diſcendam Philoſophiam ſe accingunt; Quærunt etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

etiam illam cæteri omnes cujuſcunque ætatis, cum ſoli apud ſe de rebus Philoſophicis meditantur, eaſque in proprium uſum examinant; Sed & Principes omnes, & Magiſtratus, aliive qui Academias aut Gymnaſia inſtituunt, ſumptuſque ſuppeditant ut Philoſophia in iis doceatur, non niſi veram, quantum fieri poteſt, volunt doceri; nec patiuntur dubias, & controverſas opiniones ibi ventilari, ut ex diſputandi conſuetudine ſubditi magis contentioſi, & refractarii, & pertinaces, atque ideo ſuperioribus ſuis minus obſequentes, & ſeditionibus commovendis aptiores evadant, ſed tantum ob ſpem veritatis, quam ex iſtis diſputationibus aliquando emerſuram plærique ſibi perſuadent; vel ſi jam longa experientia ſint edocti quam raro illa hoc pacto reperiatur, adeo tamen ipſam curant, ut etiam per-

exiguam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

exiguam ejus ſpem non putent eſſe negligendam ; Nulla autem unquam gens fuit tam fera , aut tam barbara , tamque à recto uſu rationis , quo ſolo homines ſumus , abhorrens , ut apud ſe doceri voluerit opiniones , quæ pugnarent contra cognitam veritatem. Atq; ideo non dubium eſt , quin veritas opinionibus omnibus ab ea diverſis , quantumlibet inveteratis & pervulgatis ſit præferenda; & quin omnes ii qui alios docent ipſam pro viribus quęrere , atque inventam docere teneantur. Sed nempe non creditur eam fore in nova illa Philoſophia quam promitto : Non veriſimile eſt me unum plus vidiſſe , quam ſexcenta millia ingenioſiſſimorum virorum , qui opiniones in ſcholis vulgo receptas ſequuti ſunt : Viæ tritæ ac cognitæ novis ac ignotis ſunt ſemper tutiores ; Præſertim propter Theologiam , cum qua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

veterem, & vulgarem Philoſophiam optime conſentire, multorum annorum experientia jam docuit, de nova autem incertum eſt: Ideoque ne forte imperitam multitudinem novitatis avidam ad ſe alliciendo paulatim creſcat, & vires ſumat; Scholarumque ſive Academiarum pacem & quietem perturbet; vel etiam in Eccleſia novas hæreſes adducat mature prohibendam, atque extinguendam eſſe quidam contendunt. Ego vero contra reſpondeo me quidem mihi nihil arrogare, nec profiteri me plus videre quam cæteros; ſed hoc forte mihi profuiſſe, quod cum proprio ingenio non multum fidam, planas tantum, & faciles vias ſim ſequutus: Nam ſi quis per ipſas magis promoveat, quam alii multo majori ingenio præditi per ſalebroſas, & impenetrabiles illas quas ſequuntur, non eſt mirandum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

randum. Addo me nolle ut mihi credatur de veritate eorum quæ promitto, ſed ut ex iis ſpeciminibus quæ jam dedi judicetur: Non enim ibi unam aut alteram, ſed plus ſexcentis quæſtionibus explicui, quæ ſic à nullo ante me fuerant explicatæ; ac quamvis multi hactenus mea ſcripta tranſuerſis oculis inſpexerint, modiſque omnibus refutare conati ſint, nemo tamen, quod ſciam, quicquam non verum potuit in iis reperire: Fiat enumeratio quæſtionum omnium, quæ in tot ſæculis, quibus aliæ Philoſophiæ viguerunt, ipſarum ope ſolutæ ſunt, & forte nec tam multæ, nec tam illuſtres invenientur: Quinimo profiteor ne unius quidem quæſtionis ſolutionem, ope principiorum Peripateticę Philoſophiæ peculiarium, datam unquam fuiſſe, quam non poſſim demonſtrare eſſe illegitimam & fal-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ſam: Fiat periculum, proponantur, non quidem omnes, neque enim operæ pretium puto multum temporis ea in re impendere, ſed paucæ aliquæ ſelectiores, ſtabo promiſſis: Et moneo tantum, ne captioni locum relinquam, loquendo de principiis peripateticæ Philoſophiæ peculiaribus, me excipere illas quæſtiones, quarum ſolutiones deſumptæ ſunt, vel à ſola experientia, omnibus hominibus communi; vel à conſideratione figurarum, & motuum, quæ Mathematicorum propria eſt; vel denique in Metaphyſicis à communibus illis notionibus, quas à me admitti, ut & præcedentia, ex Meditationibus meis apparet. Addo etiam, quod forte videbitur eſſe paradoxum, nihil in ea Philoſophia eſſe, quatenus cenſetur peripatetica, & ab aliis diverſa, quod non ſit novum; nihilque

in

in mea, quod non ſit vetus: Nam quantum ad principia, ea tantum admitto, quæ omnibus omnino Philoſophis hactenus communia fuere, ſuntque idcirco omnium antiquiſſima; & quæ deinde ex iis deduco, jam ante in ipſis contenta, & implicita fuiſſe tam clare oſtendo, ut etiam antiquiſſima, utpote humanis mentibus à natura indita, eſſe appareat: Contra autem principia Philoſophiæ vulgaris, eo ſaltem tempore, quo ab Ariſtotele aliiſve inventa ſunt, erant nova, nec jam meliora putari debent quam tunc fuere; nihilque ex iis deducitur quod non ſit controverſum, & ex more ſcholarum a ſingulis Philoſophis mutari poſſit, ac proinde quod non ſit maxime novum, cum quotidie adhuc renovetur. Quantum ad Theologiam, cum una veritas alteri adverſari nunquam poſſit, eſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ſet impietas timere, ne veritates in Philoſophia inventæ iis quæ ſunt de fide adverſentur: Atque omnino profiteor nihil ad religionem pertinere, quod non æque, ac etiam magis facile explicetur per mea principia, quam per ea quæ vulgo recepta ſunt: Jamque hujus rei mihi videor ſpecimen dediſſe ſatis luculentum, in fine meæ reſponſionis ad quartas Objectiones, circa quæſtionem in qua omnium difficillime Philoſophia cum Theologia ſolet conciliari: Et idem in aliis quibuſlibet, ſi opus ſit, præſtare paratus ſum; Ac etiam oſtendere multa è contra eſſe in vulgari Philoſophia, quæ revera pugnant cum iis quæ in Theologia ſunt certa, etſi id vulgo à Philoſophis diſſimuletur, vel ob longam iis credendi conſuetudinem non advertatur. Non etiam metuendum eſt, ne meæ opiniones, impe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

imperitam, & novitatis avidam multitudinem alliciendo, nimis creſcant; cum è contra doceat experientia ipſas præcipue à peritioribus probari, quos non novitate, ſed ſola veritate allicientes, nimium creſcere non poſſunt. Nec magis metuendum eſt ne ſcholarum pacē perturbent: Sed contra cum omnes Philoſophi tot controverſiis ſe mutuo vexent, ut nunquam majore in bello eſſe poſſint quam jam ſunt, nulla melior ratio eſt ad pacem inter ipſos conciliandam, Hæreſeſq; etiam quæ quotidie ex iſtis controverſiis repullulant minuendas, quam ſi veræ opiniones, quales meas eſſe jam probavi, recipiantur: Earum enim clara perceptio omnem dubitandi, ac diſputandi materiam tollet. Atque ex his patet, nullam revera eſſe rationem, ob quam nonnulli tanto ſtudio reliquos homines ab iis cognoſcendis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

dis velint avertere: niſi quod nimis evidentes, & certas eas eſſe exiſtimantes, vereantur ne obſint famæ doctrinæ, quam ipſi ex aliarum minus probabilium cognitione quæſiverunt. Adeo ut hæc ipſa illorum invidia non exiguum ſit veritatis meæ Philoſophiæ argumentum. Sed ne forte hic videar de invidia falſo gloriari, ac ſolam Diſſertationem R. P. * in teſtimonium vocare poſſe, dicam quid nuper in recentiſſima harum Provinciarum Academia contigerit.

Doctor quidam Medicinæ, vir acerrimi ac perſpicaciſſimi ingenii, atque ex eorum numero qui quamvis Scholarum Philoſophiam recte didicerint, quia tamen ei non credunt, & ſunt ingenui, non ideo multum ſuperbiunt, nec ſe admodum doctos eſſe fingunt, ut aliis quibuſdam in more eſt qui ipſa ſunt inebriati, Legit Dioptricam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ptricam meam, & Meteora, cum primum edita ſunt in lucem, ac ſtatim aliqua in iis verioris Philoſophiæ principia contineri judicavit: Quæ colligendo diligentius, & alia ex iis deducendo, ea fuit ſagacitate, ut intra paucos menſes integram inde Phyſiologiam concinnarit, quæ, cum privatim à nonnullis viſa eſſet, eis ſic placuit, ut Profeſſionem Medicinæ, ibi tunc forte vacantem, pro illo, qui antea ipſam non ambiebat, à magiſtratu petierint, & impetrarint. Ita profeſſor factus officii ſui eſſe putavit ea potiſſimum docere, propter quæ ad illud munus vocatus fuiſſe videbatur: Præſertim cum ipſa vera eſſe, ac quæcunque cum iis pugnant falſa judicaret. Sed cum id agendo magnam, pro ratione loci, haberet auditorum frequentiam, quidam ſtatim ex ejus collegis, ipſum ſibi præferri ad-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

vertentes, manifeſte inviderunt, ac perſæpe apud Magiſtratum conqueſti ſunt, petentes ut ei nova iſta docendi ratio prohiberetur: Nec tamen aliud tribus annis potuerunt impetrare, quam ut hortaretur ad vulgaris, tum Philoſophiæ, tum Medicinæ principia ſimul cum ſuis docenda, ut ita auditores ad aliorum etiam ſcripta legenda pararet. Sentiebat enim prudens Magiſtratus, ſi nova iſta vera eſſent, prohiberi non debere; ſi autem falſa, non opus eſſe, quia ſponte intra paucos menſes eſſent collapſura. Cum autem è contra creſcerent indies; excolerenturque potiſſimum ab honeſtiſſimis, & ingenioſiſſimis quibuſque, magis quam ab humilioribus aut junioribus, qui facilius invidorum authoritate, aut conſilio ab iis audiendis revocabantur: Novam etjam provinciam Magiſtratus Me-

dico

dico dedit, ut nempe Problemata Phyſica, tum Ariſtotelis, tum aliorum, certis diebus, lectione extraordinaria explicaret; atque ita majorem haberet occaſionem, quam in ſola ſua Medicina, de omnibus Phyſicæ partibus agendi. Et quieviſſent fortaſſe deinceps reliqui ejus Collegæ, ac veritati locum dediſſent, niſi unus inter cæteros, qui tunc erat illius Academiæ Rector, omnes ſuas in eum machinas intendere decreviſſet. Ut autem cujus generis adverſarios habeam appareat, hunc paucis hic deſcribam. Cluet Theologus, Concionator, Diſputator: Magnamque ſibi apud plebejos homines gratiam, potentiamque conciliavit, ex eo quod, modo in Romanam Religionem, modo in alias quaſcunque à ſua diverſas, modo in potentiores invehendo, ferventem & indomitum pietatis

zelum præ ſe ferat, interdumque etiam dicteriis ſcurrilibus plebeculæ aures demulceat; Quodque multos quotidie libellos, ſed à nemine legendos, emittendo; varios Authores, ſed ſæpius contra ſe quam pro ſe facientes, ac forte ex indicibus tantum notos, citando; & de quibuſlibet ſcientiis tanquam ſi earum gnarus eſſet audaciſſime, ſed & imperitiſſime, loquendo, admodum doctus indoctis videatur. Peritiores autem qui ſciunt quam importunus in aliis provocandis ſemper fuerit, ac quam ſæpe, ubi fuit diſputandum, convitia pro rationibus attulerit, turpiterque victus diſceſſerit, ſi ſint diverſæ ab ipſo religionis palam irrident, & contemnunt, eumque jam publice nonnulli ſic exceperunt, ut nihil novi deinceps in ipſum ſcribi poſſe videatur; ſi vero cum illo in religione conſentiunt,

et ſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

etſi quantum poſſunt excuſent, & tolerent, in animo tamen non probant. Poſtquam hic homo aliquandiu Rector fuit, contigit ut, cum theſes Medico Præſide ab ejus auditoribus defendebantur, non daretur ipſis libertas ad argumenta quæ proponebantur reſpondendi, ſed ſcholaſticis & importunis ſupploſionibus turbarentur: quas ſupploſiones non dico à Theologo per amicos fuiſſe excitatas, neque enim ſcio, ſed antea non fiebant; atque audivi à fide dignis, qui adfuerant, nullo eas nec reſpondentium nec Præſidis merito potuiſſe contingere, cum ſemper prius inciperent quam ipſi mentem ſuam explicuiſſent; & interim rumor ſpargebatur novam ibi Philoſophiam maſe defendi, ut ſcilicet inde inferrent homines, non dignam eſſe, quæ publice doceatur. Contigit etiam, cum frequentes diſputatio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tationes ſub præſidio Medici haberentur, ac theſes minus curioſe, ad arbitrium reſpondentium, ex variis, & inconnexis quæſtionibus conflarentur, ut in quadam theſi poſuerint, *ex mente & corpore non fieri unum ens per ſe, ſed per accidens:* vocando ſcilicet ens per accidens id omne quod ex duabus ſubſtantiis plane diverſis conſtaret; nec ideo negando unionem ſubſtantialem, qua mens corpori conjungitur; nec utriuſque partis aptitudinem naturalem ad iſtam unionem, ut patebat ex eo quod ſtatim poſtea ſubjunxiſſent, *illas ſubſtantias dici incompletas ratione compoſiti, quod ex earum unione oritur:* adeo ut nihil in ipſis poſſet reprehendi, niſi forſan modus loquendi minus in ſcholis uſitatus. At vero hæc ſatis magna occaſio viſa eſt Rectori Theologo ad Medicum circumveniendum, hæreſeoſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ſeoſque condemnandum, & ita, vel invito Magiſtratu, ſi res ut ſperabat ſucceſſiſſet, de Profeſſione deturbandum. Nec obſtitit quod, ubi Medicus advertit eam ab illo theſim non probari, ſtatim ipſum, & reliquos ibi Theologiæ Profeſſores adierit, iiſque mentem ſuam explicando, affirmarit ſe nihil adverſus Theologiam ipſorum, & ſuam, ſenſiſſe, aut ſcribere voluiſſe. Nam paucis poſt diebus theſes edidit, quibus, ut mihi certo nuntiatum eſt, hunc titulum voluit præfigere. *Corollaria admonitoria, ex authoritate S.S. Facultatis Theologicæ ad ſtudioſos propoſita: & addito; Sententiam Taurelli quem Heidelbergenſes Theologi appellarunt Atheum Medicum, & vertiginoſi juvenis Gorlæi, qua ſtatuitur homo eſſe ens per accidens, multis impingere modis in Phyſicam, metaphyſicam, pneumaticam & Theolo-*

giam &c. Ut nempe iis ſubſignatis à reliquis omnibus illius loci Profeſſoribus Theologiæ ac concionatoribus (ſi tamen ſubſignaſſent, id enim ignoro) mitteret ex collegis, qui dicerent Magiſtratui Medicum, eccleſiaſtico concilio, cum Taurello, & Gorlæo, quos Authores forte nunquam legit, mihi certe ſunt ignoti, hæreſeos eſſe damnatum: ut ita non poſſet Magiſtratus, cum plebis gratia, eum diutius in Profeſſorem retinere. Sed cum jam Theſes iſtæ eſſent ſub prælo, forte ad manus quorundam è Magiſtratu pervenerunt, qui Theologum ad ſe vocatum officii admonuerunt, atque ut titulum ſaltem mutaret, Facultatiſque Theologicæ publica authoritate ad calumnias ſuas non abuteretur effecerunt. At nihilominus perrexit in theſibus edendis; ac de iis, ad imitationem R. P. *, per

triduum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

triduum diſputavit; Et quia parum materiæ in ipſis fuiſſet, ſi egiſſet tantum de illa logomachia an compoſitum ex duabus ſubſtantiis dicendum ſit ens per accidens, nec ne, alias quaſdam quæſtiones huic adjunxit, quarum præcipua erat de formis ſubſtantialibus rerum materialium, quas omnes, excepta anima rationali, Medicus negarat; ille autem quibuſcunque potuit rationibus ipſas fulcire, ac tanquam Peripateticæ Scholæ Palladium defendere conatus eſt. Atque, ut hic non videar ſine cauſa me alienis controverſiis immiſcere, præterquam quod in Theſibus ſuis nomen meum expreſſerat, ut & Medicus ſæpe in ſuis, etiam inter diſputandum me nominabat, quærebatque ab opponente mihi nunquam viſo num ipſi argumenta ſuggeſſiſſem, & indigniſſima comparatione utens ajebat, eos, quibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

bus vulgaris Philoſophandi ratio diſplicet, aliam à me expectare, ut Judæi expectant ſuum Eliam qui eos deducat in omnem veritatem. Cum autem per triduum ſic triumphaſſet, Medicus, qui prævidebat ſe, ſi taceret, à multis habitum iri pro victo, ſi autem publicis diſputationibus ſe defenderet, ſtrepitus, ut antea, fore paratos, ad impediendum ne audiretur, ſumpſit conſilium de reſponſione ad Theologi theſes edenda, in qua quidem ea omnia, quæ in iſtis theſibus contra ſe, aut ſua dogmata continebantur, ſolidis rationibus refutaret; ſed interim earum Authorem tam blande, ac tam honorifice compellaret, ut ipſum ſibi conciliare conaretur; aut ſaltem exulceratum ejus animum non irritaret. Ac revera reſponſionem illam ſuam ita concinnavit, ut multi qui legerunt exiſtimarint nihil in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ea eſſe, de quo Theologus queri poſſet, niſi quod ibi vir pius, & ab omni maledicendi ſtudio alienus diceretur: Sed etſi verbis non læderetur, ſibi tamen magnam injuriam à Medico factam eſſe putabat, quia rationibus victus erat, & quidem rationibus ex quibus videbat aperte ſequi ſe eſſe calumniatorem, & rerum quas jactaverat imperitum. Cui malo nullum aliud remedium potuit reperire, quam ut potentia uteretur, ac reſponſionem illam ſibi odioſam in urbe ſua prohiberi curaret. Audiverat forſan quod de Ariſtotele quidam dicunt, ipſum cum Philoſophorum ſe antiquiorum opiniones ſolide refutare non poſſet, alias quaſdam valde abſurdas ipſis affinxiſſe, nempe illas quæ in ejus ſcriptis leguntur, ac ne fraus à poſteris detegeretur, omnes eorum libros diligenter perquiſitos comburi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

buri curaſſe. Quod noſter, ut fidelis peripateticus, imitari conatus, congregavit Senatum ſuum Academicum; de libello in ſe à Collega edito conqueſtus eſt; eum prohibendum, ac totam iſtam turbatricem Academiæ Philoſophiam eliminandam eſſe dixit. Aſſenſerunt plærique. Tres ex eorum numero delegati ad Magiſtratum, idem ibi conqueſti ſunt. Magiſtratus, ut eis ſatis faceret, pauca quædam exemplaria à Bibliopola auferri juſſit: quo factum eſt, ut reliqua cupidius emerentur, ac curioſius legerentur; Cumque nihil in iis appareret de quo Theologus juſte queri poſſet, præter ſolam vim rationum, quas declinare non poterat, omnes eum irriſerunt. Ipſe vero interim non ceſſabat; congregabat quotidie Senatum ſuum Academicum, ut ei aliquid de iſta infamia impertiret: magna pro

ipſo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ipſo res erat: quærendæ erant rationes, cur reſponſionem Medici, ac totam ejus Philoſophiam damnari vellet; nec ullas poterat invenire. At nihilominus prodiit tandem in lucem judicium, nomine Senatus Academici, ſed quod ſoli Rectori tribuere æquius eſt: Cum enim in omnibus conventiculis, quæ congregabat, ſederet ut judex, eſſetque idem acerbiſſimus accuſator, Medicus autem nec audiretur, nec unquam adeſſet, quis dubitat, quin facile maximam ſuorum Collegarum partem eo quo voluit pertraxerit, ac ſuffragiorum numero alios à ſe diſſentientes ſuperarit; cum præſertim aliqui eandem quam ille, vel etiam majorem haberent occaſionem Medicum odio proſequendi; ac alii viri pacifici Rectori ſuo, quem noverant eſſe mordacem non libenter contradicerent. Hocque etiam inſigne,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

gne, quod, nullus ex ipſis, ut iſtius judicii approbator nominari voluerit, ſed unus, nec Medico ulla familiaritate conjunctus, nec mihi unquam notus, ne particeps fieret infamiæ quam inde ſequuturam eſſe prævidebat, expreſſe petierit, ut nomen ſuum, tanquam non approbantis, in eo poneretur. Iſtius autem judicii exemplar hic apponam; tum quia forte Reverentiæ tuæ non erit ingratum ſcire quid in his regionibus inter literatos agatur; tum etiam ut quantum in me eſt impediam, ne poſt aliquot annos, cum leves chartulæ, in quibus impreſſum eſt, erunt forte omnes diſperditæ, utantur ejus authoritate maledici, ac fingant juſtas aliquas in eo fuiſſe rationes ad Philoſophiam meam condemnandam. Nomen tantum Academiæ tacebo, ne quod heri aut nudiuſtertius turbulentus ejus Re-

ctor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ctor imprudenter fecit, ac fortaſſe cras vel perendie alius mutabit, ei apud exteros dedecori vertatur.

*Judicium ſub nomine Senatus Academici ** editum.*

*Profeſſores Academiæ *, cum non ſine gravi dolore vidiſſent libellum in lucem editum, menſe Febr.* CIↃ. IↃ. C. XLII. *hoc præſcripto titulo:* Reſponſio ſeu Notæ ad corollaria Theologico-Philoſophica, &c: *eumque ad ſingulare ejuſdem Academiæ detrimentum & ignominiam, excitandaſque in aliorum animis ſiniſtras ſuſpiciones ſpectare animadverterent; viſum illis fuit, omnes & ſingulos certiores facere:*

Primo, diſplicere ſibi eum agendi modum, quo collega alius in alium libros aut libellos publice edat, præſertim expreſſo nomine; idque ob theſes, aut corollaria, de rebus in Academia

mia controverſis, nullius nomine edito, diſputata.

Deinde, ſe improbare eam propugnandi pro nova & præſumpta philoſophia rationem, quæ in prædicto libello frequentatur; ut pote cum verborum inſolentia conjunctam, in eorum opprobrium, qui hic & alibi contrariam & vulgarem, omnibuſque in Academiis receptam philoſophiam, ut veriorem profitentur. Veluti, cum auctor prædicti libelli dicit, pag. 6. Jamdiu enim pernovi magnos meorum auditorum progreſſus, quos breviſſimo temporis ſpatio apud me faciunt, quoſdam male habere. *Pag. 7.* Termini quibus alii ad nodos ſoluendos uti ſolent, nunquam ingeniis paulo perſpicacioribus plene ſatisfaciunt, ſed ſolis tenebris & nebulis animos eorum replent. *Ibidem.* Verus ſenſus multo melius & promptius ex me percipitur, quam vulgo ex aliis:

probat ipſa experientia quam multi meorum diſcipulorum, in publicis diſputationibus cum honore jam ſæpius exhibuerunt, poſtquam tantum paucos aliquot menſes mea inſtitutione fuiſſent uſi. Nullus autem dubito quin quilibet mortalium, cui tantum eſt ſanum ſinciput, hic nihil quicquam culpandum, ſed omnia laudanda cenſeat. *Pag.*9. Miſera illa entia (ſcilicet formas ſubſtantiales, & qualitates reales) nullius plane uſus eſſe perſpeximus, niſi forte ad excœcanda ſtudioſorum ingenia, & ipſis in locum doctæ illius ignorantiæ, quam tantopere commendas, faſtoſam quandam aliam ignorantiam obtrudendam. *Pag.*15. Contra vero ex opinione formas ſubſtantiales ſtatuente, facillimus eſt prolapſus in ſententiam eorum, qui animam dicunt corpoream & mortalem. *Pag.*20. Quæri poſſet, an-

non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

non illa philoſophandi ratio potius Chorœbo aliquo digna ſit cenſenda, quæ ad unum principium activum, nempe formam ſubſtantialem omnia revocare ſolet. *Pag.* 25. Atque hinc patet, non illos qui formas ſubſtantiales negant, ſed potius eos, qui illas aſtruunt eò tandem per ſolidas conſequentias adigi poſſe, ut fiant aut athei aut beſtiæ. *Pag.* 39. Propterea quod cauſæ ab aliis hactenus etiam in minimis propoſitæ, ſint ut plurimum quam maxime jejunæ, & à vero alienæ, nec animo veritatis cupido ſatisfaciant.

Tertio, ſe rejicere novam iſtam Philoſophiam; primo, quia veteri philoſophiæ, quam Academiæ toto orbe terrarum hactenus optimo conſilio docuere, adverſatur, ejuſque fundamenta ſubvertit: deinde quia juventutem à vetere & ſana Philoſophia avertit, impeditque quo minus

ad

ad culmen eruditionis provehatur; eò quod iſtius præſumptæ philoſophiæ adminiculo, technologemata in auctorum libris, profeſſorumque lectionibus & diſputationibus uſitata, percipere nequit: poſtremo quod ex eadem variæ falſæ & abſurdæ opiniones partim conſequantur, partim ab improvida juventute deduci poſſint, pugnantes cum cæteris diſciplinis & facultatibus, atque inprimis cum orthodoxa Theologia.

Cenſere igitur ac ſtatuere, omnes philoſophiam in hac Academia docentes, in poſterum à tali inſtituto atque incepto abſtinere debere, contentos modica libertate diſſentiendi in ſingularibus nonnullis opinionibus, ad aliarum celebrium Academiarum exemplum hic uſitata: ita, ut veteris & receptæ philoſophiæ fundamenta non labefactent, & in eo etiam atque etiam laborent, ut Academiæ tranquillitas in omnibus ſarta tecta con-

ſervetur. * *die* XVI. *Martij*, 1642.

Eſt autem notatu dignum, hoc judicium editum fuiſſe, cum jam aliquandiu riſiſſent homines, quod Rector librum Medici ſupprimi maluiſſet, quam ad ipſum reſpondere; nec proinde eſſe dubitandum, quin omnes rationes, ſaltem eæ quæ ab illo potuerunt excogitari, ad iſtud factum excuſandum, hic expreſſæ ſint. Eas ergo, ſi placet, percurramus. Primo dicitur libellum Medici *ſpectare ad detrimentum, & ignominiam Academiæ; ac etiam ad ſiniſtras opiniones in aliorum animis excitandas*: quod nõ aliter poſſum interpretari, quam quod hac occaſione homines ſint ſuſpicaturi, vel potius cognituri, Academiæ Rectorem fuiſſe imprudentem, quod manifeſtæ veritati ſe opponeret; ac malignum, quod rationibus victus authoritate tamen

vincere conaretur. Sed jam illa ignominia ceſſavit, quia non amplius eſt Rector; Nec Academiæ tantum dedecoris eſt, quod hunc habeat adhuc in Profeſſorem; quam honoris, quod habeat etiam Medicum; modo ſe illo indignam non præſtet. Dicitur ſecundo ei *diſplicere unum collegam in alium libros edere, præſertim expreſſo nomine.* Sed ob hanc rationem ipſe potius Rector qui in hoc judicio erat accuſator, & Præſes, ſolus reus eſſe debuiſſet, ſoluſque erat condemnandus: Ipſe enim antea, non laceſſitus, libellos duos, theſium nomine, in collegam ſuum ediderat; eoſque etiam S. S. facultatis Theologicæ authoritate munire conatus erat, ut innocentem circumveniret, ac per calumniam everteret: Ac ridiculum eſt ſi ſe excuſet quod nomen ejus non poſuerit, cum ipſamet ejus verba ante

edita citarit, eumque ita deſignarit ut nemo poſſet dubitare quin ille eſſet quem impugnabat; Medicus autem ei tam modeſte reſpondit, ac nomen ejus tot elogiis ornavit, ut non contra ipſum, ſed amice potius ad ipſum ſcripſiſſe, ac eum honoris tantum cauſa nominaſſe fuerit credendum: Ut & revera creditum fuiſſet, ſi Theologus rationes, utcunque ſaltem probabiles, ad eas Medici refellendas habuiſſet: Quid autem iniquius eſſe poteſt, quam quod Rector Collegam ſuum injuriarum reum faciat, ob id unum, quod tam manifeſtas, & veras rationes attulerit, ad rejicienda crimina hæreſeos, & atheiſmi, quæ ſibi ab illo fuerant impoſita, ut ſe ab ipſo per calumniam circumveniri non paſſus ſit. At nempe improbat Theologus *eam propugnandi pro nova & præſumpta Philoſophia rationem* quam

in

in Medici libello ait frequentari; *utpote cum verborum inſolentia conjunctam, in opprobrium eorum qui vulgarem ut veriorem profitentur:* Ipſe ſcilicet vir modeſtiſſimus verborum inſolentiam in alio reprehendit, quam tamen revera nullam fuiſſe quiſque poteſt agnoſcere, ſi tantum conſideret ipſa loca hic citata, quæ hinc inde ex Medici libro, ut omnium maxime inſolentia, atque ad invidiam concitandam aptiſſima, excepta ſunt. Præſertim ſi etiam notetur, nihil eſſe uſitatius in ſcholis philoſophorum, quam ut quiſque ſine ullis verborum delenimentis id quod ſentit loquatur, atque ideo ſolas ſuas opiniones veras eſſe, aliaſque omnes falſas affirmet: Aſſuefecit enim illos diſputandi uſus iſti libertati, quæ forte in iis qui urbaniorem vitam ſequuntur durior eſſet; Item plæraque ex verbis,

quæ hic citantur, tanquam ſi contra omnes omnium locorum Philoſophos invidioſe dicta eſſent, non niſi de ſolo Theologo eſſe intelligenda, ut ex libro Medici clarum eſt; nec in plurali numero, & tanquam de tertia perſona fuiſſe prolata, niſi tantum ut illum minus offenderent; Ac denique ea quæ hic notantur de Choræbo, item de Atheis aut beſtiis &c, non ſponte à Medico fuiſſe ſcripta, ſed prius injurioſe ac falſo à Theologo in ipſum jacta, quæ ut poſſet refellere, coactus fuit veris & evidentibus rationibus oſtendere illa nomina non ſibi, ſed potius adverſario ſuo convenire. Quis ferat hominem tam importunum, ut ſibi velit licere alios per calumniam Atheos, & beſtias vocare, ſeque ab iis cum veris rationibus modeſte refutari non patiatur? Sed feſtino ad illa quæ me magis ſpectant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Tres habet rationes ob quas novam Philoſophiam condemnat. Prima eſt quod veteri adverſetur. Hic non repeto, quod ſupra dixi, meam Philoſophiam eſſe omnium antiquiſſimam, nihilque ab ea diverſum eſſe in vulgari, quod non ſit novum: Sed tantum interrogo an recte intelligat iſtam Philoſophiam, quam condemnat, homo uſque adeo ſtolidus (aut, ſi mavult, malignus) ut eam in Magiæ ſuſpicionem voluerit adducere, quia figuras conſiderat: Interrogo etiam cur diſputari ſoleat in ſcholis, haud dubie ad manifeſtam veritatem quærendam, ſi enim jam haberetur, ceſſarent iſtæ diſputationes, ut patet in Geometria, de qua non moris eſt diſputare: ſed ſi vel ab Angelo manifeſta illa veritas, tandiu quæſita, & expetita, proponeretur, nunquid per eandem rationem eſſet rejicienda, quia nempe iis, qui

ſcholarum diſputationibus aſſueti ſunt, nova eſſe videretur? at forte inquiet non diſputari de principiis quæ tamen à præſumpta noſtra Philoſophia evertuntur: ſed cur ea tam facile everti ſinit, cur rationibus non fulcit? & nunquid ſatis oſtenditur ea eſſe incerta ex eo quod ipſis nihil certi hactenus ſuperſtrui potuerit? Altera ratio eſt, quod juventus, iſtius præſumptæ Philoſophiæ adminiculo *technologemata* in Authorum libris uſitata, percipere nequeat: Quaſi vero neceſſe ſit ut Philoſophia, quæ ad veritatis cognitionem eſt inſtituta, doceat ulla vocabula quibus ipſa non egeat; cur non Grammaticam, & Rhetoricam potius eo nomine condemnat, cum earum magis officium ſit agere de verbis, ac tamen ab iſtis docendis adeo ſint alienæ ut tanquam barbara rejiciant? Dicat ergo eas idcirco *juven-*

tutem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tutem à ſana Philoſophia avertere, ac impedire quo minus ad culmen eruditionis provehatur; nec magis erit irridendus, quam cum de noſtra Philoſophia idem dicit, neque enim ab ipſa, ſed à libris eorum qui vocabulis iſtis utuntur ipſorum explicatio eſt requirenda. Tertia denique ratio duas habet partes: quarum altera eſt manifeſte ridicula; & altera injurioſa & falſa: Nam quid tam verum & apertum eſt, ex quo non facile *ab improvida juventute variæ falſæ & abſurdæ opiniones deduci poſſint*; Quod vero ullæ ex mea Philoſophia revera *conſequantur quæ pugnent cum orthodoxa Theologia*, plane falſum eſt & injurioſum: Neque utar exceptione quod ejus Theologiam orthodoxam eſſe non putem: Neminem unquam ideo contempſi, quod alia quam ego ſentiret, præſertim circa res fidei, novi enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

fidem eſſe donum Dei ; quin & multos, qui eandem quam ille religionem profitentur, etiam Theologos, etiam Concionatores colo, & diligo : Sed jam ſæpe teſtatus ſum nolle me unquam ullis Theologiæ controverſiis immiſcere; cumque in Philoſophia etiam non agam, niſi de iis quæ naturali ratione clariſſime cognoſcuntur, non poſſunt pugnare cum ullius Theologiâ, niſi ſi quæ lumini rationis manifeſte adverſetur, quod ſcio neminem de ſua eſſe dicturum. Cæterum ne temere videar affirmare nullas ex rationibus à Medico allatis à Theologo ſolui poſſe, duplex jam vel triplex ejus rei experimentum habetur, Jam enim duo vel tres libelli ea de re editi ſunt, non quidem à Theologo, ſed pro ipſo, & à talibus, ut ſi quid boni continerent ei ſoli tribueretur, nec, eorum nomine ſe tegendo, eos ineptiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ineptiſſima proferre permiſiſſet, ſi meliora habuiſſet. Primus libellus editus eſt titulo Theſium ab ejus filio in eadem Academia Profeſſore; Cumque in eo futilia tantum patris argumenta ad formas ſubſtantiales aſtruendas ſint repetita, vel alia etiam inaniora adjuncta; nec ulla plane facta ſit mentio rationum Medici, quibus jam iſta omnia fuerant refutata, nihil aliud ex ipſo colligi poteſt, quàm ejus Authorem eas non capere, vel certe docilem non eſſe. Alius libellus, & quidem geminus, prodiit ſub nomine illius ſtudioſi qui in ſeditioſa trium dierum diſputatione, Rectore præſide, reſponderat, titulusque ejus eſt, *Prodromus ſive Examen tutelare orthodoxæ Philoſophiæ principiorum &c.* Atque in eo quidem omnia collecta ſunt, quæ ab ejus Authore, vel Authoribus, potuerunt hactenus excogitari

 tari

tari ad rationes Medici oppugnandas: nam etiam ſecunda pars, ſive novus Prodromus primo adjunctus eſt, ne quid omitteretur ex iis, quæ Authori venerunt in mentem dum prior typis mandabatur: Sed tamen in iis omnibus, nulla, vel minima, ex rationibus Medici, non dicam ſolide, ſed nequidem veriſimiliter eſt refutata: Ideoque ille Author nihil aliud curaſſe videtur, quam ut craſſum volumen ex meris ineptiis compingendo, ac etiam Prodromum inſcribendo ut adhuc plura expectentur, caveret ne quis reſpondere dignaretur: Atque hoc pacto ſaltem coram imperita plebe, quæ libros eo meliores eſſe putat quo craſſiores, ac ſemper eos qui audaciſſime ac diutiſſime loquuntur judicat eſſe victores, triumpharet.

Ego vero qui plebeculę gratiam non capto; nec aliud curo, quam

ut,

ut, veritatem quantum in me eſt protegendo, probis & peritis gratificer, ac propriæ conſcientiæ ſatisfaciam: Spero me futiles iſtas aſtutias, aliaſque omnes, quibus adverſarii uti ſolent, ita palam eſſe facturum, ut nemo iis in poſterum ſit uſurus, niſi qui pro calumniatore atque oſore veritatis aperte cognoſci non erubeſcet. Et quidẽ hactenus non parum profuit ad verecundiores cohibendos, quod ab initio rogarim omnes, ut ſi quid haberent, quo ea, quæ in meis ſcriptis ut vera propoſui, impugnarent, id ad me perſcribere dignarentur; ac promiſerim me iis reſponſurum: viderunt enim ſe nihil poſſe coram aliis de me loqui quod mihimet ipſi non ſignificarent, quin hoc ipſo merito in calumniæ ſuſpicionem adducerentur. Sed multi hoc neglexerunt, ac quamvis revera nihil invenirent in meis ſcriptis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

quod poſſent falſitatis arguere, nec quidem forte legiſſent, occulte tamen de ipſis maledixerunt: Idque aliqui tanto cum ſtudio, ut integros ea de re libros conſcripſerint, non quidem in lucem emittendos, ſed, quod multo pejus exiſtimo, privatim coram credulis lectitandos; Eoſque partim falſis rationibus, ſed multis verborum ambagibus tectis; partimque etiam veris, ſed quibus tantum impugnabant opiniones falſo mihi affictas, impleverunt. Nunc autem ego hos omnes rogo, & hortor, ut ſcripta iſta ſua in lucem edant: docuit enim me experientia melius hoc fore, quam ſi ea, ut prius rogaram, ad me mittant; ne ſi forte reſponſione digna non judicarem, ipſi interim, vel me ſibi reſpondere non poſſe falſo jactarent, vel ſe à me contemni quererentur; neve etiam nonnulli, quorum ſcripta vulga-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

vulgarem, injuriam ſibi à me fieri putarent, quod meas reſponſiones iis adjungerem; quia, ut nuperrime de ſe ipſo quidam ajebat, privarentur hoc pacto fructu quo poterunt gaudere ſi ea ipſimet edi curent, ut nempe per aliquot menſes legantur, ac multorum animos imbuant, & præoccupent, priuſquam ad illa poſſim reſpondere. Hunc itaque ipſis fructum non invidebo: Quin etiam reſponſurum me eſſe non promitto, niſi ubi tales rationes invenero, ut eas paſſim à lectoribus ſolui poſſe non putem. Quantum enim ad cavillationes, aut convitia, voceſque alias quaſcunque à propoſito alienas, ipſas pro me potius quam contra me facere arbitrabor, hoc argumento, quod non exiſtimem quemquam iis in tali cauſa eſſe uſurum, niſi qui plura cupiet perſuadere, quam rationibus probare poſſit; quique

hoc

hoc ipſo veritatem ſe non quærere, ſed eam velle impugnare, ac proinde ingenuum & probum non eſſe oſtendet. Verum non dubito, quin etiam permulti viri candidi ac pii meas opiniones poſſint habere ſuſpectas; tum quia vident eas ab aliis reprehendi; tum etiam ob hoc ſolum quod novæ eſſe dicantur, & non à multis hactenus fuerint intellectæ: Ac forte non facile ullus judicantium cœtus poſſet inveniri, in quo, ſi de iis deliberaretur, non multo plures futuri eſſent qui cenſerent eſſe rejiciendas, quam qui auderent ipſas approbare. Suadet enim ratio, & prudentia, ut de re nobis non omnino perſpecta, non niſi juxta id quod in ſimili ſolet contingere, judicemus: Ac tam multi hactenus novas in Philoſophia opiniones protulerunt, quas vulgatis & receptis non meliores, ſed ſæpe periculoſiores eſſe cogni-

tum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tum eſt, ut non immerito illi omnes, qui nondum meas clare percipiunt, ſi ſententiam ſuam rogentur, eas dicturi ſint eſſe rejiciendas. Atque ideo, quantumvis veræ exiſtant, mihi nihilominus metuendum eſſe putarem, ne forte à tota tua Societate, ac univerſim ab omnibus cœtibus eorum qui docent, ut nuper à ſenatu illo Academico de quo jam ſcripſi, condemnarentur; Niſi eas à te pro ſingulari tua benignitate ac prudentia protectum iri confiderem. Sed cum eam Societatis partem regas, à qua facilius quam à reliquis mea ſpecimina legi poſſunt, quia nempe præcipua eorum pars eſt Gallice conſcripta, te unum hoc in re plurimum poſſe mihi perſuadeo. Nec vero aliam gratiam à te hic peto, quam ut vel ipſe illa examines, vel, ſi majora negotia impediant, non uni R. P. *, ſed aliis magis ingenuis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

nuis eam curam demandes; Ac quē-admodum in forenſibus judiciis, cum duo vel tres teſtes fide digni aliquid ſe vidiſſe affirmant, plus iis ſolis fidei habetur, quam univerſæ aliorum hominum multitudini, quæ forte conjecturis adducta contrarium putat, Ita illis dumtaxat credas qui rem de qua judicabunt perfecte ſe intelligere profitebuntur; Ac demum ut ſi quas habueris rationes quæ me ab inſtituto meo debeant revocare, ipſas me docere non graveris. Etenim in paucis illis Meditationibus quas edidi principia omnia Philoſophiæ quam paro continentur, in Dioptrica autem & Meteoris particularia multa ex iis deduxi, quæ declarant quo ratiocinandi genere utar; ideoque quamvis iſtam Philoſophiam nondum totam oſtendam, exiſtimo tamen ex iis quæ jam dedi facile poſſe intelligi qualis ſit futura.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tura. Nec, ut opinor, ſine juſta ratione malui quædam ejus ſpecimina præmittere, quam integram exhibere priuſquam fuerit expetita: Quamvis enim, ut libere loquar, de ejus veritate non dubitem; quia tamen novi quam facile etiam veritas, à paucis invidis ſub ſpecie novitatis impugnata, poſſit à multis prudentibus condemnari, non certus ſum illam ab omnibus optari, nec volo invitis obtrudere. Quamobrem longe ante cunctos præmoneo me illam parare: privati multi cupiunt & expectant: unus quidem docentium cœtus judicavit eſſe rejiciendam, at quia tantum à ſeditioſo & inepto ſuo Rectore ad id permotum fuiſſe ſcio, nihil apud me habet authoritatis. Sed ſi forte alii plures eam nollent, ac rationes nolendi juſtiores haberent, privatis ipſos anteponendos putarem. Et omnino

profi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

profiteor me nihil ſcienter contra prudentiorum conſilia, vel potentiorum voluntatem eſſe facturum: Cumque non dubitem quin ea pars in quam Societas tua ſe flectet alteri debeat præponderare, ſummo me beneficio afficies, ſi tuæ tuorumque ſententiæ monere velis; ut quemadmodum in reliqua vita vos ſemper præcipue colui & obſervavi, ſic etiam hac in re, quam alicujus momenti eſſe puto, nihil niſi vobis faventibus ſuſcipiam. Vale.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Quaedam notatu digna
de obiectionibus.

Fundamentum cui
omnis humana certitu=
do inniti potest: f:159
Deus mentiri nec de=
cipere potest cum refuta=
tione obiecti. f: 157.
Censura argumenti
a causarum subordina=
tione pro Dei existentia
f: 114.
Cur nihil possit esse in
effectu quod non fuerit
in causa. 148.
De brutorum animis
deque eorum motibus
f: 264.
Deus est a se non solum
negative sed et posi=
tive. f 272. et 118.
Ad quid se voluntas pos=
sit extendere quando
intellectum effugiat
f. 439.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

indifferentia in deo
imperfectio est in
deo vero summa per:
fectio. f: 458.
De sensuum certitudi
ne. f: 484
quid sit superstitio.
f: 480.
Quid sit idea. f: 108.
in sensu nulla est falsi:
tas vel falsitas sensus
enim mere passivi sunt
sed ratio solum ea quae
apparent quoad talia
in suis causis apparent
ne ostensum est sed in iudi:
cio, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
infinitum non cognos:
cit per finis sive ci:
mitationis negationem
f: 427.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

RENATI DES CARTES

NOTÆ

IN

Programma quoddam, ſub finem Anni 1647. in Belgio editum, cum hoc Titulo:

EXPLICATIO

Mentis humanæ, ſive Animæ rationalis, ubi explicatur quid ſit, & quid eſſe poſſit.

2

AMSTELODAMI,
Ex Officina LUDOVICI ELZEVIRII.
cIↄ Iↄc XLVIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

LECTORI.

Ex quo tempore lucem adſpexit Philoſophia Nob. Viri Renati des Cartes, *à multis quidem, ſed non uno excepta eſt modo: verum diverſam ea experta eſt fortunam, prout in manus diverſorum incidit ac genios. Sunt, qui ſerias in eam inſtituerunt* Objectiones, *quibus ſeriò ab* Heroë *illo eſt reſponſum, tum* Latinè, *tum* Gallice. *Alii, cum aliud non poſſent, arrodere tamen eam & admordere voluerunt:* quibus, *ut ipſe in* Præfatione Medit. Metaph. *vatem egit* Philoſophus, rationũ ſeriem & nexum comprehendere non curantibus, in ſingulas tantum clauſulas argutari fuit ſtudium; qui id-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

circo, quamvis cavillandi occaſionem in multis invenerint, nihil tamen quod urgeat, aut reſponſione dignũ ſit, objecerunt. *Hujus farinæ eſt, Tenebrio quidam ac Lucifuga, qui nunc* Theophilũ, *nunc* Mercurium, Coſmopolitam *ſe vocat, in gemino libello, ante aliquot annos edito; & nuperus* Theologus *in ſua* Methodi Carteſianę Theologicâ Conſideratione, *in quâ criminationes ſuas ac calumnias,* DEO OPT. MAX. DEO Forti, Zelotę, Cauſę ſuę Vindici, Nominis Aſſertori, Veritatis Protectori, *ſacras facere, cum multorum ſtupore, non erubuit. Quaſi, criminationibus & calumniis certare, idem ſit*, ac Cauſam, Nomen, Veritatem Dei, *vindicare, aſſerere, protegere! An non*

hoc

hoc eſt illud, quod Propheta *ait* Malachias, c. 1. 8. Deo offerre animalia cæca, clauda, ægrota? *quæ* Ducibus *ſuis ac Curatoribus offerre, ſacerdotem iſtum puduiſſet? Et, ſi attentus* Conſiderator *attentius conſideraſſet hæc* Methodi *verba* (*pag. 3.* Ne quis igitur putet, me hic traditurũ aliquam Methodum, quam unuſquiſque ſequi debeat ad rectè regendam rationẽ: illam enim tantũ, quam ipſe ſecutus ſum, exponere decrevi. *Et pag. 13.* Quamvis, quia opus meum mihi ſatis placet, ejus exemplar hic vobis proponam, non ideo cuiquam Author eſſe velim, ut ſimile quid aggrediatur) *facilè ab illa ſua* Conſideratione *abſtinuiſſet, ex qua nominis maculam potius quam laudem apud æquos*

 rerum

rerum æſtimatores reportavit: ut non dicam, πολυπραγμοσύνης *notam eum incurriſſe, dum falcem* Theologicam *immiſit in meſſem* Philoſophicam; *quod verè eſt,* μεταβαίνειν εἰς ἄλλο γένος. *Alii in* Philoſophiam Carteſianam *inſurrexerunt theſibus ad diſputandum proponi ſolitis*; Lutetiæ, Ultrajecti, Groningæ, Franekeræ, Lugduni: *&, vel aperto Marte ejus* Authorem *ſunt aggreſſi, vel ſub tecto & generali* NeotericorumPhiloſophorum *titulo latenter in ipſum irruerunt, vel in totum nomen ejus diſſimularunt. Poſtremi generis utriuſque ſpecimen nuperrimè contigit, in Antiquiſſima & Noviſſima* Belgicæ Fœderatæ *Academia. In* Lugdunenſi *quidem, Philoſophus primarius, Vir, ut D.*

Car-

Carteſius *judicat, non malus, ac ſimplex potius quam prudens, affectu, neſcio quo, abreptus*, Neotericis quibuſdam Philoſophis, *tam fatuas, tam ineptas, tam inſulſas, affinxit opiniones; ut ſeipſum fecerit ludibrium multis jocumq; ac riſum, multis commiſerationẽ: &, quamvis in diſputandi actu quadriſyllabũ hoc nomen,* CARTESIVS, *nõ pronuntiaverit, ac publicè poſtulatus, ut nomen alicujus Neoterici Philoſophi, tam ſtultas opiniones tenentis, proferret, turpiter hic defecerit, ita tamen ſe geſſit, & in omnem circumegit partẽ, ut non alium deſignari quam* D. Carteſium *facilè Auditorum cuivis conſtiterit: &, quid multis eſt opus? Theſes ipſæ hoc abundè loquuntur. In* Ultrajectinâ *Academiâ*, Medicus *non in-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

indoctus, diſputationem quandam conſcripſit, de Cachexia Leucophlegmaticâ, *cui* Corollaria *nõnulla ſubjunxit, ad convellendas* Medit. Metaph. Carteſ. *inſtituta: quæ, cũ diſputatio eſſet ſufflaminata*, patenti folio, *per varias* Hollandiæ *Vrbes ſunt miſſa, in ſignum, vel triumphi, vel provocationis, ac certaminis in eas inſtituendi. Licet vero Generoſiſſimus* D. des Cartes, *iſtos* Theſium & Conſiderationum *aſſultus atque allatrationes magno animo contemſerit, nihilque unquam reponere voluerit, tantum tamen à ſe impetravit, ut iſti* Corollariorum Programmati Reſponſum *aliquod repoſuerit; quod* Amico, *cui miſit & poteſtatem ejus fecit, non indignũ fuit viſum luce publicà: quo fortaßis ad meliorem men-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

mentem reducatur Programmatis Author; *&, quia nonnullis fortè videatur in ea contineri aliquid vindice dignum: neq; enim unquam exiſtimationi aut partibus ſuis defuit, vel deeſt* D. Carteſius *in reſpondendo, ſi quid adverſus* Philoſophiam *ſuam reſponſione dignum fuerit productū. At verò calumnias ac futiles nugas, & quæ nullam ex ſuis ſententiis aut reſponſionibus feriunt, ſed quæ aut in objectiones tantū, vel à ſe excogitatas, vel ab aliis ad inventionem veritatis prolatas, incurrunt, aut hinc inde particulam ex ſuis ſcriptis vellicant, inſuper habet. Scilicet,* Aquila non captat muſcas. *Sed Præfationum ſatis; atq; ipſum* Programmatis *examen &* Notas *legere atq; expendere operæ fuerit pretium.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

RENATO DES CARTES,

Philoſophiæ Reſtauratori,

Seculi ornamento.

NVLLIVS addictus jurare in verba Magiſtri,
Dum verum ex veri fonte, *Renate*, bibis,
Et Menti reddis ſua jura, & Senſibus aufers,
Quam nimiam tribuit credula turba, fidem:
Neſcio quo dubitans pacto, dubia omnia tollis,
Atque ex non certis omnia certa legis.
Certe Atheus propriis cadit armis: & malè Sextus
Aſſenſum cohibens, vincitur arte ſua.
Nilque obſtare poteſt jam, Mente Deoque reperto,
Materia ingenio ſubditur, ecce, tuo.
Qua Motu in varias diſiſsâ & mille figuras,
Orbis tam vaſti nobile ſurgit opus.
Hinc Cœli, Terræque, Mariſque, atque Aëris almi
Fuſa per hoc magnum ſemina inane fluunt.
Quæ natura Ignis, rutilum ſplendeſcere Solem
Quid faciat: Mixtis additus unde Color?
Vnde tremor Terris, quâ vi Maria alba tumeſcant,
Cur ſexangula Nix, Gutta rotunda cadat?
Cur Magnetem ineat Ferrum, vis ſcire? *Renati*
Hic unus labor eſt, quem via nulla latet,
Cujus & Ingenio aſſurgunt Priſcique Novique,
Nec vidiſſe ajunt ſecula cuncta parem.
Invidus huic quiſquis renuit ſubmittere faſces,
Naturam violans, Matris adulter erit.
Et fragili dentem quærens illidere, ſoldo
Offendet. Melius, non tetigiſſe, fuit.
Cui ſic extremis reſpondent prima, quis illum
Hæc ſine crediderit pandere ſacra Deo?

RE-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

RENATI DES CARTES

NOTÆ

In Programma quoddam, ſub finem Anni 1647. in Belgio editum, cum hoc Titulo:

Explicatio Mentis humanæ, ſive Animæ rationalis, ubi explicatur quid ſit, & quid eſſe poſſit.

ACCEPI à paucis diebus duos libellos, in quorum uno apertè & directè impugnor, in altero tectè & obliquè duntaxat. Et quidem priorem nihil moror: imo habeo gratias ejus authori, quod, cum nihil niſi futiles cavillationes, & nulli credibiles calumnias, improbo labore collegerit, hoc ipſo teſtatus ſit, ſe nihil invenire potuiſſe in meis ſcri-

ptis, quod meritò reprehenderet, ſicque ipſorum veritatem, melius quam ſi ea laudaſſet, confirmarit, idque cum diſpendio ſuæ famæ. Alius autem libellus magis me movet: quamvis enim nihil in eo apertè de me habeatur, prodeatque ſine nomine Authoris & Typographi, quia tamen continet opiniones quas judico pernicioſas & falſas, edituſque eſt forma Programmatis, quod vel templorum valvis affigi, & quibuſlibet legendum obtrudi poſſit, dicitur autem jam antea typis mandatus fuiſſe ſub aliâ formâ cum adjuncto nomine cujuſdam, tanquam Authoris, quem multi putant non alias quam meas opiniones docere, cogor detegere ejus errores, ne mihi fortè imputentur ab illis, qui caſu incident in obvias iſtas chartas, & mea ſcripta non legerunt.

Se-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Sequitur Programma quale ultima vice prodiit in lucem.

EXPLICATIO

Mentis Humanæ, ſive Animæ rationalis, ubi explicatur quid ſit, & quid eſſe poſſit.

I.

MENS humana eſt, quâ actiones cogitativæ ab homine primò peraguntur; eaque in ſola cogitandi facultate, ac interno principio, conſiſtit.

II.

Quantum ad naturam rerum attinet, ea videtur pati, ut mens poſſit eſſe vel ſubſtantia, vel quidam ſubſtantiæ corporeæ modus; vel, ſi nonnullos alios Philoſophantes ſequamur, qui ſtatuunt extenſionem & cogitationem eſſe attributa, quæ cer-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

certis ſubſtantiis, tanquam ſubjectis, inſunt, cum ea attributa non ſint oppoſita, ſed diverſa, nihil obſtat, quo minus mens poſſit eſſe attributum quoddam, eidem ſubjecto cum extenſione conveniens, quamvis unum in alterius conceptu non comprehendatur. Quicquid enim poſſumus concipere, id poteſt eſſe: Atqui, ut mens aliquid horum ſit, concipi poteſt; nam nullum horum implicat contradictionem: Ergo ea aliquid horum eſſe poteſt.

III.

Errant itaque, qui aſſerunt, nos humanam mentem clarè & diſtinctè, tanquam neceſſariò * à corpore realiter diſtinctam, concipere.

IV.

Quod autem mens revera nihil aliud

* *Sive actu.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

aliud ſit quam ſubſtantia, ſive ens realiter à corpore diſtinctum, & actu, ab eo ſeparabile, & quod ſeorſim per ſe ſubſiſtere poteſt, id in ſacris literis, plurimis in locis, nobis eſt revelatum. Atque ita, quod per naturam dubium † quibuſdam eſſe poteſt, per divinam in ſacris revelationem nobis jam eſt indubitatum.

V.

Nec obſtat, quod de corpore dubitare, de mente vero dubitare nequaquam, poſſimus. Hoc enim illud tantum probat, quod, quamdiu de corpore dubitamus, illam ejus modum, dicere non poſſimus.

VI.

Mens humana, quamvis ſit ſubſtantia à corpore realiter diſtincta, in

† *Si accuratam & non moralem rerum veritatem & cognitionem quæramus.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

in omnibus tamen actionibus, quandiu eſt in corpore, eſt organica. Atque ideo, pro variâ corporis diſpoſitione, cogitationes mentis ſunt variæ.

VII.

Cum hæc ſit naturæ, à corpore, & corporis diſpoſitione, diverſæ, nec ab hac oriri queat: ea eſt incorruptibilis.

VIII.

Cumque ea nullas partes, nec ullam extenſionem in conceptu ſuo habeat; fruſtra quæritur, an ſit tota in toto, & in ſingulis partibus tota.

IX.

Cum mens æquè ab imaginariis, atque à veris affici queat, hinc * per natu-

* *Non moraliter, ſed exquiſitam & accuratam, rerum veritatem quærenti.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

naturam dubium eſt, an ulla corpora à nobis revera percipiantur. Verum, etiam hoc dubium tollit divina in ſacris revelatio, qua indubitatum eſt, Deum cœlum & terram & omnia, quæ iis continentur, creaſſe, & etiamnum conſervare.

X.

Vinculum, quo anima cum corpore conjuncta manet, eſt lex immutabilitatis naturæ, qua unumquodque manet in eo ſtatu, in quo eſt, donec inde ab alio deturbetur.

XI.

Cum ſit ſubſtantia, & in generatione nova producatur; rectiſſime ſentire videntur ii, qui animam rationalem, per immediatam creationem, à Deo, in generatione, produci volunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

XII.

Mens non indiget ideis, vel notionibus, vel axiomatis innatis: ſed ſola ejus facultas cogitandi, ipſi, ad actiones ſuas peragendas, ſufficit.

XIII.

Atque ideo omnes communes notiones, menti inſculptæ, ex rerum obſervatione vel traditione originem ducunt.

XIV.

Imo ipſa Idea Dei, menti inſita, eſt, vel ex divina revelatione, vel traditione, vel rerum obſervatione.

XV.

Conceptus noſter de Deo, ſive idea Dei, in mente noſtra exiſtens, non eſt ſatis validum argumentum ad exiſtentiam Dei probandam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Cum non omnia exiſtant, quorum conceptus in nobis obſervantur: atque hæc idea, utpote à nobis concepta, idque imperfecte, non magis quam cujuſvis alius rei conceptus, vires noſtras cogitandi proprias ſuperet.

XVI.

Cogitatio mentis eſt duplex: intellectus & voluntas.

XVII.

Intellectus eſt perceptio & judicium.

XVIII.

Perceptio eſt ſenſus, reminiſcentia, & imaginatio.

XIX.

Omnis ſenſus eſt perceptio alicujus motus corporei; quæ nullas ſpecies intentionales deſiderat: iſque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

que ſit, non in externis ſenſoriis; ſed ſolo cerebro.

XX.

Voluntas eſt libera, & ad oppoſita, in naturalibus, indifferens: ut ipſa nobis teſtatur conſcientia.

XXI.

Hæc ſe ipſam determinat; nec cœca eſt dicenda, ut viſus non dicendus ſurdus.

Nulli facilius ad magnam pietatis famam perveniunt quam ſuperſtitioſi & Hypocritæ.

Sequitur examen Programmatis.

Ad titulum notæ.

Adverto *in titulo*, non nudas aſſertiones de anima rationali ſed ejus explicationem promitti; adeo ut credere debeamus, omnes rationes, vel ſaltem præcipuas, quas author habuit, ad ea, quæ propoſuit, non tantum probanda, ſed etiam expli-

canda,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

canda, in hoc programmate contineri: Nullaſque alias ab ipſo eſſe expectandas. Quod autem *animam rationalem* nomine *mentis humanæ* appellet, laudo: ſic enim vitat æquivocationem, quæ eſt in voce animæ, atque me hac in re imitatur.

Ad ſingulos articulos notæ.

In articulo primo, videtur velle iſtam animam rationalem *definire*, ſed imperfecte: genus enim omittit, quod nempe ſit ſubſtantia, vel modus, vel quid aliud; ſolamque exponit differentiam, quam à me mutuatus eſt: nemo enim ante me, quod ſciam, illam in ſola cogitatione, ſive cogitandi facultate, ac interno principio (ſupple ad cogitandum) conſiſtere aſſeruit.

In articulo ſecundo, incipit inquirere in ejus genus; dicitque, *videri rerum naturam pati ut mens humana*

poßit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

poßit eſſe vel ſubſtantia, vel quidam ſubſtantiæ corporeæ modus.

Quæ aſſertio contradictionem involvit, non minorem, quam ſi dixiſſet, rerum naturam pati, ut mons poſſit eſſe vel ſine valle vel cum valle. Quippe diſtinguendum eſt inter illa; quæ ex natura ſua poſſunt mutari, ut quod jam ſcribam vel non ſcribam, quod aliquis ſit prudens, alius imprudens; & illa, quæ nunquam mutantur, qualia ſunt omnia quæ ad alicujus rei eſſentiam pertinent, ut apud Philoſophos eſt in confeſſo. Et quidem non dubium eſt, quin de contingentibus dici poſſit rerum naturam pati, ut illa vel uno, vel alio modo ſe habeant, exempli cauſa, ut jam ſcribam, vel non ſcribam; Sed cum agitur de alicujus rei eſſentia, plane ineptum eſt & contradictorium, dicere, rerum naturam

pati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

pati ut ſe habeat aliquo alio modo quam revera ſe habet; atq; non magis pertinet ad naturam montis ut non ſit ſine valle, quam ad naturam mentis humanæ ut ſit id quod eſt, nempe ut ſit ſubſtantia, ſi eſt ſubſtantia, vel certe ut ſit rei corporeæ modus, ſiquidẽ eſt talis modus; quod hic *noſter* conatur perſuadere, atque ad iſtud probandum ſubjungit hæc verba, *vel ſi nonnullos alios philoſophantes ſequamur*, *&c.* ubi per *alios philoſophantes me* aperte deſignat; primus enim ſum, qui cogitationem tanquam præcipuum attributum ſubſtantiæ incorporeæ, & extenſionem tanquam præcipuum corporeæ, conſideravi. Sed non dixi, attributa illa iis ineſſe tanquam ſubjectis à ſe diverſis: cavendumque eſt, ne per *attributum* nihil hic aliud intelligamus quam modum: nam quicquid alicui rei à natura tributum

tum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tum eſſe cognoſcimus, ſive ſit modus qui poſſit mutari, ſive ipſamet iſtius rei plane immutabilis eſſentia, id vocamus ejus *attributum*. Sic multa in Deo ſunt attributa, non autem modi. Sic unum ex attributis cujuſlibet ſubſtantiæ eſt, quod per ſe ſubſiſtat. Sic extenſio alicujus corporis, modos quidem in ſe varios poteſt admittere, nam alius eſt ejus modus ſi corpus iſtud ſit ſphæricum, alius ſi ſit quadratum: verum ipſa extenſio, quæ eſt modorum illorum ſubjectum, in ſe ſpectata, non eſt ſubſtantiæ corporeæ modus, ſed attributum, quod ejus eſſentiam naturamque conſtituit. Sic denique cogitationis modi varii ſunt; nam affirmare alius eſt cogitandi modus quam negare, & ſic de cæteris; verum ipſa cogitatio, ut eſt internum principium, ex quo modi iſti exurgunt, & cui inſunt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

non concipitur ut modus, ſed ut attributum, quod conſtituit naturam alicujus ſubſtantiæ, quæ an ſit corporea an vero incorporea, hîc quæritur.

Addit, *iſta attributa non eſſe oppoſita ſed diverſa*, quibus in verbis rurſus contradictio eſt: cum enim agitur de attributis aliquarum ſubſtantiarum eſſentiam conſtituentibus, nulla major inter illa oppoſitio eſſe poteſt, quam quod ſint diverſa; Et, cum fatetur, hoc eſſe diverſum ab illo, idem eſt ac diceret, hoc non eſſe illud; eſſe autem & non eſſe contraria ſunt. *Cum*, inquit, *non ſint oppoſita ſed diverſa, nihil obſtat quo minus mens poßit eſſe attributum quoddam eidem ſubjecto cum extenſione conveniens, quamvis unum in alterius conceptu non comprehendatur.* Quibus in verbis, manifeſtus eſt paralogiſmus: concludit enim de quibuſlibet at-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tributis, id, quod non niſi de modis proprie dictis verum eſſe poteſt, & tamen nullibi probat, mentem ſive cogitationis internum principium eſſe talem modum; ſed è contra, non eſſe, ex ipſiſmet ejus verbis in *articulo* 5. poſitis, mox oſtendam. De aliis autem attributis, quæ rerum naturas conſtituunt, dici non poteſt, ea, quæ ſunt diverſa, & quorum neutrum in alterius conceptu continetur, uni & eidem ſubjecto convenire; idem enim eſt, ac ſi diceretur, unum & idem ſubjectum duas habere diverſas naturas, quod implicat contradictionem, ſaltem cum de ſimplici & non compoſito ſubjecto quæſtio eſt, quemadmodum hoc in loco.

Sed *tria* hic advertenda ſunt, quæ ſi bene intellecta eſſent ab hoc ſcriptore, nunquam in tam manifeſtos errores incidiſſet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Primum eſt; ad rationem modi pertinere, ut quamvis ſubſtantiam ſine illo facile intelligamus, ;non poſſimus tamen vice verſa modum clare intelligere, niſi ſimul concipiamus ſubſtantiam cujus eſt modus, ut in 1. *parte principiorum art.* 61. explicui, atque in hoc omnes Philoſophi conſentiunt: *Noſtrum* autem non attendiſſe ad hanc regulam, ex ejus *articulo quinto*, ſit manifeſtum; ibi enim fatetur, nos poſſe de corporis exiſtentia dubitare, cum interim de mentis exiſtentia non dubitamus: unde ſequitur, mentem poſſe à nobis ſine corpore intelligi, ac proinde non eſſe ejus modum.

Alterum, quod hic notari velim, eſt, differentia inter entia ſimplicia & compoſita; quippe compoſitum illud eſt, in quo reperiuntur duo vel plura attributa, quorum utrumque ſine alio poteſt diſtincte intelligi:

ex hoc enim, quod unum ſine alio ſic intelligatur, cognoſcitur non eſſe ejus modus, ſed res vel attributum rei, quæ poteſt abſque illo ſubſiſtere: ens autem ſimplex illud eſt, in quo talia attributa non inveniuntur. Unde patet, illud ſubjectum, in quo ſolam extenſionem cum variis extenſionis modis intelligimus, eſſe ens ſimplex: ut etiam ſubjectum, in quo ſolam cogitationem cum variis cogitationum modis agnoſcimus; illud autem, in quo extenſionem & cogitationem ſimul conſideramus, eſſe compoſitum, hominem ſcilicet, conſtantem anima & corpore, quem videtur *author noſter*, pro ſolocorpore, cujus mens ſit modus, hic ſumpſiſſe.

Denique hic notandum, in ſubjectis, ex pluribus ſubſtantiis, compoſitis, ſæpe unam eſſe præcipuam, quæ à nobis ita conſideratur, ut, quod ei ex reliquis adjungimus, nihil

hil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

hil aliud ſit quam modus: ſic homo veſtitus conſiderari poteſt, ut quid compoſitum ex homine & veſtibus, ſed veſtitum eſſe, reſpectu hominis eſt tantum modus, quamvis veſtimenta ſint ſubſtantiæ. Eodemque modo, potuit *author noſter* in homine, qui ex anima & corpore eſt compoſitus, conſiderare corpus tanquam præcipuum quid, ratione cujus, animatum eſſe vel cogitationem habere, nihil aliud eſt quam modus: ſed ineptum eſt, inde inferre, ipſam animam, ſive id per quod corpus cogitat, non eſſe ſubſtantiam à corpore diverſam.

Conatur autem, quæ dixit, confirmare hoc Syllogiſmo: *Quicquid poſſumus concipere, id poteſt eſſe: atqui ut mens aliquid horum ſit* (nẽpe ſubſtantia, vel modus corporeæ ſubſtantiæ) *concipi poteſt: nam nullum horum implicat contradictionem: Erg. &c.* Ubi notandum eſt, hanc regulã, *quicquid poſſumus con-*

cipere, id poteſt eſſe, quamvis mea ſit, & vera, quoties agitur de claro & diſtincto conceptu, in quo rei poſſibilitas continetur, quia Deus poteſt omnia efficere, quæ nos poſſibilia eſſe clare percipimus; non eſſe tamen temere uſurpandam, quia facile ſit, ut quis putet ſe aliquam rem recte intelligere, quam tamen præjudicio aliquo excæcatus non intelligit. Atque hoc contingit *huic authori*, cum negat implicare contradictionem, ut una & eadem res habeat alterutram è duabus naturis plane diverſis, nempe, ut ſit ſubſtantia, vel modus. Si tantum dixiſſet, nullas ſe percipere rationes, propter quas mens humana credi debeat ſubſtantia incorporea potius quam ſubſtantiæ corporeæ modus, poſſet ejus ignorantia excuſari; ſi vero dixiſſet, nullas ab humano ingenio poſſe inveniri rationes, quibus unum potius

quam

quam aliud probetur, arrogantia quidem eſſet culpanda, ſed non appareret contradictio in ejus verbis; cum autem dicit, rerum naturam pati, ut idem ſit ſubſtantia vel modus, omnino pugnantia loquitur, & abſurditatem ingenii ſui oſtendit.

In articulo tertio, ſuum de *me* judicium profert. *Ego* enim ſum, qui ſcripſi mentem humanam clare & diſtincte poſſe percipi ut ſubſtantiam à ſubſtantia corporea diverſam: *noſter* autem, quamvis non aliis nitatur rationibus quam iſtis cõtradictionem involventibus, quas in articulo præcedenti explicuit, me errare pronunciat. Sed hoc non moror. Nec examino verba, *neceſſario*, *ſive actu*, quæ nonnihil ambiguitatis continent; non enim ſunt magni momenti.

Nolo etiam examinare, quæ in *articulo quarto* de ſacris literis habentur,

bentur, ne videar mihi jus arrogare de alterius religione inquirendi. Sed dicam tantum, tria genera quæſtionum eſſe hic diſtinguenda; quædam enim ſola fide creduntur, quales ſunt de myſterio incarnationis, de Trinitate, & ſimilibus; aliæ vero, quamvis ad fidem pertineant, ratione tamen naturali quæri etiam poſſunt, inter quas Dei exiſtentia & humanæ animæ à corpore diſtinctio ſolent ab Orthodoxis Theologis recenſeri; ac denique aliæ ſunt, quæ nullo modo ad fidem, ſed ad ſolum ratiocinium humanum ſpectant, ut de quadratura circuli, de auro arte Chymica faciendo, & ſimilibus. Atque ut illi Sacræ Scripturæ verbis abutuntur, qui ex iis male explicatis has ultimas elicere ſe putant: ita etiam ejus authoritati derogant, qui priores argumentis à ſola Philoſophia petitis demonſtrandas ſuſcipiunt:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

piunt: ſed tamen omnes Theologi contendunt, eſſe oſtendendum, ipſas lumini naturali non adverſari, atque in hoc præcipuum ſuum ſtudium ponunt; medias autem, non modo lumini naturali non adverſari arbitrantur, ſed etiam hortantur Philoſophos, ut ipſas rationibus humanis pro viribus demonſtrent. Neminem autem unquam vidi, qui affirmaret, rerum naturam pati, ut res aliqua aliter ſe habeat quam docet Sacra Scriptura, niſi vellet indirecte oſtendere, ſe ſcripturæ illi fidem non habere. Cum enim prius nati ſimus homines quam facti Chriſtiani, non credibile eſt, aliquem amplecti ſerio eas opiniones, quas rectæ rationi, quæ hominem conſtituit, contrarias putat, ut fidei per quam eſt Chriſtianus adhæreat. Sed forte etiam *author noſter* hoc non dicit: verba enim ejus ſunt, *per naturam dubium quibuſ-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

dam eſſe poſſe, quod per divinam in ſacris revelationem nobis jam eſt indubitatum, in quibus duplicem contradictionem invenio: primam in eo, quod unius & ejuſdem rei eſſentiam, quam repugnat, non eandem ſemper manere, (quia ſi ſupponatur alia fieri, hoc ipſo erit alia res, & alio nomine indigitanda) ſupponat, eſſe, per naturam, dubiam, ac proinde mutabilem: aliam in verbo *quibuſdam*; quia, cum omnium eadem ſit natura, quod non niſi quibuſdam dubium eſſe poteſt, non eſt per naturam dubium.

Articulus quintus referendus eſt ad ſecundum potius quam ad quartum: neque enim in eo agit *author* de revelatione divina, ſed de natura mentis, an ſit ſubſtantia vel modus: atque ut probet, defendi poſſe, illam nihil aliud eſſe quam modum, conatur ſolvere objectionem ex meis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ſcriptis deſumptam. Quippe ſcripſi, nos non poſſe dubitare, quin mens noſtra exiſtat, quia, ex hoc ipſo, quod dubitemus, ſequitur, illam exiſtere; ſed interim nos poſſe dubitare, an ulla corpora exiſtant; unde collegi & demonſtravi, illam à nobis clare percipi, ut rem exiſtentem, ſive, ut ſubſtantiam, quamvis nullum plane corpus concipiamus, ac etiam negemus, ulla corpora exiſtere, ac proinde, mentis conceptum non involvere in ſe ullum conceptum corporis: quod argumentum putat ſe difflare, cum ait, *illud tantum probare, quod quamdiu de corpore dubitamus, mentem ejus modum dicere, non poſſimus.* Ubi oſtendit, ſe plane ignorare, quid ſit quod à Philoſophis vocatur *modus:* in eo enim conſiſtit natura modi, quod nullo pacto poſſit intelligi, quin conceptum rei cujus eſt modus in conceptu ſuo involvat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

volvat, ut jam ſupra explicui; *Noſter* autem, fatetur mentem poſſe aliquando intelligi ſine corpore, quando ſcilicet de corpore dubitatur, unde ſequitur, illam tunc ſaltem dici non poſſe ejus modum; atque, quod aliquando verum eſt de alicujus rei eſſentia vel natura, ſemper eſt verum; ſed nihilominus affirmat, *rerum naturam pati, ut mens ſit tantum corporis modus:* quæ duo manifeſte contradictoria ſunt.

In articulo ſexto, quid ſibi velit, non capio: memini quidem audiviſſe in ſcholis, *animam eſſe actum corporis organici*; ſed ipſam dici *organicam*, nunquam ante hanc diem audivi. Atque ideo ab *authore noſtro* veniam peto, ut, quia nihil hic certi habeo quod ſcribam, meas conjecturas, non tanquam rem veram, ſed tanquam conjecturas duntaxat, exponam. Duo inter ſe pugnan-

tia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tia mihi videor advertere; quorum unum eſt, quod mens humana ſit ſubſtantia realiter à corpore diſtincta, hocque aperte quidem dicit *Author*, ſed rationibus, quantum poteſt, diſſuadet, ſoliuſque ſacræ ſcripturæ authoritate probari poſſe, contendit; aliud eſt, eandem illam mentem humanam in omnibus ſuis actionibus eſſe *organicam* ſive inſtrumentalem, quæ ſcilicet per ſe nihil agat, ſed qua corpus utatur, tanquam membrorum ſuorum conformatione, aliiſque corporeis modis; atque ita, non quidem expreſſis verbis, ſed re ipſa affirmat, *mentem nihil aliud eſſe quam corporis modum*, ut etiam ad hoc unum probandum omnium rationum ſuarum aciem inſtruxit. Quæ duo tam manifeſte contraria ſunt, ut non putem, *Authorem* velle utrumque ſimul à lectoribus credi, ſed ea de induſtria ſic

inter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

inter ſe miſcuiſſe, ut ſimplicioribus quidem ſuiſque Theologis ſcripturæ authoritate aliquo modo ſatiſfaciat, ſed interim naſutiores agnoſcant, illum, cum ait, *mentem eſſe à corpore diſtinctam*, ironia uti, atque omnino in ea eſſe opinione, quod nihil ſit quam modus.

In ſeptimo etiam & *octavo articulo*, videtur tantum ironia uti. Atque retinet idem Socraticum ſchema *in poſteriore parte articuli noni*. Sed *in priori* rationem aſſertioni ſuæ adjungit, ideoque, illum ibi ſerio agere, credendum eſſe videtur. Nempe, docet per naturam dubium eſſe, an ulla corpora à nobis revera percipiantur, rationemque affert, *quia mens æque ab imaginariis atque à veris affici poteſt*. Quæ ratio, ut vera ſit, ſupponendum eſt, nos nullo intellectu proprie dicto poſſe uti, ſed ea tantum facultate, quæ ſenſus communis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

nis vocari ſolet: in qua ſcilicet rerum tam verarum quam imaginariarum ſpecies recipiuntur ut mentem afficiant, & quam ipſis brutis Philoſophi vulgo concedunt. Sed ſane, qui habent intellectum, nec facti ſunt tanquam equus & mulus, etiamſi non à ſolis rerum verarum imaginibus afficiantur, ſed etiam ab iis, quæ in eorum cerebro aliis ex cauſis occurrunt,. ut contingit in ſomnis, unas tamen ab aliis rationis lumine clariſſime dignoſcunt. Et, qua via id recte ac tuto fiat, tam accurate *in meis ſcriptis* explicui, ut neminem, qui ea perlegit, & intelligendi eſt capax, Scepticum eſſe poſſe, confidam.

In decimo & undecimo articulo, licet etiam ironiam ſuſpicari: Atque ſi anima credatur eſſe ſubſtantia, ridiculum eſt & ineptum, dicere; *vinculum, quo ipſa manet cum corpore conjuncta,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

juncta, eſſe legem immutabilitatis naturæ, qua unumquodque manet in eo ſtatu, in quo eſt : æque enim, quæ disjuncta ſunt, ac conjuncta, manent in eodem ſtatu, quamdiu nihil eorum ſtatum mutat, quod hic non quæritur; ſed, quomodo fiat, ut mens ſit corpori conjuncta, non autem ab eo disjuncta? Si autem anima ſupponatur eſſe modus corporis, recte dicitur, non aliud quærendum eſſe vinculum, quo ei jungatur, quam quod maneat in eo ſtatu in quo eſt, quia nullus alius eſt modorum ſtatus, quam quod inſint rebus quorum ſunt modi.

In articulo 12. non videtur niſi ſolis verbis à me diſſentire: Cum enim ait, mentem non indigere ideis, vel notionibus, vel axiomatis innatis, & interim, ei facultatem cogitandi concedit (puta naturalem ſive innatam) re affirmat plane idem, quod

quod ego, ſed verbo negat. Non enim unquam ſcripſi vel judicavi, mentem indigere ideis innatis, quæ ſint aliquid diverſum ab ejus facultate cogitandi; Sed cum adverterem, quaſdam in me eſſe cogitationes, quæ non ab objectis externis, nec à voluntatis meæ determinatione, procedebant, ſed à ſola cogitandi facultate, quæ in me eſt, ut ideas ſive notiones, quæ ſunt iſtarum cogitationum formæ, ab aliis adventitiis aut factis diſtinguerem, illas innatas vocavi: eodem ſenſu, quo dicimus, generoſitatem eſſe quibuſdam familiis innatam, aliis vero quoſdam morbos, ut podagram, vel calculum, non quod ideo iſtarum familiarum infantes morbis iſtis in utero matris laborent, ſed quod naſcantur cum quadam diſpoſitione ſive facultate ad illos contrahendos.

Egre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Egregiam vero conſequentiam *in articulo* 13. ex præcedenti deducit. *Ideo*, inquit (quod mens, ſcilicet, non indigeat ideis innatis, ſed ſola facultas cogitandi ei ſufficiat) *omnes communes notiones menti inſculptæ, ex rerum obſervatione, vel traditione, originem ducunt*: tanquam, ſi facultas cogitandi nihil poſſit per ſe præſtare, nihilque unquam percipiat vel cogitet, niſi quod accipit à rerum obſervatione vel traditione, hoc eſt, à ſenſibus. Quod adeo falſum eſt, ut è contra, quiſquis recte advertit, quo uſque ſenſus noſtri ſe extendant, & quidnam ſit præciſe, quod ab illis ad noſtram cogitandi facultatem poteſt pervenire, debeat fateri, nullarum rerum ideas, quales eas cogitatione formamus, nobis ab illis exhiberi: adeo ut nihil ſit in noſtris ideis, quod menti, ſive cogitandi facultati, non fuerit innatum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ſolis iis circumſtantiis exceptis, quæ ad experientiam ſpectant, quod nempe judicemus, has vel illas ideas, quas nunc habemus cogitationi noſtræ præſentes, ad res quaſdam extra nos poſitas referri, non, quia iſtæ res illas ipſas noſtræ menti per organa ſenſuum immiſerunt; ſed, quia tamen aliquid immiſerunt, quod ei dedit occaſionem ad ipſas, per innatam ſibi facultatem, hoc tempore potius quam alio, efformandas. Quippe nihil ab objectis externis ad mentem noſtram per organa ſenſuum accedit, præter motus quoſdam corporeos, ut ipſemet *author noſter in art.* 19. ex meis principiis affirmat; ſed ne quidem ipſi motus, nec figuræ ex iis ortæ, à nobis concipiuntur, quales in organis ſenſuum fiunt, ut fuſe in *Dioptrica* explicui; unde ſequitur, ipſas motuum & figurarum ideas nobis eſſe innatas:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Ac tanto magis innatæ eſſe debent ideæ doloris, colorum, ſonorum, & ſimilium, ut mens noſtra poſſit occaſione quorundam motuum corporeorum, ſibi eas exhibere: nullam enim ſimilitudinem cum motibus corporeis habent. Quid autem magis abſurdum fingi poteſt, quam, quod omnes communes notiones, quæ menti noſtræ inſunt, ab iſtis motibus oriantur, & ſine illis eſſe non poſſint. Vellem, *noſter* me doceret, quiſnam ille ſit corporeus motus, qui poteſt in mente noſtra formare aliquam communem notionem, exempli cauſa, *quod, quæ eadem ſunt uni tertio, ſint eadem inter ſe*, vel quamvis aliam: omnes enim iſti motus ſunt particulares, notiones vero illæ, univerſales, & nullam cum motibus affinitatem, nullamve ad ipſos relationem, habentes.

Pergit tamen in *art. 14.* affirmare,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

re, ipſam ideam Dei, quæ in nobis eſt, non à noſtra cogitandi facultate, cui ſit innata, *ſed ex divina revelatione, vel traditione, vel rerum obſervatione, eſſe*: cujus aſſertionis errorem facilius agnoſcemus, ſi conſideremus, aliquid dici poſſe ex alio eſſe, vel quia hoc aliud eſt cauſa ejus proxima & primaria, ſine qua eſſe non poteſt, vel quia eſt remota & accidentaria duntaxat, quæ nempe dat occaſionem primariæ, producendi ſuum effectum uno tempore potius quam alio. Sic artifices omnes ſunt operum ſuorum cauſæ primariæ & proximæ; qui vero jubent, vel mercedem promittunt, ut illa faciant, ſunt cauſæ accidentariæ & remotæ, quia fortaſſe niſi juſſi non facerent. Non autem dubium eſt, quin traditio vel rerum obſervatio ſæpe ſit cauſa remota, nos invitans, ut ad ideam, quam habere poſſumus

de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

de Deo, attendamus, illamque cogitationi noſtræ præſentem exhibeamus. Quod autem ſit cauſa proxima iſtius ideæ effectrix, à nemine dici poteſt, niſi ab eo, qui putat nihil à nobis de Deo unquam intelligi, niſi quale ſit hoc nomen, *Deus*, vel qualis ſit figura corporea quæ nobis ad repræſentandum Deum à pictoribus exhibetur. Quippe obſervatio, ſi fiat per viſum, nihil propria ſua vi menti exhibet præter picturas, & quidem picturas ex ſola motuum quorundam corporeorum varietate conſtantes, ut ipſe *Author noſter* docet: ſi per auditum, nihil præter verba & voces: ſi vero per alios ſenſus, nihil in ea habetur quod referri poſſit ad Deum. Et ſane, quod viſus nihil præter picturas, nec auditus præter voces vel ſonos, proprie ac per ſe exhibeat, unicuique eſt manifeſtum: adeo ut illa omnia

quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

quæ præter iſtas voces vel picturas cogitamus tanquam earum ſignificata, nobis repræſententur per ideas non aliunde advenientes quam à noſtra cogitandi facultate, ac proinde cum illa nobis innatas, hoc eſt, potentia nobis ſemper inexiſtentes: eſſe enim in aliqua facultate, non eſt, eſſe actu, ſed potentia dumtaxat, quia ipſum nomen facultatis nihil aliud quam potentiam deſignat. Quod vero de Deo nihil præter nomen vel effigiem corpoream poſſimus cognoſcere, nemo poteſt affirmare, niſi qui ſe aperte atheum, atque etiam omni intellectu deſtitutum, fateatur.

Poſtquam *Author noſter* iſtam ſuam de Deo opinionem expoſuit, refutat *in art. 15.* argumenta omnia, quibus Dei exiſtentiam demonſtravi. Ubi ſane mirari ſubit hominis confidentiam, quod tam facile, tam pau-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

paucis verbis, putet ſe omnia poſſe evertere, quæ ego longa & attenta meditatione compoſui, libroque integro explicui. Sed nempe omnes rationes, quas ad hoc attuli, ad *duas* referuntur: *Prima* eſt, quod oſtenderim, nos habere Dei notitiam, ſive ideam, quæ talis eſt, ut, cum ad eam ſatis attendimus, &, eo modo quo explicui, rem perpendimus, ex ſola ejus conſideratione cognoſcamus, fieri non poſſe, quin Deus exiſtat, quoniam exiſtentia, non poſſibilis duntaxat vel contingens, quemadmodum in aliarum omnium rerum ideis, ſed omnino neceſſaria & actualis, in ejus conceptu continetur. Hanc autem rationem, quam pro certa & evidenti demonſtratione, non ego ſolus habeo, ſed habent etiam alii plures, iique doctrina & ingenio ſupra cæteros eminentes, qui eam cum cura examinarunt,

hanc

hanc inquam *Author Programmatis* ſic refutat. *Conceptus noſter de Deo, ſive idea Dei in mente noſtra exiſtens, non eſt ſatis validum argumentum, ad exiſtentiam Dei probandam, cum non omnia exiſtant, quorum conceptus in nobis obſervatur.* Quibus verbis oſtendit, ſe mea quidem ſcripta legiſſe, ſed ea nullo modo intelligere, vel potuiſſe, vel voluiſſe: non enim vis mei argumenti deſumitur ab idea in genere ſumpta, ſed à peculiari ejus proprietate, quæ in idea, quam habemus de Deo, evidentiſſima eſt, atque in nullis aliarum rerum conceptibus poteſt reperiri: nempe ab exiſtentiæ neceſſitate, quæ requiritur ad cumulum perfectionum, ſine quo Deum intelligere non poſſumus. *Aliud* argumentum, quo demonſtravi, Deum eſſe, ex eo deſumpſi, quod evidenter probaverim, nos non habituros fuiſſe facul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tatem, ad omnes eas perfectiones, quas in Deo cognoſcimus, intelligendas, niſi verum eſſet, Deum exiſtere, noſque ab illo eſſe creatos. Quod putat *Noſter* ſe abunde diſſolvere, dicendo, *ideam*, *quam habemus de Deo*, *non magis quam cujuſvis alterius rei conceptum vires noſtras cogitandi proprias ſuperare:* quibus verbis, ſi tantum intelligit, eum, quem de Deo conceptum, ſine gratiæ ſupernaturalis auxilio, habemus, non minus eſſe naturalem, quam ſint reliqui omnes quos habemus de aliis rebus, mecum ſentit, ſed nihil inde contra me colligi poteſt; Si vero exiſtimat, in illo conceptu non plures perfectiones objectivas involvi quam in omnibus aliis ſimul ſumptis, aperte errat; ego autem ab hoc ſolo perfectionum exceſſu, quo noſter de Deo conceptus alios ſuperat, argumentum meum aſumpſi.

In

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

In ſex reliquis articulis, nihil habet notatu dignum, niſi, quod, cum velit animæ proprietates diſtinguere, confuſe admodum & improprie de iis loquatur. Quippe ego dixi, eas omnes referri ad duas præcipuas, quarum una eſt, perceptio intellectus, alia vero, determinatio voluntatis, quas *Noſter* vocat, *intellectum* & *voluntatem*; ac deinde illud, quod vocavit *intellectum*, dividit in *perceptionem* & *judicium*; qua in re à me diſſentit: ego enim, cum viderem, præter perceptionem, quæ prærequiritur ut judicemus, opus eſſe affirmatione vel negatione ad formam judicii conſtituendam, nobiſque ſæpe eſſe liberum ut cohibeamus aſſenſionem, etiamſi rem percipiamus, ipſum actum judicandi, qui non niſi in aſſenſu, hoc eſt, in affirmatione vel negatione conſiſtit, non retuli ad præceptionem in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tellectus, ſed ad determinationem voluntatis. Poſtea, inter ſpecies perceptionis, non enumerat, niſi *ſenſum*, *reminiſcentiam*, *& imaginationem*: unde colligi poteſt, eum nullam intellectionem puram, hoc eſt, intellectionem, quæ circa nullas imagines corporeas verſetur, admittere; ac proinde ipſum ſentire; nullam de Deo, nec de mente humana, vel aliis incorporeis rebus, cognitionem haberi: cujus rei non aliam cauſam poſſum ſuſpicari, quam, quod eæ, quas habet de illis rebus, cogitationes, ſint tam confuſæ, ut nullam unquam puram, & ab omni corporea imagine diverſam, in ſe animadvertat.

In fine denique, addidit hæc verba ex meo aliquo ſcripto deſumpta, *Nulli facilius ad magnam pietatis famam perveniunt quam ſuperſtitioſi & Hypocritæ.* Quibus quid ſignificare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ficare velit, non video; niſi forte referat ad hypocriſim, quod uſus ſit ironia multis in locis: ſed non puto, illum iſta via poſſe ad magnam pietatis famam pervenire.

Cæterum, cogor hic fateri, me pudore ſuffundi, quod antehac iſtum *Authorem*, tanquam perſpicaciſſimi ingenii virum, laudarim, atque alicubi ſcripſerim, me non putare ullas ab ipſo doceri opiniones, quas nollem pro meis agnoſcere: Sed nempe, quando iſta ſcribebam, nullum adhuc videram ejus ſpecimen, in quo fidus exſcriptor non fuiſſet, niſi tantum ſemel in verbulo uno, quod illi tam male ceſſerat, ut ſperarem nihil tale amplius eſſe auſurum; & quia videbam, ipſum in reliquis magno cum affectu opiniones amplecti, quas veriſſimas arbitrabar, id ejus ingenio & perſpicacitati tribuebam. Nunc autem mul-

tiplex experientia cogit me, ut exiſtimem, non tam amore veritatis eum teneri, quam novitatis; Atque quoniam omnia, quæ ab aliis didicit pro antiquis & obſoletis habet, nihilque ſatis novum ei videtur, niſi quod ex proprio cerebro extundit; eſt autem adeo infelix in ſuis inventis, ut nullum unquam verbum in ejus ſcriptis notaverim (quod ex aliis non exſcripſiſſet) in quo non aliquem errorem contineri judicarem. Monere debeo illos omnes, qui meas opiniones ab eo defendi ſibi perſuadent, nullas eſſe, non modo in *Metaphyſicis*, in quibus aperte mihi adverſatur, ſed etiam in *Phyſicis*, de quibus alicubi in ſuis ſcriptis agit, quas non male proponat & corrumpat. Adeo ut magis indigner, quod talis *Doctor* ſcripta mea pertractet, atque interpretanda ſive interpolanda ſuſcipiat, quam quod

alii

alii nonnulli ſumma cum acerbitate ipſa impugnent.

Quippe neminem ex acerbis iſtis adhuc vidi, qui non mihi tribueret opiniones à meis toto cœlo diverſas, atq; adeo abſurdas & ineptas, ut non verear, ne ullis cordatis viris poſſit perſuaderi meas eſſe. Sic eo ipſo tempore, quo hæc ſcribo, mihi adhuc afferuntur duo novi libelli ab aliquo hujus generis adverſario conſcripti, in quorum priore habetur, *eſſe Neotericos nonnullos, qui certam omnem fidem ſenſibus abrogant, & Philoſophos Deum negare, & de ejus exiſtentia dubitare poſſe contendunt, qui inſitas interim à natura humanæ menti de Deo notitias actuales, ſpecies, & ideas, admittunt.* Dicitur autem in altero, *Neotericos iſtos audacter pronunciare, Deum non modo negative, ſed & poſitive ſui cauſam efficientem dici debere.* Atque in utroque libello nihil aliud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

agitur, quam quod argumenta multa congerantur, ad probandum, primo nos nullam Dei cognitionem *actualem* in utero matris habuiſſe, ac proinde *nullam de Deo actualem ſpeciem & ideam menti noſtræ ingenitam:* ſecundo, *non oportere Deum negare, atque illos eſſe atheos & legibus puniendos qui eum negant:* tertio denique, Deum non eſſe cauſam *efficientem* ſui ipſius. Quæ omnia poſſem quidem ſupponere contra me non ſcribi, quia nomen meum in iſtis libellis non habetur, & nulla eſt opinionum, quæ in iis impugnantur, quam non plane abſurdam & falſam putem. Sed tamen, quia non diſſimiles ſunt iis quæ jam ſæpe ab aliis ejuſdem ordinis hominibus mihi per calumniam fuerunt imputatæ, nullique alii agnoſcuntur quibus eæ tribui poſſint, ac denique quia multi non dubitant, quin ego ille ſim,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

contra quem iſti libelli ſcripti ſunt.; monebo hic, ex occaſione, earum authorem, *Primo*, per ideas innatas me nihil unquam intellexiſſe niſi quod ipſemet in p. 6. ſui poſterioris libelli verum eſſe expreſſis verbis affirmat, nempe, *nobis à natura ineſſe potentiam qua Deum cognoſcere poſſumus*, quod autem iſtæ ideæ ſint *actuales*, vel quod ſint ſpecies neſcio quæ à cogitandi facultate diverſæ, nec unquam ſcripſiſſe nec cogitaſſe: imo etiam me magis quam quenquam alium ab iſta ſupervacua entitatum ſcholaſticarum ſupellectile eſſe alienum, adeo ut à riſu abſtinere non potuerim, cum vidi magnam illam catervam, quam Vir, fortaſſe minime malus, laborioſe collegit, ad probandum, *infantes non habere notitiam Dei actualem quandiu ſunt in utero matris*, tanquam ſi me hoc pacto egregie impugnaret. *Secundo*, me

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

nunquam etiam docuiſſe, *Deum eſſe negandum, vel ipſum nos poſſe decipere, vel de omnibus eſſe dubitandum, vel fidem omnem ſenſibus abrogandam, vel ſomnum à vigilia non diſtinguendum,* vel ſimilia, quæ à calumniatoribus imperitis aliquando mihi objecta ſunt; ſed omnia iſta expreſſiſſimis verbis rejeciſſe, validiſſimiſque argumentis, imo etiam auſim addere, validioribus, quam ab ullo ante me refutata fuerint, refutaſſe: quod ut commodius & efficacius præſtarem, propoſui, initio *Meditationum* mearum, iſta omnia tanquam dubia, quæ non à me primum fuerunt inventa, ſed à Scepticis dudum decantata. Quid autem iniquius, quam tribuere alicui ſcriptori opiniones, quas eo fine tantum refert ut eas refutet? Quid ineptius quam fingere, ſaltem illo tempore, quo iſtæ falſæ opiniones proponuntur & nondum refu-

refutantur, eas doceri; atque ideo illum, qui refert atheorum argumenta, *eſſe Atheum temporarium?* Quid magis puerile, quam dicere, ſi moriatur interim priuſquam *ſperatam ſuam demonſtrationē* ſcripſerit vel invenerit, eum Atheum moriturum, ipſumque in anteceſſum pernicioſam doctrinam docuiſſe, *non autem eſſe facienda mala ut eveniant bona*, & talia. *Dicet forte aliquis*, me iſtas falſas opiniones non retuliſſe tanquam aliorum ſed tanquam meas: verum quid hoc refert? quandoquidem in eodem libro, in quo ipſas retuli, omnes refutavi; atque ex ipſo libri titulo potuit intelligi, me ab iis credendis eſſe plane alienum, quandoquidē in eo *demonſtrationes de exiſtentia Dei promittuntur*. Eſtne aliquis adeo ſtolidus, ut exiſtimet, eum, qui talem librum componit, ignorare, dum primas ejus paginas exarat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

rat quid in ſequentibus demonſtrandum ſuſceperit? Objectiones autem tanquam meas propoſui, quia hoc exigebat ſtylus meditationum, quem rationibus explicandis aptiſſimum judicavi. Quæ ratio ſi noſtris cenſoribus non ſatisfacit, velim ſcire, quid dicant de ſacris literis, cum quibus nulla humana ſcripta ſunt comparanda, quando vident in iis nonnulla, quæ non poſſunt recte intelligi niſi ſupponantur tanquam ab impiis, vel ſaltem ab aliis quam à Spiritu Sancto vel à Prophetis dicta eſſe, qualia ſunt Eccl. cap. 2. hæc verba: *Nonne melius eſt comedere & bibere, & oſtendere animæ ſuæ bona de laboribus ſuis, & hoc de manu Dei eſt. Quis ita devorabit & deliciis affluet ut ego?* & in capite ſequenti: *Dixi in corde meo de filiis hominum, ut probaret eos Deus, & oſtenderet ſimiles eſſe beſtiis. Idcirco unus interitus eſt hominis*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

nis & jumentorum, & æqua utriſq; conditio, ſicut moritur homo ſic & illa moriantur, ſimiliter ſpirant omnia, & nihil habet homo jumento amplius, &c. An credunt ibi Spiritum Sanctum nos docere, ventri eſſe indulgendum, & affluendum deliciis, animaſque noſtras non magis eſſe immortales quam jumentorum? Non puto eos uſque adeo eſſe furioſos: Sed neque debent etiam calumniari, quod iis inter ſcribendum non uſus ſim cautelis, quæ nunquam ab ullis aliis ſcriptoribus fuerunt obſervatæ, nec ab ipſo quidem Spiritu Sancto.

Tertio denique, moneo libellorum iſtorum authorem, me nunquam ſcripſiſſe, *Deum non modo negative, ſed & poſitive ſui cauſam efficientem dici debere*, ut in pag. 8. poſterioris ſui libelli valde inconſiderate affirmat. Quærat, legat, evolvat mea

ſcripta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

ſcripta, nihil unquam ſimile in illis reperiet, ſed omnino contrarium. Me vero à talibus opinionum portentis quam maxime eſſe remotum, notiſſimum eſt iis omnibus, qui vel ſcripta mea legerunt, vel aliquam mei notitiam habent, vel ſaltem omnino fatuum eſſe non putant. Atque idcirco admodum miror, quis ſit ſcopus iſtorum Calumniatorum. Nam ſi volunt perſuadere hominibus, ea me ſcripſiſſe, quorum plane contrarium in meis ſcriptis reperitur, deberent prius curare, ut omnia, quæ in lucem edidi, ſupprimantur, nec non etiam, ut ex eorum, qui jam ea legerunt, memoria deleantur: quamdiu enim hoc non faciunt, plus ſibi nocent quam mihi. Miror etiam, quod contra me, qui eos nunquam laceſſivi, nihilque nocui; ſed qui fortaſſe, ſi me irritarint, nocere poſſem, tanta cum acerbitate ac

tanto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

tanto ſtudio invehantur, interimque nihil agant contra multos alios, qui eorum doctrinam libris integris refutarunt; ipſoſque ut Simplicios & Andabatas deriſerunt. Nolo tamen hic quicquam addere, quo revocem illos ab inſtituto libellis me ſuis impugnandi: video libenter me tanti fieri ab ipſis: ſed iis interim precor ſanitatem.

Hæc ſcripta ſunt Egmondæ in Hollandia circa finem Decembris, Anno 1647.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [2]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [1]

3

20fr

77-2019

ind

179

55

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
235 C 22 [1]